

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРАКТИКУМ З КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

2-ге видання, перероблене та доповнене

*За ред. професора М. А. Погорецького
та доцента Н. П. Сизої*

 ПРАВОВА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

Київ • 2018

УДК 343.13(477)(075.8)
П69

*Рекомендовано до друку Вченою радою юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 1 від 18.09.2017 р.)*

Рецензенти:

Нор Василь Тимофійович – доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, завідувач кафедри кримінального процесу і криміналістики юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, заслужений юрист України;

Капліна Оксана Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, завідувач кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, заслужений діяч науки і техніки України;

Удалова Лариса Давидівна – доктор юридичних наук, професор, директор інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ, заслужений діяч науки і техніки України.

П69 Практикум з кримінального процесу України: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. та доп. / За ред. проф. М. А. Погорецького та доц. Н. П. Сизої. – К.: Алерта, 2018. – 232 с.

ISBN 978-617-566-446-9

Практикум є навчальним посібником, підготовленим відповідно до програми навчальної дисципліни «Кримінальний процес України». До змісту практикуму входять теоретичні та практичні завдання, задачі, фабули кримінальних проваджень. Окремо до кожної теми надаються списки рекомендованих джерел та спеціальної літератури, ознайомлення з якими дасть можливість належно підготуватися до семінарських занять та застосувати набуті знання під час вирішення практичних завдань.

Адресований студентам, курсантам, слухачам, викладачам вищих навчальних закладів освіти юридичного профілю. Він також може бути корисним працівникам органів досудового розслідування, прокуратури, адвокатури та суду.

УДК 343.13(477)(075.8)

ISBN 978-617-566-446-9

© Кафедра правосуддя юридичного
факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, 2017,
© Видавництво «Алерта», 2018.

АВТОРИ-УКЛАДАЧІ

Бишевець О. В., канд. юрид. наук – тема 9 (у співавт. з Л. Г. Дунаєвською та В. В. Молдованом);

Гринюк В. О., д-р. юрид. наук, доц. – теми 3 (у співавт. з О. П. Кучинською), 23 (у співавт. з Н. В. Нестор);

Дунаєвська Л. Г., канд. юрид. наук, доц. – теми 9 (у співавт. з О. В. Бишевець та В. В. Молдованом), 11 (у співавт. з В. П. Шибіко);

Задоснко О. В., канд. юрид. наук – тема 7;

Костюченко О. Ю., канд. юрид. наук, доц. – теми 15 і 19 (у співавт. з О. Г. Яновською), 20, 21 (у співавт. з О. В. Плахотніком), 22 (у співавт. з О. В. Плахотніком та В. П. Шибіко);

Крижанівський В. В., канд. юрид. наук, доц. – теми 1, 2;

Кучинська О. П., д-р юрид. наук, проф. – тема 3 (у співавт. з В. О. Гринюком);

Малюга В. І., канд. юрид. наук, доц. – тема 4 (у співавт. з О. С. Стареньким);

Молдован В. В., канд. юрид. наук, проф. – тема 9 (у співавт. з О. В. Бишевець та Л. Г. Дунаєвською);

Нестор Н. В., канд. юрид. наук – тема 23 (у співавт. з В. О. Гринюком);

Плахотнік О. В., канд. юрид. наук, доц. – теми 6, 21 (у співавт. з О. Ю. Костюченко), 22 (у співавт. з О. Ю. Костюченко та В. П. Шибіко);

Погорецький М. А., д-р юрид. наук, проф. – передмова, теми 5 (у співавт. з Д. Б. Сергеевою та М. Є. Шумило), 10 (у співавт. з Д. Б. Сергеевою);

Сергеева Д. Б., д-р. юрид. наук, с. н. с. – теми 5 (у співавт. з М. А. Погорецьким та М. Є. Шумило), 8, 10 (у співавт. з М. А. Погорецьким), 13;

Сиза Н. П., канд. юрид. наук, доц. – тема 24;

Старенький О. С., канд. юрид. наук – тема 4 (у співавт. з В. І. Малюгою), тема 17 (у співавт. із З. М. Топорецькою);

Татаров О. Ю., д-р юрид. наук, проф. – тема 25;

Топорецька З. М., канд. юрид. наук – тема 17 (у співавт. з О. С. Стареньким);

Шибіко В. П., канд. юрид. наук, проф. – теми 11 (у співавт. з Л. Г. Дунаєвською), 12, 14, 16, 22 (у співавт. з О. Ю. Костюченко та О. В. Плахотніком);

Шумило М. Є., д-р юрид. наук, проф. – тема 5 (у співавт. з М. А. Погорецьким та Д. Б. Сергеевою);

Яновська О. Г., д-р юрид. наук, проф. – теми 15 і 19 (у співавт. з О. Ю. Костюченко), 18.

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до статті 2 Кримінального процесуального кодексу України завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Виходячи з цього нормативного положення на кримінальний процес покладається місія бути одним із найголовніших та найдієвіших засобів захисту людини, її життя і здоров'я, честі й гідності, недоторканності і безпеки, які відповідно до ст. 3 Конституції України визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, від кримінальних правопорушень.

Водночас кримінальний процес, як свідчить правозастосовна вітчизняна та зарубіжна практика, може бути й особливо небезпечним засобом порушення прав, свобод та законних інтересів людини і, перш за все, коли він провадиться непрофесійними та недобросовісними суб'єктами.

Кримінальний процес традиційно розглядається у чотирьох значеннях: як діяльність із реалізації кримінальних процесуальних норм, як галузь права, як галузь правової науки, як навчальна дисципліна.

Кримінальний процес як діяльність є врегульованою кримінальним процесуальним правом діяльністю сторін обвинувачення та захисту, а також суду із залученням інших його суб'єктів, яка спрямована на вирішення завдань кримінального провадження.

Кримінальний процес як галузь права являє собою сукупність правових норм, що регулюють відносини між суб'єктами кримінального провадження.

Кримінальний процес як галузь правової науки досліджує кримінальне процесуальне право в генезисному аспекті, правозастосовну практику, розробляє теоретичні засади кримінального судочинства,

а також науково-практичні рекомендації щодо удосконалення правозастосовної діяльності.

Кримінальний процес України як навчальна дисципліна ґрунтується на базі науки кримінального процесу, кримінального процесуального права і практики його застосування суб'єктами кримінального провадження.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Кримінальний процес України» є: походження, призначення та історичні форми кримінального процесу; чинність кримінального процесуального закону в часі, просторі та щодо осіб; джерела кримінального процесуального права; поняття, завдання і принципи (засади) кримінального провадження в Україні; правовий статус суб'єктів кримінального провадження; теорія доказів; заходи забезпечення кримінального провадження; зміст стадій кримінального провадження, а також особливі порядки кримінального провадження.

В результаті вивчення дисципліни «Кримінальний процес України» студенти повинні знати не лише теорію кримінального процесу, кримінальне процесуальне законодавство України, а й практику його застосування судами, прокурорами, органами досудового розслідування та адвокатами, особливості процесуальної діяльності, пов'язаної з міжнародним співробітництвом під час кримінального провадження; вміти правильно тлумачити і застосовувати норми кримінального процесуального права, самостійно поповнювати і поглиблювати свої знання, визначати, обґрунтовувати й обстоювати свою правову позицію, захищати права, свободи й законні інтереси громадян, юридичних осіб, інтереси суспільства і держави.

Саме цьому й слугує «Практикум з кримінального процесу України» – навчальний посібник, підготовлений авторським колективом кафедри правосуддя юридичного факультету відповідно до програми навчальної дисципліни «Кримінальний процес України» та рекомендований до друку Науково-методичною радою Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Практикум має на меті забезпечити оптимальну організацію практичних занять, зокрема: закріпити, розширити та поглибити знання, одержані студентами на лекціях і в процесі самостійної роботи з рекомендованими джерелами; активізувати мислительну діяльність студентів в результаті колективного обговорення проблемних ситуацій; виробити навички самостійного аналізу норм кримінального про-

цесуального права та теоретичних положень, сформульованих кримінальною процесуальною наукою; виробити навички самостійного вивчення матеріалів кримінального провадження, прийняття рішень у кримінальних провадженнях та складання процесуальних документів; допомогти студентам оволодіти методологією застосування теоретичних знань та норм кримінального процесуального закону до конкретних життєвих фактів і ситуацій; допомогти сформувати у студентів науковий світогляд, розуміння важливості завдань, які стоять перед посадовими особами та органами, що ведуть кримінальний процес, та високу професійну відповідальність при вирішенні завдань кримінального судочинства.

Самостійна робота студентів з кримінального процесу, як важлива складова навчального процесу, пов'язана з вивченням питань навчальної дисципліни, які виносяться на практичні заняття, розглядаються на лекціях і подаються на заліки та іспит.

Підготовка до практичних занять складається з опрацювання теоретичних питань теми, розв'язання задач і складання процесуальних документів.

Готуючись до практичного заняття, студент передусім має ознайомитися з переліком питань плану заняття, продумати їх і з'ясувати для себе, з огляду на ту інформацію, яку він отримав на лекції за цією темою, що саме від нього вимагається.

Далі слід: звернутися до відповідного розділу підручника чи навчального посібника, де розкривається основний зміст цього питання; уважно ознайомитися з нормами Конституції України, міжнародно-правових актів у галузі прав людини і судочинства, зокрема Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, КПК України, інших законів України, які регулюють досліджуване питання, а також з відповідним рішенням Конституційного Суду України, постановою Пленуму Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (далі – ВССУ), Науково-практичним коментарем Кримінального процесуального кодексу України, іншими джерелами спеціальної літератури. Все це дасть також можливість правильно розв'язати задачі і скласти процесуальні документи.

Розв'язання задач являє собою формулювання конкретних відповідей на поставлені запитання з подальшим їх обґрунтуванням із посиленням на рекомендований нормативний матеріал.

Кожен студент за індивідуальною фабулою кримінального провадження має скласти низку слідчих і судових процесуальних документів (постанова слідчого про доручення призначити адвоката-захисника; ухвала слідчого судді про обрання запобіжного заходу; клопотання слідчого, прокурора про продовження строку досудового розслідування; ухвала слідчого судді про дозвіл на обшук; постанова слідчого про призначення експертизи; повідомлення про підозру; постанова про закриття кримінального провадження; обвинувальний акт; ухвала про призначення судового розгляду; вирок суду першої інстанції; апеляційна скарга; ухвала суду апеляційної інстанції; ухвала суду касаційної інстанції; розпорядження суду про виконання вироку; ухвала Верховного Суду України). До одного з перших занять кожен студент складає фабулу кримінального провадження, і надалі при складанні процесуальних документів повинен використовувати тільки цю фабулу. Це має на меті забезпечити творчу роботу кожного студента зі складання слідчих та судових документів і таким чином унеможливити переписування студентами процесуальних документів один в одного.

При складанні процесуальних документів студенти керуються вимогами КПК України і користуються зразками процесуальних документів. Під час складання певного судового чи слідчого документа слід спочатку ознайомитися зі змістом статей КПК України, які визначають форму та основний зміст цих документів.

Готуючи практикум до друку, автори використовували наукові й методологічні підходи до підготовки аналогічних видань інших авторських колективів¹.

Авторський колектив практикуму висловлює щире подяку рецензентам: докторам юридичних наук, професорам В. Т. Нору, О. В. Капліній, Л. Д. Удаловій за їхні слушні зауваження та поради, які взяті до уваги при підготовці видання до друку.

Будемо вдячні усім, хто висловить свої зауваження та поради, які будуть враховані при підготовці наступного видання цього навчального посібника.

¹ Молдован В. В. Юридичний практикум: кримінальний процес, судова риторика / В. В. Молдован, Р. С. Кацавець. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 158 с.; Практикум з кримінального процесу України: навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. В. Т. Нора. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2009. – 141 с.; Практикум з кримінального процесу. Загальна і особлива частини. Навчальний посібник / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, О. В. Шпотаківська. – К.: КНТ, 2011. – 360 с.

ПЛАНИ ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАДАЧІ І ЗАВДАННЯ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ І СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Теоретичне заняття

Загальне поняття та історичні форми кримінального процесу. Поняття кримінального процесу як діяльності компетентних органів і посадових осіб. Кримінальні процесуальні правовідносини. Кримінальний процес, кримінальне судочинство, правосуддя. Кримінальний процес і оперативно-розшукова діяльність. Завдання кримінального процесу. Його роль в державному механізмі боротьби зі злочинністю та в охороні прав особи. Система і стадії кримінального процесу. Кримінальні процесуальні функції: поняття, основні види, суб'єкти. Наука кримінального процесу. Кримінальний процес як навчальна дисципліна, її завдання. Співвідношення кримінального процесу з суміжними галузями знань.

ТЕМА 2. КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Теоретичне заняття

Поняття і система кримінального процесуального законодавства України. Поняття кримінального процесуального права.

Значення Конституції України для формування кримінального процесуального законодавства і регулювання кримінального провадження. Кримінальний процесуальний кодекс України, його структура та зміст. Інші закони, які містять норми кримінального процесуального права. Міжнародні договори України та їх співвідношення

з кримінальним процесуальним законодавством України. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права України. Значення для кримінального процесу рішень Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, наказів та інструкцій Генерального прокурора України, керівництва СБУ та МВС України.

Кримінальні процесуальні норми, їх структура та види. Застосування кримінального процесуального закону за аналогією.

Чинність кримінального процесуального закону в часі, просторі та щодо осіб.

Процесуальна форма, її поняття і значення.

Процесуальні гарантії, їх поняття та види.

Співвідношення кримінального процесуального права з іншими галузями права.

Практичне заняття до тем 1, 2

Поняття і завдання кримінального процесу України. Стадії кримінального процесу України. Кримінальні процесуальні правовідносини. Кримінальні процесуальні функції. Поняття та джерела кримінального процесуального права. Кримінальні процесуальні норми. Процесуальна форма та процесуальні гарантії. Дія кримінального процесуального закону в часі, в просторі та щодо осіб.

Практичне завдання 1, 2

Поняття, завдання і система кримінального процесу.

Кримінальне процесуальне законодавство

Задача № 1

Розпочинаючи кримінальне провадження щодо громадянина Республіки Польща Г.І. Драуса, який користується дипломатичним імунітетом, слідчий отримав згоду компетентного органу Республіки Польща. Г.І. Драус заперечував проти відкриття кримінального провадження, зазначаючи що, лише за його згодою, можна розпочинати кримінальне провадження щодо особи, яка користується дипломатичним імунітетом.

1. *Чи правильна позиція Г.І. Драуса? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 2

Громадянин України А. М. Мединський, оскаржуючи судові рішення в касаційному порядку, звернувся з касаційною скаргою до Верховного Суду України, зазначивши в ній, що на момент порушення кримінальної справи стосовно нього в 2009 році, судом касаційної інстанції був саме Верховний Суд України.

1. *Чи правильне таке обґрунтування громадянина А. М. Мединського?*
2. *Поясніть дію кримінального процесуального кодексу України в часі.*

Задача № 3

Підозрюванам у кримінальному провадженні було визнано неповнолітнього П. Р. Тандита. Законними представниками до провадження були залучені батьки П. Р. Тандита. Але ніякого процесуального документу про їх залучення до кримінального провадження не було складено.

1. *Чи є це порушенням кримінального процесуального законодавства? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на статті КПК України.*

Задача № 4

Закінчуючи досудове розслідування закриттям кримінального провадження стосовно громадянина В. С. Машлая, прокурор Ю. О. Федорович у своїй постанові посилалася на постанови Пленуму Верховного Суду України.

1. *Обґрунтуйте роль постанов Пленуму Верховного Суду України в механізмі кримінального процесуального регулювання.*

Задача № 5

Які з нижче наведених є стадіями кримінального процесу України:

- 1) досудове дізнання;
- 2) досудове розслідування;
- 3) судові провадження у першій інстанції;
- 4) судові дебати;
- 5) порушення кримінального провадження.

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Дослідити будь-які два рішення Європейського суду з прав людини як джерело кримінального процесуального права України.

Рекомендовані джерела до тем 1, 2

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод і протоколи до неї: зб. законодав. і нормат. актів: (офіц. текст) / упорядкув. Ю. В. Паливода. – К.: Паливода А. В., 2011. – 120 с.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. / ДП «Українська правова інформація» при Міністерстві юстиції України. – К.: Офіційний вісник України, 1998. – № 32. – Ст. 270.
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
5. Кримінально-процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 17 серпня 2010 р. / упорядкув. Ю. В. Паливода. – К.: Паливода А. В., 2010. – 268 с.
6. Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / упор. Ю. К. Качуренко. – 2-ге вид. – К.: Юрінформ, 1992. – 108 с.
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року / Верховна Рада України. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2006. – № 30. – Ст. 260.
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року / Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19–20. – Ст. 179.
9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

Спеціальна література до тем 1, 2

1. *Альперт С. А.* Кримінально-процесуальні функції: поняття, система, суб'єкти: конспект лекцій / С. А. Альперт. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 1995. – 28 с.
2. *Дроздов О. М.* Джерела кримінально-процесуального права України: монографія / О. М. Дроздов. – Х.: Видавництво ФОП Вапнярчук Н. М., 2008. – 208 с.

3. *Дудаш Т.І.* Практика Європейського Суду з прав людини: навч. – прак. посіб. / Т.І. Дудаш. – К.: Алерта, 2013. – 368 с.
4. *Капліна О.В.* Правозастосовне тлумачення судом норм кримінально-процесуального права: монографія / О.В. Капліна. – Х.: Право, 2008. – 296 с.
5. *Капліна О.В.* Чи є рішення Конституційного Суду України правовим маяком у бурхливому морі реформування кримінального судочинства? / О.В. Капліна // Право України. – К., 2013. – № 11. – С. 12–21.
6. *Кухнюк Д.В.* Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / Д.В. Кухнюк; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2008. – 17 с.
7. *Ларин А.М.* Уголовный процесс: структура права и структура законодательства / А.М. Ларин; отв. ред. В.М. Савицкий. – М.: Наука, 1985. – 240 с.
8. *Маляренко В.Т.* Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів / В.Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 512 с.
9. *Михеєнко М.М.* Историчні форми кримінального процесу / М.М. Михеєнко // Проблеми правознавства. – К., 1990. – Вип. 51. – С. 94–100.
10. *Погорецький Н.А.* Понятие и виды уголовно-процессуальных правоотношений / Н.А. Погорецький // Проблемы совершенствования украинского законодательства и повышение эффективности правоприменительной деятельности: темат. сб. науч. тр. – Х.: Нац. юрид. акад. Украины, 1997. – С. 161–166.
11. *Погорецький М.А.* Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія / М.А. Погорецький. – Х.: РВФ «Арсіс», ЛТД, 2002. – 160 с.
12. *Погорецький М.А.* Поняття, зміст та структура кримінального процесу: проблеми теорії та практики / М.А. Погорецький // Право України. – К., 2013. – № 11. – С. 42–54.
13. *Погорецький М.А.* Про поняття кримінально-процесуальних правовідносин / М.А. Погорецький // Вісник Акад. правових наук України. – 1999. – № 2 (17). – С. 142–147.
14. *Погорецький Н.А.* Классификация уголовно-процессуальных отношений / Н.А. Погорецький // Проблеми законності: респ. міжвід. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 1999. – Вип. 40. – С. 164–170.
15. *Погорецький М.А.* Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія / М.А. Погорецький. – Х.: Арсіс, ЛТД, 2007. – 576 с.
16. *Погорецький М.А.* Взаємозв'язок оперативно-розшукових, кримінальних та кримінально-процесуальних відносин / М.А. Погорецький

// Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 94–97.

17. *Погорецький М. А.* Взаємозв'язок оперативно-розшукової діяльності і кримінального процесу / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 98.
18. *Погорецький М. А.* Взаємозв'язок оперативно-розшукової діяльності і криміналістики / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 97–98.
19. *Погорецький М. А.* Кримінально-процесуальна форма / М. А. Погорецький // Вісник Запорізького юридичного інституту ДДУВС, 2012. – № 2. – С. 144–151.
20. *Попелюшко В. О.* Функція захисту в кримінальному судочинстві України: монографія / В. О. Попелюшко; Нац. ун-т «Острозька акад.». – Острозька Академія, 2009. – 632 с.
21. *Савицький В. М.* Язык процессуального закона: (Вопросы терминологии) / В. М. Савицький. – М.: Наука, 1987. – 287 с.
22. *Сиза Н. П.* Поняття та сутнісні ознаки правосуддя у кримінальному процесі / Н. П. Сиза // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2016. – № 6(2). – С. 182–186.
23. *Сиза Н. П.* Правосуддя як основна кримінально-процесуальна функція / Н. П. Сиза // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – № 4. – С. 55–61.
24. *Тітко І. А.* Оцінні поняття у кримінально-процесуальному праві України: монографія / І. А. Тітко. – Х.: Право, 2010. – 216 с.
25. *Топорецька З. М.* Система конституційних засад нового кримінального судочинства в Україні / З. М. Топорецька // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – № 1. – С. 58–63.
26. *Шевчук С.* Роль Верховного Суду в умовах конституційної демократії / С. Шевчук // Право України. – 2012. – № 11 – С. 89–100.
27. *Шибіко В. П.* Щодо призначення і завдань кримінального судочинства України / В. П. Шибіко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К.: 2011. – № 88. – С. 16–19.

ТЕМА 3. ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Теоретичні заняття

Поняття, значення і система засад кримінального провадження.

Характеристика змісту та значення засад кримінального провадження. Верховенство права. Законність. Рівність перед законом і судом. Повага до людської гідності. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Недоторканність житла чи іншого володіння особи. Таємниця спілкування. Невтручання у приватне життя. Недоторканність права власності. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї. Заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення. Забезпечення права на захист. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень. Змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Безпосередність дослідження показань, речей і документів. Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності. Публічність. Диспозитивність. Гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами. Розумність строків. Мова, якою здійснюється кримінальне провадження. Здійснення правосуддя виключно судами. Участь народу в здійсненні правосуддя. Незалежність і недоторканність суддів, їх підкорення лише закону.

Практичне заняття 3.1.

Поняття, значення і система засад кримінального провадження.

Характеристика змісту та значення засад кримінального провадження. Верховенство права. Законність. Рівність перед законом і судом. Повага до людської гідності. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність. Недоторканність житла чи іншого володіння особи. Таємниця спілкування. Невтручання у приватне життя. Недоторканність права власності. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї. Заборона двічі

притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення.

Практичне заняття 3.2.

Характеристика засад кримінального провадження. Забезпечення права на захист. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень. Змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Безпосередність дослідження показань, речей і документів. Забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності. Публічність. Диспозитивність. Гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами. Розумність строків. Мова, якою здійснюється кримінальне провадження. Здійснення правосуддя виключно судами. Участь народу в здійсненні правосуддя. Незалежність і недоторканність суддів, їх підкорення лише закону.

Практичне завдання до теми 3

Засади кримінального провадження України

Задача № 1

Під час судового розгляду щодо Н. П. Петрова, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України, суддя місцевого суду при дослідженні доказів обмежився тільки показаннями обвинуваченого. Головуючий зазначив, що з метою процесуальної економії немає необхідності досліджувати інші докази, оскільки з обвинувального акта та з показань самого обвинуваченого встановлені всі обставини справи. Адвокат К. С. Авдієнко, якого було залучено до кримінального провадження як захисника, після ухвалення вироку, подав апеляцію, в якій поставив питання про скасування вироку суду першої інстанції, оскільки родичі Н. П. Петрова бачили, що під час наради до нарадчої кімнати заходила секретар судового засідання. З письмових пояснень секретаря судового засідання вбачається, що вона на прохання судді принесла останньому запасний картридж, оскільки в принтері закінчилась фарба для друкування вироку.

1. *Які засади кримінального провадження були порушені у цій ситуації?*

2. *Яке рішення повинен ухвалити суд апеляційної інстанції?*
3. *Що б змінилось, якби в нарадчу кімнату була викликана бригада швидкої медичної допомоги для надання допомоги судді?*

Задача № 2

Громадянина В.Г. Конкіна було затримано 11 січня 2013 року о 23 год. 35 хв. за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України. 13 січня 2013 року о 14 год. 05 хв. В.Г. Конкіна було доставлено до слідчого судді для вирішення питання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Під час затримання В.Г. Конкін вимагав від працівників органів внутрішніх справ надати йому телефон для зв'язку з адвокатом О.П. Петровим. Однак його вимогу не було задоволено.

1. *З якого моменту допускається захисник? Чи були допущені порушення закону в цій ситуації?*
2. *В яких випадках участь захисника є обов'язковою? Чи допускаються в кримінальному провадженні як захисники інші фахівці в галузі права?*

Задача № 3

На досудовому розслідуванні як захисник підозрюваного В.М. Анісімова брав участь адвокат Ф.Л. Левінсон. Однак під час судового засідання В.М. Анісімов заявив клопотання про відкладення судового розгляду, оскільки захисник Ф.Л. Левінсон зайнятий в іншому судовому процесі. Головуючий в судовому засіданні відмовив в задоволенні клопотання та призначив тимчасово як захисника П.Р. Гросмана. Незадоволений поведінкою П.Р. Гросмана в судовому засіданні, В.М. Анісімов відмовився від його послуг та ще раз заявив клопотання про запрошення як захисника Ф.Л. Левінсона, для чого просив відкласти судовий розгляд на півтора-два тижні.

1. *Оцініть дії судді на предмет дотримання засад кримінального провадження.*

Задача № 4

До слідчого ОВС звернулась громадянка Л.С. Громова з заявою про викрадення з її садового будинку господарського інвентаря загальною вартістю 1100 гривень. У розмові зі слідчим громадянка заявила, що поруч з її садовим будинком ведеться будівництво, будівель-

ники зловживають спиртними напоями, а тому, скоріш за все, саме вони могли викрасти інвентар. Слідчий запропонував Л. С. Громовій проникнути на територію сусідньої будови, переконатись що там є дійсно її господарський інвентар, а вже потім звернутись із заявою про крадіжку.

1. *Які засади кримінального провадження було порушено?*
2. *Оцініть дії слідчого.*

Задача № 5

Під час досудового розслідування щодо В. М. Носкова у слідчого виникла необхідність ознайомитися з поштово-телеграфною кореспонденцією, в якій могли міститися додаткові відомості про винуватість В. М. Носкова. Повісткою до слідчого був викликаний начальник поштової установи А. О. Ворошилін, якому слідчий пояснив, що за ним давно ведеться спостереження, в результаті якого було встановлено, що А. О. Ворошилін перебуває в інтимних стосунках з секретарем-референтом М. П. Бурчиліною. Слідчий заявив, що якщо начальник поштової установи не буде передавати йому поштову кореспонденцію, яка надходить на адресу В. М. Носкова, то про інтимні стосунки з М. П. Бурчиліною стане відомо дружині А. О. Ворошиліна.

1. *Які порушення закону були допущені в цій ситуації?*
2. *Оцініть дії слідчого.*

Задача № 6

Громадянину В. В. Керимову, який народився в Туркменістані, під час перебування на території України слідчим Голосіївського РУ ГУМВС України у м. Києві було вручено письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України. На увесь період досудового розслідування В. В. Керимову було надано перекладача, оскільки той погано володів українською мовою. Під час досудового розслідування було допитано свідка О. Р. Самі, громадянина Республіки Сирія, який на допиті заявив, що не знає української мови, розуміє тільки російську мову і може вільно спілкуватись лише арабською чи англійською мовами. Оскільки слідчий володів англійською мовою, він запропонував свідку О. Р. Самі дати показання англійською мовою. Протокол допиту свідка було складено українською мовою, слідчий усно здійснив переклад протоколу англійською. Свідок О. Р. Самі засвідчив його пра-

вильність своїм підписом. Також в підготовчому провадженні було з'ясовано, що обвинуваченому В. В. Керимову не було вручено переклад обвинувального акта туркменською мовою. Прокурор, який брав участь у підготовчому провадженні, пояснив, що чинне законодавство не передбачає обов'язку органів досудового розслідування здійснювати переклад обвинувального акта обвинуваченим, які не володіють державною мовою.

1. *Чи правильна думка прокурора?*
2. *Які порушення чинного законодавства були допущені в зазначеній ситуації?*

Задача № 7

Під час з'ясування обставин та перевірки їх доказами в суді першої інстанції обвинувачений М. П. Власенко заявив клопотання про виклик в судове засідання перекладача, оскільки всі потерпілі та свідки у кримінальному провадженні є за національністю татарами, погано розмовляють українською мовою. Головуючий постановив ухвалу про відмову в задоволенні клопотання, оскільки судовий розгляд здійснюється державною мовою і обвинувачений володіє українською мовою. Усно головуєчий зазначив, що якщо обвинувачений не буде розуміти окремих слів свідків чи потерпілих, переклад здійснить секретар судового засідання, яка за національністю є татаркою.

1. *Дайте оцінку діям головуєчого.*
2. *Який порядок компенсації витрат перекладача?*

Задача № 8

Під час підготовчого судового провадження щодо обвинувачених В. Р. Петрова та С. Б. Шаповала у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 152 КК України, від захисника надійшло клопотання про здійснення кримінального провадження у закритому судовому засіданні. Вислухавши думку сторін, головуєчий відмовив у задоволенні клопотання, зазначивши, що ні обвинувачені, ні потерпіла не наполягають на судовому розгляді в закритому судовому засіданні.

1. *Чи обов'язково в такому випадку проводити закрите судове засідання впродовж усього судового провадження?*
2. *Чи здійснюється при цьому обов'язково повне фіксування судового засідання?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 3

1. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10 грудня 1948 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р. / ДП «Українська правова інформація» при Міністерстві юстиції України. – Офіц. вид. – К.: Офіційний вісник України, 1998. – № 32. – Ст. 270.
3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
6. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.
7. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 28 березня 2008 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 4. – С. 4–8.
8. Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 24 жовтня 2003 р. / Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 230–240;
9. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 20–28.
10. Про незалежність судової влади: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. // Адвокат. – 2007. – № 6. – Ст. 57.
11. Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 30 травня 1997 р.

- / Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 28–33.
12. Рішення Конституційного Суду України від 1 грудня 2004 року № 19-рп/2004 у справі № 1–1/2004 за Конституційним поданням Верховного Суду України про офіційне тлумачення положень частин першої, другої статті 126 Конституції України та частини другої статті 13 Закону України «Про статус суддів» (справа про незалежність суддів як складову їхнього статусу) // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – № 6. – С. 16–22.
 13. Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99 у справі № 1–6/99 за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо офіційного тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови) // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 1. – С. 5–9.
 14. Рішення Конституційного Суду України від 19 травня 1999 року № 4-рп/99 у справі № 1–12/99 за конституційним поданням Верховного Суду України та Служби безпеки України щодо офіційного тлумачення статті 86 Конституції України та статей 12, 19 Закону України «Про статус народного депутата України» (справа про запити народних депутатів України) // Вісник Конституційного Суду України. – 1999. – № 3. – С. 12–16.

Спеціальна література до теми 3

1. *Беспалько І.Л.* Система принципів кримінального процесу та проблема їх класифікації: монографія / І.Л. Беспалько. – Х.: ФІНН, 2011. – 216 с.
2. *Городовенко В.В.* Принципи судової влади: монографія / В.В. Городовенко. – Х.: Право, 2012. – 448 с.
3. *Гриненко С.О.* Реалізація принципу безпосередності у досудових стадіях кримінального процесу України: монографія / С.О. Гриненко. – Х.: «Оберіг», 2008. – 224 с.
4. *Грошевий Ю.М.* Внесок М.М. Михеєнка у розвиток теорії процесуальних принципів / Ю.М. Грошевий; упорядники: О.В. Капліна, В.І. Маринів // Вибрані праці. – Х.: «Право», 2011. – С. 566–572.
5. *Крижанівський В.В.* Принцип презумпції невинуватості у кримінальному процесі: монографія / В.В. Крижанівський. – К.: ВГЛ «Обрії», 2009. – 164 с.

6. *Кучинская О. П.* Принцип справедливости и уголовно-процессуальное законодательство / О. П. Кучинская, О. А. Кучинская // Закон и жизнь: межд. науч. – практ. правовой журнал. – 2011. – № 4 (234). – С. 29–32
7. *Кучинська О. П.* Поняття принципів кримінального процесу та їх основні ознаки / О. П. Кучинська // Вісник Львів. ун-ту. – 2011. – Вип. 53. – С. 383–388.
8. *Кучинська О. П.* Деякі аспекти втілення принципу свободи та особистої недоторканності у новому КПК України / О. П. Кучинська // Адвокат. – 2013. – № 5. – С. 25–28.
9. *Кучинська О. П.* Принцип недоторканності житла чи іншого володіння особи у кримінальному процесі / О. П. Кучинська // Вісник Академії адвокатури України. – 2012. – № 1 (23). – С. 125–129.
10. *Кучинська О. П.* Принцип поваги до честі і гідності людини у кримінальному процесі / О. П. Кучинська // Адвокат. – 2012. – № 1. – С. 17–19.
11. *Кучинська О. П.* Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: монографія / О. П. Кучинська. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 288 с.
12. *Кучинська О. П.* Принципи кримінального провадження у світлі практики Європейського суду з прав людини: монографія / О. П. Кучинська, Т. І. Фулей, Р. В. Бараннік. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. – 228 с.
13. *Кучинська О. П.* Системність принципів кримінального провадження як визначальний фактор їх ефективного регуляторного впливу на кримінально-процесуальні правовідносини / О. П. Кучинська // Адвокат. – 2012. – № 1. – С. 7–11.
14. *Кучинська О. П.* Становлення наукових уявлень про кримінально-процесуальні принципи / О. П. Кучинська // Адвокат. – 2011. – № 13. – С. 124–129.
15. *Лобойко Л. М.* Принцип диспозитивності в кримінальному процесі України: монографія / Л. М. Лобойко. – Д.: Юрид. акад. М-ва внутр. справ; Ліра лтд. – 2004. – 216 с.
16. *Маляренко В. Т.* Конституційні засади кримінального судочинства / В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 320 с.
17. *Маляренко В. Т.* Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів / В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 512 с.
18. *Маркуш М. А.* Принцип змагальності в кримінальному процесі України: монографія / М. А. Маркуш. – Х.: Видавець СНД ВО Вапнярчук Н. М., 2007. – 207 с.
19. *Навроцька В. В.* Засада диспозитивності та її реалізація в кримінальному процесі України: монографія / В. В. Навроцька. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 440 с.

20. *Назаров В. В.* Конституційні права людини та їх обмеження у кримінальному процесі України: монографія / В. В. Назаров. – Х.: ТД «Золота миля», 2009. – 399 с.
21. *Погорецький М. А.* Забезпечення змагальності на досудовому слідстві / М. А. Погорецький // Часопис Акад. адвокатури України. – 2008. – № 1 (1). – С. 68–71.
22. *Прилуцький П. В.* Концепція проблеми істини у кримінальному процесі України: монографія / П. В. Прилуцький. – Сміла: КВП Тясмин, 2006. – 200 с.
23. *Строгович М. С.* Право обвиняемого на защиту и презумпция невиновности / М. С. Строгович; под ред. и с предисл. В. М. Савицкого. – М.: Наука, 1984. – 143 с.
24. *Фетисенко К. Г.* Конституційний принцип недоторканності житла й іншого володіння особи та його реалізація при провадженні досудового розслідування: монографія / С. Ю. Ільченко, К. Г. Фетисенко. – Х.: Видавець ФО-П Вапнярчук Н. М., 2007. – 191 с.
25. *Шибіко В. П.* Забезпечення права особи на доступ до правосуддя в системі принципів кримінального процесу України / В. П. Шибіко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К., 2009. – Вип. 81. – С. 168–171.
26. *Шибіко В. П.* Право особи на свободу від самовикриття, викриття членів її сім'ї чи близьких родичів у кримінальному процесі України: монографія / Р. В. Бараннік, В. П. Шибіко. – К.: КНТ, 2008. – 212 с.
27. *Шило О. Г.* Теоретико-прикладні основи реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України / О. Г. Шило. – Х.: Право, 2011. – 412 с.
28. *Шумило М. Є.* Реалізація конституційного принципу таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції у досудових стадіях кримінального процесу України: монографія / М. Є. Шумило, В. С. Рудей. – Х.: СПДФО Бровін О. В., 2012. – 208 с.
29. *Яновська О. Г.* Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства: монографія / О. Г. Яновська. – К.: Прецедент, 2011. – 303 с.

ТЕМА 4. СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Теоретичні заняття

Поняття і класифікація суб'єктів кримінального провадження.

Суд, його повноваження. Законний склад суду. Слідчий суддя, його повноваження. Присяжні: поняття, права та обов'язки.

Сторона обвинувачення. Прокурор, його завдання і повноваження у кримінальному процесі, на різних його стадіях. Органи досудового розслідування. Слідчий органу досудового розслідування, його повноваження. Процесуальна самостійність слідчого. Керівник органу досудового розслідування, його повноваження. Оперативні підрозділи, їх завдання і повноваження у кримінальному провадженні.

Обставини, що виключають участь судді, слідчого судді, присяжного, прокурора, керівника органу досудового розслідування, слідчого, працівника оперативного підрозділу в кримінальному провадженні. Відводи і самовідводи.

Сторона захисту. Поняття захисту в кримінальному провадженні. Підозрюваний, обвинувачений: поняття, процесуальні права та обов'язки. Виправданий, засуджений: поняття, процесуальні права та обов'язки. Особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування.

Законний представник підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування. Коло осіб, які можуть брати участь у провадженні як законні представники, їх права та обов'язки.

Захисник підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування. Права та обов'язки захисника. Особи, які можуть бути захисниками. Обставини, які виключають участь особи у провадженні як захисника. Запрошення, призначення, заміна захисника. Момент допуску захисника до участі у провадженні. Випадки обов'язкової участі захисника в кримінальному провадженні. Відмова

підозрюваного, обвинуваченого від захисника. Відмова захисника від захисту. Оплата праці захисника. Підстави та порядок надання безоплатної правової допомоги.

Потерпілий: поняття, процесуальні права та обов'язки. Представник потерпілого. Коло осіб, які можуть бути допущені до участі у провадженні як представники потерпілого. Обставини, які виключають участь особи як представника потерпілого. Процесуальні права та обов'язки представника.

Законний представник потерпілого. Коло осіб, які можуть брати участь у провадженні як законні представники потерпілого, їх права та обов'язки.

Інші суб'єкти кримінального провадження. Особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію); представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження; третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт.

Заявник, його процесуальні права та обов'язки.

Підстави та порядок заявлення цивільного позову в кримінальному провадженні. Цивільний позивач, цивільний відповідач, їх поняття, процесуальні права та обов'язки. Представник цивільного позивача, цивільного відповідача. Коло осіб, які можуть бути допущені до участі у провадженні як представники. Обставини, які виключають участь особи як представника цивільного позивача, цивільного відповідача. Права та обов'язки представника. Законний представник цивільного позивача. Коло осіб, які можуть брати участь у провадженні як законні представники, їх процесуальні права та обов'язки.

Свідок. Його процесуальні права та обов'язки. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.

Поняття: права та обов'язки, підстави участі в кримінальному провадженні.

Заставадавець: поняття, процесуальні права та обов'язки.

Перекладач. Експерт. Спеціаліст. Представник персоналу органу пробації. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Їх процесуальні права та обов'язки.

Процесуальні та інші заходи забезпечення безпеки суб'єктів кримінального провадження.

Практичне заняття 4.1.

Поняття і класифікація суб'єктів кримінального провадження.

Суд, суддя, слідчий суддя і їх повноваження у кримінальному провадженні. Законний склад суду. Присяжні: поняття, права та обов'язки.

Прокурор і його повноваження у кримінальному провадженні.

Органи досудового розслідування. Слідчий органу досудового розслідування. Керівник органу досудового розслідування. Оперативні підрозділи. Їх повноваження в кримінальному провадженні.

Підстави та порядок відводу і самовідводу судді, слідчого судді, прокурора, слідчого, керівника органу досудового розслідування, працівника оперативного підрозділу.

Підстави та порядок забезпечення державного захисту суддів, прокурора, осіб, які здійснюють досудове розслідування, секретаря судового засідання, судового розпорядника і членів їх сімей.

Практичне заняття 4.2.

Підозрюваний. Його процесуальні права та обов'язки.

Обвинувачений. Його процесуальні права та обов'язки.

Виправданий, засуджений: поняття, процесуальні права та обов'язки.

Особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування.

Захисник. Його процесуальні права та обов'язки.

Потерпілий. Його процесуальні права та обов'язки.

Цивільний позивач і цивільний відповідач. Їх процесуальні права та обов'язки.

Представники потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача. Їх процесуальні права та обов'язки.

Законні представники підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого, цивільного позивача, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування. Їх процесуальні права та обов'язки.

Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.

Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт.

Особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію).

Свідок. Його процесуальні права та обов'язки. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.

Поняті: права та обов'язки, підстави участі в кримінальному провадженні.

Заставаодавець: поняття, процесуальні права та обов'язки.

Перекладач. Експерт. Спеціаліст. Представник персоналу органу пробації. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Їх процесуальні права та обов'язки.

Підстави та порядок забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.

Практичне завдання до теми 4

Суб'єкти кримінального провадження

Задача № 1

Громадянин В. М. Банін був засуджений районним судом до 2 років позбавлення волі з випробуванням та позбавленням права керувати транспортним засобом на 3 роки за ч. 2 ст. 286, ч. 1 ст. 135 КК України за порушення правил дорожнього руху та залишення в небезпеці.

Суд апеляційної інстанції, розглянувши кримінальне провадження за скаргою потерпілої, скасував вирок за м'якістю призначеного покарання та призначив новий судовий розгляд у суді першої інстанції.

За результатами нового судового розгляду В. М. Банін був засуджений до 4 років позбавлення волі та позбавлений права керувати транспортними засобами на 3 роки. Його було взято під варту. Захисник засудженого подав апеляційну скаргу на вирок суду, у якій просив апеляційний суд змінити вирок щодо підзахисного, пом'якшивши йому покарання.

Апеляційний суд вирок районного суду щодо В. М. Баніна змінив, призначивши покарання з випробуванням з іспитовим строком на 3 роки, а засудженого звільнив з-під варту в залі суду.

Потерпілою була подана касаційна скарга, у якій вона просила суд касаційної інстанції скасувати ухвалу апеляційного суду, оскільки до складу суду апеляційної інстанції входили два судді, які брали участь у перегляді кримінального провадження за апеляцією потерпілої.

1. *Що слід розуміти під поняттям законний склад суду?*
2. *Чи були підстави для самовідводу (відводу) суддів?*
3. *Чи підлягає у зв'язку з цим скасуванню ухвала суду апеляційної інстанції?*

Задача № 2

Працівник поліції, перебуваючи за кермом автомобіля, який він собі хотів придбати, здійснив наїзд на дев'ятирічну дівчинку А. М. Мартинюк. З місця ДТП водій втік. За висновком судово-медичної експертизи А. М. Мартинюк отримала тяжкі тілесні ушкодження.

У кримінальному провадженні було заявлено цивільний позов про відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

1. *Який процесуальний статус має бути визначений водієві автомобіля?*
2. *Який процесуальний статус дев'ятирічної дівчинки?*
3. *Чи повинні залучатися до участі у справі батьки дівчинки і у якості кого (батьки дівчинки розлучені)?*
4. *На кого має бути покладено обов'язок відшкодування шкоди? Який процесуальний статус матиме ця особа?*

Задача № 3

Громадянин О. Ф. Валугін сів за кермо власного технічно справного автомобіля та рухався автомобільною дорогою Київ-Ковель, на 27 кілометрі якої виїхав на зустрічну смугу руху, внаслідок чого відбулося зіткнення з іншим автомобілем. Водій іншого автомобіля отримав тілесні ушкодження.

Дії О. Ф. Валугіна було кваліфіковано як порушення правил дорожнього руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинили потерпілому середньої тяжкості тілесні ушкодження (ч. 1 ст. 286 КК України).

За висновком комісійної амбулаторної судово-психіатричної експертизи у період інкримінованих дій у О. Ф. Валугіна мало місце транзиторне порушення свідомості до ступеню оглушення, тому він не міг усвідомлювати свої дії та керувати ними. У теперішній час ступінь вираженості психічних розладів у нього такий, що він може усвідомлювати свої дії та керувати ними.

1. *Яким, за цих обставин, має бути процесуальний статус громадянина О. Ф. Валугіна?*

2. *Як має діяти слідчий, якщо в ході слідства будуть встановлені обставини, що виключають провадження у справі?*
3. *Як має діяти слідчий, якщо встановить неосудність (обмежену осудність) громадянина О. Ф. Валугіна?*

Задача № 4

П. П. Гуфман, В. М. Назаренко та Р. В. Любченко перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, близько 2-ї години ночі перебуваючи на вулиці Садовій, порушували порядок, кричали, лаялись. Поліцейський К. Л. Слюсаренко, який ніс службу з охорони громадського порядку, почав вимагати, щоб вони припинили хуліганські дії. Але ті не лише не виконали вимог поліцейського, а почали з ним сперечатись, ображали його, висловлюючись при цьому нецензурними словами.

У цей час з дня народження зі своєю дружиною повертався додому прокурор району. Спостерігаючи за тим, що відбувається, прокурор з мобільного телефону викликав черговий наряд поліції. Прибувши на місце події, працівники поліції затримали П. П. Гуфмана, В. М. Назаренка, Р. В. Любченка та доставили їх до районного управління поліції.

Наступного дня прокурор району дав вказівку слідчому ОВС про початок розслідування за ч. 2 ст. 296 КК України, а його залучити до участі в провадженні як свідка.

1. *Яке процесуальне становище поліцейського та прокурора?*
2. *З'ясуйте процесуальне становище П. П. Гуфмана, В. М. Назаренка та Р. В. Любченка.*
3. *Чи відповідали закону дії прокурора?*
4. *Чи має право прокурор давати слідчому вказівки?*

Задача № 5

Громадянин С. В. Єрмак був затриманий працівниками охорони під час спроби винести з супермаркету «Ашан» продукти харчування на суму 350 грн. Начальник охорони за участю касира та охоронця провів огляд сумки та пакету С. В. Єрмака, у яких останній намагався винести продукти та обшукав його. Все це було зафіксовано на камері відеоспостереження, а також в складеному начальником охорони протоколі огляду приміщення та протоколі допиту С. В. Єрмака.

1. *Який процесуальний статус начальника охорони?*

2. *Проаналізуйте правомірність дій начальника охорони.*
3. *Яке процесуальне значення мають складені ними документи, відеозапис?*
4. *Який процесуальний статус касира та працівника охорони?*

Задача № 6

Н. В. Сокиркін був засуджений місцевим судом за ч. 3 ст. 186 КК України. Вирок в апеляційному порядку не оскаржувався. Після набрання вироком законної сили до апеляційного суду надійшла апеляційна скарга дружини Н. В. Сокиркіна, в якій вона просила виправдати або пом'якшити чоловіку призначене покарання. Апеляційний суд відмовив у прийнятті апеляції до розгляду.

1. *Який процесуальний статус дружини Н. В. Сокиркіна?*
2. *Чи має право подати апеляційну скаргу дружина?*
3. *Чи законним є рішення апеляційного суду?*

Задача № 7

Громадянин С. О. Микитик був затриманий працівниками КП «Плесо» за те, що він, перебуваючи на пляжі, чіплявся до відпочиваючих, плювався на них, висловлювався нецензурними словами, говорив, що він президент, намагався перекинути торгівельну палатку. Працівником КП «Плесо» був викликаний наряд поліції, який доставив С. О. Микитика до районного управління поліції, де черговим офіцером, був складений протокол затримання. С. О. Микитик був допитаний як підозрюваний.

1. *У ході досудового розслідування була призначена і проведена судово-психіатрична експертиза, комісією у складі лікаря-психіатра, лікаря-терапевта і лікаря-психолога. За висновком комісії, С. О. Микитика було визнано хворим на шизофренію.*
2. *Який процесуальний статус С. О. Микитика?*
3. *Чи законні дії працівників КП «Плесо»?*
4. *Який їх процесуальний статус?*
5. *Чи були допущені порушення закону в описаній ситуації, якщо так, то ким і які?*
6. *Як мають діяти органи розслідування в цій справі?*
7. *Чи є підстави для реагування прокурора за цих обставин?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 4

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року / Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. / Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
4. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.
5. Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину, та судових витрат № 11 від 7 липня 1995 р.: Постанова Пленуму Верховного Суду України // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 108–112.
6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII / Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
7. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 № 3782-XII / Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 51.
8. Про застосування законодавства, що передбачає державний захист суддів, працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у судочинстві: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 10 від 18 червня 1999 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 136–140.
9. Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві № 8 від 24 жовтня 2003 р.: Постанова Пленуму Верховного Суду України // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 230–240;
10. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 № 580-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
11. Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих у кримінальному судочинстві № 13 від 2 липня 2004 р.: Постанова Пленуму Верховного Суду України // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 271–280;

12. Про практику застосування судами України законодавства про відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочиним, і стягнення безпідставно нажитого майна № 3 від 21 березня 1989 р.: Постанова Пленуму Верховного Суду України // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 33–43;
13. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 № 1697-VII / Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.
14. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
15. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
16. Прокуратура України: законодавство, рішення Конституційного Суду України, накази та інші організаційно-розпорядчі документи Генерального прокурора України / Н. М. Пастушенко та інші; за заг. ред. О. І. Медведька, І. С. Зарубинська, Є. П. Бурдоль. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 576 с.
17. Рішення Конституційного Суду України від 11 квітня 2000 року № 4–рп/2000 у справі № 1–19/2000 за конституційним поданням Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 86 Конституції України та статей 12, 19 Закону України «Про статус народного депутата України» (справа про запити народних депутатів України до прокуратури) // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 2. – С. 17–21.
18. Рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 року № 13–рп/2000 у справі № 1–17/2000 за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально–процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) // Вісник Конституційного Суду України. – 2000. – № 5. – С. 24–30.
19. Рішення Конституційного Суду України від 20 березня 2002 року № 4–рп/2002 у справі № 1–11/2002 за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень статті 86 Конституції України, а також частини другої статті 15 та частини першої статті 16 Закону України «Про статус народного депутата України» (справа про запити і звернення народних депутатів України до органів дізнання і досудового слідства) // Вісник Конституційного Суду України. – 2002. – № 2. – С. 6–9.
20. Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2009 року № 23–рп/2009 у справі № 1–23/2009 за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення

положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) // Вісник Конституційного Суду України. – 2009. – № 8. – С. 32–40.

21. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О. А. Банчука. – К.: Москаленко О. М., 2013. – 585 с.

Спеціальна література до теми 4

1. Адвокатура в Україні. Науково-практичний коментар Закону України «Про адвокатуру» / автори-упорядники Т. В. Варфоломеева, С. В. Гончаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 400 с.
2. *Аленін Ю.* Потерпілий у кримінальному провадженні / Ю. Аленін, І. Голловок // Право України. – 2013. – № 11. – С. 112–119.
3. *Альперт С. А.* Субъекты уголовного процесса / С. А. Альперт. – Х.: Национальная академия Украины имени Ярослава Мудрого, 1997. – 60 с.
4. *Вапнярчук В. В.* Особливості процесуального становища особи, яка провадить дізнання / В. В. Вапнярчук – Харків: «ТОРСІНГ», 2001. – 220 с.
5. *Варфоломеева Т. В.* Защита в уголовном судопроизводстве / Т. В. Варфоломеева // Институт адвокатуры при Киевском ун-те им. Тараса Шевченко. – К.: б. и., 1998. – 204 с.
6. *Гловацький І. Ю.* Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі / І. Ю. Гловацький. – К.: Атіка, 2003. – 352 с.
7. *Давиденко С. В.* Потерпілий як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: монографія / С. В. Давиденко // Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. – Х.: ФІНН, 2008. – 296 с.
8. *Джига М. В.* Забезпечення правового статусу обвинуваченого у процесі досудового розслідування проблеми законності та доцільності: монографія / М. В. Джига. – К.: Вид. Паливода А. В., 2005. – 168 с.
9. *Костюченко О. Ю.* Питання вдосконалення правової регламентації участі захисника та представника в кримінальному провадженні / О. Ю. Костюченко // Право України. – 2016. – № 12. – С. 44–52.
10. *Костюченко О. Ю.* Окремі аспекти реалізації права потерпілого на професійну правничу допомогу в кримінальному провадженні України / О. Ю. Костюченко // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – № 4. – С. 40–46.
11. *Кучинская О. П.* Некоторые особенности участия потерпевших в уголовном производстве по новому Уголовному процессуальному кодексу Украины / О. П. Кучинская // Правовая наука. – 2012. – № 11 (14). – С. 4–6.
12. *Кучинська О. П.* Потерпілий у кримінальному процесі України / М. І. Гошовський, О. П. Кучинська. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 192 с.

13. *Кучинська О. П.* Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників / О. П. Кучинська – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 288 с.
14. *Кучинська О. П.* Процесуальний статус свідка: деякі особливості за новим КПК України / О. П. Кучинська // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1 (5). – С. 295–300.
15. *Лобойко Л. М.* Кримінально-процесуальна компетенція: монографія / Л. М. Лобойко. – Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 188 с.
16. *Маляренко В. Т.* Прокурор у кримінальному судочинстві: деякі проблеми та шляхи їх вирішення / В. Т. Маляренко, І. В. Вернидубов. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 240 с.
17. *Михеенко М. М.* Поняття и классификация субъектов уголовно-процесуальной деятельности / М. М. Михеенко: Вибрані твори. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 130–140.
18. *Нор В. Т.* Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве / В. Т. Нор. – К.: Вища шк., 1989. – 275 с.
19. *Погорецький М. А.* Кримінально-процесуальні правовідносини: структура і система: монографія / М. А. Погорецький. – Х.: Арсіс ЛТД, 2002. – 160 с.
20. *Погорецький М. А.* Слідчий – суб'єкт кримінально-процесуальних правовідносин / М. А. Погорецький // Проблеми провадження правових реформ в Україні: зб. наук. праць. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 1996. – С. 121–125.
21. *Погорецький Н. А.* Процесуальное положение начальника следственного отдела в уголовном судопроизводстве / Н. А. Погорецький // Проблеми законності: респ. міжвід. наук. зб. / Відп. ред. *В. Я. Тацій.* – Х.: Нац. юрид. акад. України, 1998. – Вип. 34. – С. 169–173.
22. *Погорецький М. А.* Допуск адвоката як захисника до участі у кримінальних справах, матеріали яких становлять державну таємницю / М. А. Погорецький // Вісник Акад. правових наук. – 2009. – № 3 (59). – С. 209–220.
23. *Погорецький М. А.* Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. – Юрінком Інтер, 2014. – 368 с.
24. *Погорецький М.* Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій / М. Погорецький // Право України. – 2015. – № 6. – С. 86–95.
25. *Попелюшко В. О.* Слідчий суддя у кримінальному провадженні: процесуальний статус та процесуальні функції / В. О. Попелюшко // Право України. – 2013. – № 11. – С. 145–153.
26. *Попелюшко В. О.* Функція захисту в кримінальному судочинстві України: монографія / В. О. Попелюшко; наук. ред. В. Т. Нор. – Острого: Нац. ун-т «Острозька Акад.», 2009. – 634 с.

27. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / Заг. ред. Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова, М. В. Сенаторова, В. С. Батиргарєєва, В. С. Зеленецького, Л. М. Лобойка. – Харків: Кроссруд, 2008. – 363 с.
28. Сиза Н. П. Повноваження слідчого судді щодо здійснення судового контролю у кримінальному процесі України / Н. П. Сиза // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12snrkpu.pdf>.
29. Старенький О. С. Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні: теорія та практика: монографія / О. С. Старенький; за заг. ред. д. ю. н., проф. М. А. Погорєцького. – К.: Алерта, 2016. – 336 с.
30. Старенький О. С. Потерпілий як суб'єкт доказування у кримінальному провадженні: проблеми реалізації засади змагальності / О. С. Старенький // Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія «Право». – 2017. – № 43. – Т. 2. – С. 189–193.
31. Татаров О. Ю. Процесуальний статус слідчого ОВС: стан та перспективи / О. Ю. Татаров // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 4. – С. 115–128.
32. Татаров О. Ю. Слідчі підрозділи органів внутрішніх справ України: проблеми реформування / О. Ю. Татаров // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 1. – С. 195–204.
33. Татаров О. Ю. Удосконалення процесуального статусу слідчих як складова реформування системи кримінального судочинства / О. Ю. Татаров // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2011. – № 4 (77). – С. 154–163.
34. Черков В. О. Правовідносини між суб'єктами оперативно-розшукової діяльності, слідчим, прокурором і судом: монографія / В. О. Черков; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – 288 с.
35. Шибіко В. П. Проблема забезпечення прав потерпілого за новим КПК України 2012 року / В. П. Шибіко // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1 (5). – С. 307–313.
36. Шило О. Г. Теоретико-прикладні основи реалізації конституційного права людини і громадянина на судовий захист у досудовому провадженні в кримінальному процесі України / О. Г. Шило. – Х.: Право, 2011. – 412 с.
37. Яновська О. Г. Процесуальні форми протестної діяльності адвоката в кримінальному провадженні / О. Г. Яновська // Право України. – 2013. – № 11. – С. 165–172.

ТЕМА 5. ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Теоретичні заняття

Поняття і значення кримінально-процесуального доказування. Теорія доказів. Доказове право. Теорія пізнання і теорія доказів. Мета доказування у кримінальному провадженні.

Предмет і межі доказування у кримінальному провадженні. Особливості предмету доказування в окремих категоріях проваджень.

Поняття доказів та їх процесуальних джерел. Належність і допустимість доказів. Визнання доказів недопустимими.

Процес доказування у кримінальному провадженні, його елементи. Способи збирання і перевірки доказів.

Поняття та значення оцінки доказів. Правила оцінки доказів. Оцінка доказів, одержаних на території іноземної держави в результаті здійснення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження.

Стандарти доведеності.

Суб'єкти доказування у кримінальному провадженні.

Класифікація доказів та їх джерел.

Показання свідків, їх предмет, значення та оцінка. Особи, які не можуть бути допитані як свідки у кримінальному провадженні.

Показання потерпілого, їх предмет, значення та оцінка.

Показання підозрюваного та обвинуваченого, їх предмет, значення та оцінка. Обмова, самообмова та алібі в показаннях підозрюваного і обвинуваченого. Умови, за наявності яких показання підозрюваного чи обвинуваченого, який визнає себе винуватим у вчиненні злочину, можуть бути покладені в основу обвинувачення.

Показання з чужих слів.

Обґрунтування судом своїх висновків лише на показаннях, які він безпосередньо сприймав під час судового засідання.

Висновок експерта, його предмет, значення, форма та зміст. Підстави для залучення експерта у кримінальному провадженні. Випадки обов'язкового призначення експертизи. Перевірка та оцінка висновку експерта.

Речові докази, їх поняття та види. Процес формування речових доказів. Оцінка речових доказів. Зберігання речових доказів. Ви-

рішення питання про речові докази при завершенні кримінального провадження.

Документи як джерела доказів. Процесуальні гарантії їх повноти та достовірності.

Конкуренція видів доказів.

Практичне заняття 5.1.

Поняття доказів та їх процесуальних джерел.

Належність і допустимість доказів та їх джерел. Недопустимість доказів.

Предмет доказування у кримінальному провадженні.

Структура доказування у кримінальному провадженні. Суб'єкти доказування.

Доведення сторонами перед судом належності, допустимості та достовірності доказів.

Класифікація доказів та їх процесуальних джерел.

Практичне заняття 5.2.

Види доказів:

- 1) показання;
- 2) речові докази;
- 3) висновок експерта;
- 4) документи.

Практичне завдання до теми 5

Докази і доказування в кримінальному провадженні

Задача № 1

3 грудня 2012 року о 23 год. 25 хв. до РВВС надійшло повідомлення від працівників швидкої медичної допомоги про надання допомоги та госпіталізацію чоловіка із тілесними ушкодженнями.

Після реєстрації повідомлення у Єдиному реєстрі досудових розслідувань, слідчий направився до лікарні для допиту доставленого туди громадянина. Ним виявився громадянин В. В. Олексієнко, який пояснив, що близько 23 год. вийшов з ресторану «Глобус» по вул. Анни Ахматової, 23, де зустрічався з друзями, та рухався у напрямку парковки до свого автомобіля. У цей час до нього підійшли троє

молодих чоловіків та заговорили до нього. Один із чоловіків вдарив В.В. Олексієнка у живіт, внаслідок чого останній впав на землю, після чого йому всі троє почали наносити удари ногами в різні частини тіла. Далі В.В. Олексієнко втратив свідомість і подальші події не пам'ятає. Опритомнів він лише у лікарні і встановив відсутність свого портфеля, в якому знаходилися гроші у сумі 35 тис. дол. США. В.В. Олексієнко вказав на те, що одного з нападників він раніше бачив, ним є вантажник ресторану «Глобус», двох інших нападників він добре запам'ятав та може впізнати. Під час допиту від В.В. Олексієнка відчувався сильний запах алкоголю. 4 грудня 2012 року о 9 год. 45 хв. від нанесених травм В.В. Олексієнко помер.

У ході досудового розслідування сторона захисту подала клопотання про визнання показань В.В. Олексієнка, наданих 3 грудня 2012 року, недопустимими доказами, оскільки допитуваний перебував під час їх давання у нетверезому стані, що підтверджується висновком судово-медичної експертизи та може бути підтвержене персоналом медичної установи, працівниками карети швидкої допомоги та самим слідчим.

1. *Дайте правову оцінку ситуації.*
2. *Що таке допустимість доказів у кримінальному процесі?*

Задача № 2

Отримавши матеріали до свого провадження, в ході їх вивчення та оцінки, слідчий з'ясував, що пістолет, виявлений на місці події, відображений у фототаблицях-додатках до протоколу огляду місця події та вилучений з місця події, не описаний в протоколі огляду місця події. Встановлено, що слідчий, який проводив цю слідчу (розшукову) дію, мав недостатній досвід роботи, стаж на посаді слідчого близько 1 місяця, і внаслідок неуважності не описав виявлений пістолет в протоколі та не зазначив про його вилучення і долучення до матеріалів провадження.

1. *Чи має вилучений пістолет значення речового доказу у кримінальному провадженні?*
2. *Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.*

Задача № 3

Прибувши за викликом по спецлінії 102 за вказаною адресою, оперативна група управління поліції виявила закривавленого чоловіка,

який намагався щось сказати. Оперативний працівник, нахилившись до постраждалого, зміг розібрати слова «...це були люди Антонова...». Постраждалий помер на місці події до приїзду карети швидкої допомоги.

1. *Чи може бути визнано доказом показання оперативного працівника щодо останніх слів постраждалого?*
2. *Що таке «показання з чужих слів»?*

Задача № 4

Протокол дослідження інформації, знятої з транспортних телекомунікаційних мереж підозрюваного І. Я. Петрова, знаходився у матеріалах кримінального провадження у слідчого, а первинні носії отриманої інформації зберігалися у прокурора.

Сторона захисту подала клопотання про проведення експертизи первинних носіїв знятої інформації для вирішення питання про встановлення наявності (відсутності) факту монтажу, а також ряду ідентифікаційних питань за ознаками голосу.

Під час вирішення питання про задоволення цього клопотання встановлено, що через неналежні умови зберігання (можливі інші причини) первинні носії інформації та резерві копії втрачені, тобто носії не містять відповідних аудіозаписів голосу та іншої звукової інформації.

1. *Яке процесуальне значення має протокол дослідження знятої з транспортних телекомунікаційних мереж інформації та первинні носії цієї інформації?*
2. *Яке процесуальне значення має протокол дослідження знятої з транспортних телекомунікаційних мереж інформації за відсутності первинних носіїв цієї інформації?*

Задача № 5

У кримінальному провадженні щодо неповнолітнього Д. Ю. Миронова, обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України, була призначена і проведена групою експертів у складі двох психіатрів, одного психолога і одного педагога комплексна психолого-психіатрична експертиза. На питання про осудність і відповідність фізичного та інтелектуального розвитку досягнутому фізичному віку неповнолітнього всі експерти відповіли позитивно. На питання щодо усвідомлення значення своїх дій у момент вчинення

злочину і розуміння їх як особливо жорстоких, психіатри відповіли позитивно, психолог – негативно, а педагог утримався від відповіді. Висновок експертизи підписали всі спеціалісти, однак у судовому засіданні кожен з них виклав свою точку зору на поставлене питання.

1. *Яке доказове значення має висновок експерта у такій ситуації?*
2. *Як повинен оцінити суд висновок експерта та показання експертів у суді?*
3. *Яким має бути зміст висновку експерта у кримінальному провадженні?*
4. *Чи має право експерт скоротити описання наукових досліджень, що ним проводилися, методів, які застосовувалися, з метою економії сил та часу на їх викладення у висновку?*

Задача № 6

До матеріалів кримінального провадження щодо групи осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, передбаченого п. 12 ч. 2 ст. 115 КК України, слідчий долучив матеріали оперативного документування діяльності підозрюваних під час підготовки до вчинення злочину, отримані під час проведення відповідних оперативно-розшукових заходів.

У клопотанні до слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження до учасників групи, слідчий посилається на зазначені матеріали як на докази.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*
2. *За яких умов матеріали оперативно-розшукової діяльності можуть бути доказами у кримінальному провадженні?*
3. *Яким видом доказів можуть бути матеріали оперативно-розшукової діяльності?*
4. *Чи можуть бути матеріали оперативно-розшукової діяльності підставами для застосування заходів забезпечення кримінального провадження?*

Задача № 7

Захисник підозрюваного звернувся до слідчого із письмовим клопотанням про проведення допиту гр-ки Т. М. Овсієнко, яка може надати показання на підтвердження алібі підозрюваного, в результаті чого отримав відповідь слідчого наступного змісту: «Ваше клопотання розглянуто та долучено до матеріалів кримінального провадження».

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого та захисника.*
2. *Який вид доказів може бути отриманий в результаті допиту свідка, показання якого зафіксовані в протоколі допиту: показання чи документ (протокол допиту)?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 5

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Закон України від 16 червня 2011 року / Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 4. – Ст. 22.
3. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 1 листопада 1996 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: ЮрінкомІнтер, 2004. – С. 20–28;
4. Про затвердження та введення в дію Інструкції про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції) від 27.08.2010 р.: Інструкція, Наказ ГПУ, МВС, ДПА, СБУ, ВСУ, ДСАУ № 51, 401, 649, 471, 23, 125.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0051900-10>.
5. Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 7 від 30 травня 1997 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: ЮрінкомІнтер, 2004. – С. 28–33.
6. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 30 травня 1997 року // Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: ЮрінкомІнтер, 2004. – С. 33–42.
7. Судова практика щодо вирішення питань про речові докази, передачу в дохід держави грошей, валюти, цінностей, іншого нажитого злочинним шляхом майна або такого, що було об'єктом злочинних дій: Узагальнення судової практики від 17.03.2010 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Вісник Верховного Суду України, 2010. – № 6. – С. 26–34.

Спеціальна література до теми 5

1. *Авдєєва Г.* Регламентация та використання спеціальних знань у судочинстві / Г. Авдєєва, Г. Прохоров-Лукін // Юридичний вісник України. – К.: 2013. – № 47. – С. 14–15.
2. *Ващук Б. Л.* Предмет доказування щодо цивільного позову у кримінальному процесі: монографія / Б. Л. Ващук. – Л.: ПАІС, 2008. – 207 с.
3. *Гмирко В.* Кримінально–процесуальні докази: поняття, структура, характеристики, класифікація / В. Гмирко. – Дніпропетровськ, 2002. – 63 с.
4. *Грошевий Ю. М.* Кримінально-процесуальне доказування та оперативно-розшукова діяльність: навч. посіб. / Ю. М. Грошевий, С. М. Стахівський. – Х.: Право, 2010. – 112 с.
5. *Грошевий Ю. М.* Поняття і класифікація засобів доказування в кримінальному процесі / Ю. М. Грошевий // Вісник Академії правових наук України. – Х.: 1997. – № 7. – С. 69–76.
6. Докази і доказування за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (до 75–річчя з дня народження доктора юридичних наук, професора Михайла Макаровича Михеєнка): матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (Київ, 6–7 грудня 2012 р.). – Х.: Видавець Строков Д. В., 2013. – 376 с.
7. *Доронін І. М.* Документи як вид доказів у кримінальному процесі України: практ. посіб. / І. М. Доронін. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. – 184 с.
8. *Зеленецький В. С.* Проблемы формирования совокупности доказательств в уголовном процессе: монографія / В. С. Зеленецький. – Х.: Восточно-регион. центр гуманитарно-образовательных инициатив, 2004. – 108 с.
9. *Ищенко А. В.* Теорія і практика криміналістичного забезпечення процесу доказування в розслідуванні злочинів: навч. посібник. / А. В. Іщенко, І. О. Іерусалімов, Ж. В. Удовенко. – К.: Центр учбової літ., 2007. – 160 с.
10. *Коваленко Є. Г.* Теорія доказів у кримінальному процесі України: підручник / Є. Г. Коваленко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 632 с.
11. *Льовкін В. Л.* Показання обвинуваченого в кримінальному процесі України: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / В. Л. Льовкін. – К.: Б. в., 2007. – 18 с.
12. *Ляш А. А.* Вещественные доказательства в досудебных стадиях уголовного процесса: учеб. пособие / А. А. Ляш. – К.: НИИРИО КВШ МВД СССР им. Ф. Э. Дзержинского, 1991. – 80 с.
13. *Михеенко М. М.* Доказывание в советском уголовном судопроизводстве / М. М. Михеенко. – К.: Вища школа, 1984. – 133 с.
14. *Моїсєєв О. М.* Висновок експерта в контексті взаємодії процесуальних осіб: монографія / О. М. Моїсєєв. – Донецьк: Норд-Прес-ДонНУ-ДонНДІСЕ МЮ України, 2007. – 188 с.
15. *Нор В. Т.* Використання непрямих доказів у кримінальному судочинстві України: монографія / В. Т. Нор, М. В. Багрій. – Т.: Пол-Інвест, 2011. – 205 с.

16. *Погорецький М. А.* Докази у кримінальному процесі: проблемні питання / М. А. Погорецький // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2011. – № 1 (3): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://j.oa.edu.ua/articles/2011/n1/11pmappp.pdf>;
17. *Погорецький М. А.* Протоколи оперативно-розшукових заходів з відповідними додатками складені за результатами здійснення оперативно-розшукових заходів оперативно-розшуковими підрозділами – новий вид доказів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // Вісник Акад. правових наук України. – 2002. – № 1 (28). – С. 208–216.
18. *Погорецький М. А.* Докази у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // Вісник прокуратури. – 2003. – № 2. – С. 59–65.
19. *Погорецький М. А.* Судовий контроль і прокурорський нагляд за використанням протоколів оперативно-розшукових заходів як доказів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // Вісник Верховного Суду України. – 2003. – № 2. – С. 32–38.
20. *Погорецький М. А.* Використання інформації, одержаної від негласних джерел, для отримання доказів у кримінальному процесі зарубіжних країн / М. А. Погорецький // Вісник Ун-ту внутр. справ. – 2003. – Вип. 22. – С. 131–138.
21. *Погорецький М. А.* Співвідношення пізнання і доказування у кримінальному процесі та місце в них оперативно-розшукової діяльності / М. А. Погорецький // Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. праць. – Х.: Право, 2003. – № 7. – С. 114–132.
22. *Погорецький М. А.* Імовірність і вірогідність у кримінально-процесуальному пізнанні на досудовому слідстві / М. А. Погорецький // Держава та регіони. Сер. Право. – Запоріжжя, 2003. – № 2. – С. 25–31.
23. *Погорецький М. А.* Джерела судових доказів / М. А. Погорецький // Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. праць / Ред. кол.: Ю. В. Баулін (голов. редактор). – Х.: Право, 2005. – Вип. 10. – С. 167–178.
24. *Погорецький М. А.* Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія / М. А. Погорецький. – Х.: Арсіс, ЛТД, 2007. – 576 с.
25. *Погорецький М. А.* Доказування у кримінальному процесі: гносеологічні і правові проблеми / М. А. Погорецький // Вісник Акад. правових наук України. – 2008. – № 3. – С. 266–275.
26. *Погорецький М. А.* Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності вербального походження для отримання доказів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // Вісник прокуратури. – 2008. – № 9. – С. 71–84.
27. *Погорецький М. А.* Щодо поняття «доказ» за проектом нового Кримінально-процесуального кодексу України / М. А. Погорецький // Вісник прокуратури. – 2009. – № 3. – С. 94–101.

28. *Погорецький М. А.* Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні / М. А. Погорецький // *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ.* – Київ. – 2013. – № 1. – С. 270–277.
29. *Погорецький М. А.* Про співвідношення джерел фактичних даних і джерел доказів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // *Право України.* – 2009. – № 1. – С. 80–85.
30. *Погорецький М. А.* Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для отримання доказів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко.* – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 123–127.
31. *Погорецький М. А.* Кримінально-процесуальна оцінка матеріалів оперативно-розшукової діяльності / М. А. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко.* – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 411–412.
32. *Погорецький М.* Співвідношення матеріалів оперативно-розшукової діяльності і кримінально-процесуальних доказів / М. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко.* – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 939–941.
33. *Погорецький М.* Співвідношення джерел фактичних даних в оперативно-розшуковій діяльності та кримінальному процесу і джерел кримінально процесуальних доказів / М. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко.* – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 937–939.
34. *Погорецький М. А.* Матеріали оперативно-розшукової діяльності і кримінально-процесуальні докази: поняття та співвідношення / М. Погорецький, Д. Сергєєва // *Вісник Національної академії прокуратури.* – 2011. – № 1. – С. 45–51.
35. *Погорецький М.* Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання / М. Погорецький // *Право України.* – 2014. – № 10. – С. 12–25.
36. *Погорецький М. А.* Нова концепція кримінального процесуального доказування / М. А. Погорецький // *Вісник кримінального судочинства України.* – 2015. – № 3. – С. 63–79.
37. *Попелюшко В. О.* Предмет доказування в кримінальному процесі (кримінально-процесуальні та кримінально-правові аспекти): монографія /

- В. О. Попелюшко. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2001. – 196 с.
38. *Сергеева Д. Б.* Допустимость доказательств согласно нового УПК Украины / Д. Б. Сергеева // Закон и жизнь. – 2013. – № 12. – С. 16–19.
39. *Сергеева Д. Б.* К определению понятия доказательства и фактических данных, составляющих его содержание // Электронный научный журнал «Применение уголовного и уголовно-процессуального законодательства». – 2013. – Выпуск 2 (6): [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.application-of-criminal-legislation.ingnpublishing.com/archive/2013/release_2_6_july-december/sergeeva_d_b_k_opredeleniyu_ponyatiya_dokazatelstva_i_fakticheskikh_dannyh_sostavlyayuwih_ego_soderzhanie/
40. *Сергеева Д. Б.* До визначення поняття «доказу» за чинним КПК України / Д. Б. Сергеева // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. – № 24. – С. 212–221.
41. *Сибільова Н. В.* Допустимість доказів у радянському кримінальному процесі: навч. посіб. / Н. В. Сибільова. – К: НМКВО, 1991. – 64 с.
42. *Старенький О. С.* Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні: теорія та практика: монографія / О. С. Старенький; за загал. ред. д.ю.н., проф. М. А. Погорецького. – К.: Алерта, 2016. – 336 с.
43. *Старенький О. С.* Потерпілий як суб'єкт доказування у кримінальному провадженні: проблеми реалізації засади змагальності / О. С. Старенький // Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія «Право». – 2017. – № 43. – Т. 2. – С. 189–193.
44. *Стахівський С. М.* Теорія і практика кримінально-процесуального доказування: монографія / С. М. Стахівський. – К.: Б. в., 2005. – 272 с.
45. *Стахівський С. М.* Теорія і практика кримінально-процесуального доказування: вибрані твори / С. М. Стахівський. – К. Бізнес Медіа Консалтинг, 2005. – 276 с.
46. Теория доказательств в советском уголовном процессе / Р. С. Белкин, А. И. Винберг, В. Я. Дорохов, Л. М. Карнеева, и др.; редкол.: Н. В. Жогин, Г. М. Миньковский, А. Р. Рагинов, В. Г. Танасевич, А. А. Эйсман. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Юрид. лит., 1973. – 736 с.
47. *Удалова Л. Д.* Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України: монографія / Л. Д. Удалова. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2005. – 324 с.
48. *Удалова Л. Д.* Суб'єкти кримінально-процесуального доказування: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, О. В. Рибалко. – К.: КНТ, 2012. – 160 с.
49. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / Л. Д. Удалова, Д. О. Савицький, В. В. Рожнова, Т. Г. Ільєва. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 176 с.

50. *Шейфер С. А.* Доказательства и доказывание по уголовным делам: монография / С. А. Шейфер. – М.: Норма, 2009. – 126 с.
51. *Шумило М. Є.* Докази досудового і судового провадження в КПК України: співвідношення та функціональне призначення / М. Є. Шумило // *Право України*. – К.: 2013. – № 11. – С. 206–216.
52. *Шумило М. Є.* Досудові і судові докази у КПК України / М. Є. Шумило // *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. – К., 2013. – Вип.1 (5). – С. 82–86.
53. *Шумило М. Є.* Непрямі докази в кримінальному процесі України: монографія / М. Є. Шумило, О. К. Тугарова. – Х.: Бровін О. В., 2012. – 205 с.
54. *Шумило М. Є.* Поняття «докази» у Кримінальному процесуальному кодексі України: спроба критичного переосмислення ідеології нормативної моделі / М. Є. Шумило // *Вісник Верховного Суду України*. – К.: 2013. – № 2. – С. 40–48.

ТЕМА 6. ФІКСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ. ПРОЦЕСУАЛЬНІ РІШЕННЯ, СТРОКИ, ВИТРАТИ

Теоретичне заняття

Форми фіксування кримінального провадження. Протоколи і додатки до них. Їх форма та зміст. Порядок застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження. Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами – одна з основних конституційних засад судочинства. Журнал судового засідання. Реєстр матеріалів досудового розслідування.

Процесуальні рішення. Їх види, форма та зміст. Вирок і ухвала суду. Ухвала слідчого судді. Постанова слідчого, прокурора. Обвинувальний акт.

Повідомлення. Зміст повідомлення.

Процесуальні строки: поняття та види. Обчислення, додержання і поновлення. Розумність строків кримінального провадження.

Процесуальні витрати: поняття, види. Визначення розміру і ухвалення рішення щодо процесуальних витрат.

Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні, цивільний позов.

Практичне заняття

Форми фіксування кримінального провадження. Протоколи і додатки до них. Їх форма та зміст. Порядок застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження. Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами – одна з основних конституційних засад судочинства. Журнал судового засідання. Реєстр матеріалів досудового розслідування.

Процесуальні рішення. Їх види, форма та зміст. Вирок і ухвала суду. Ухвала слідчого судді. Постанова слідчого, прокурора. Обвинувальний акт.

Повідомлення. Зміст повідомлення.

Процесуальні строки: поняття та види. Обчислення, додержання і поновлення. Розумність строків кримінального провадження.

Процесуальні витрати: поняття, види. Визначення розміру і ухвалення рішення щодо процесуальних витрат.

Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні, цивільний позов.

Практичне завдання до теми 6

*Фіксування кримінального провадження.
Процесуальні рішення, строки, витрати*

Задача № 1

По вулиці Святковій, де знаходиться будинок Шевченківського районного суду, проводились позапланові земляні роботи з ремонту магістральної електромережі. При проведенні земляних робіт відбулося відключення магістральної електромережі. В цей час у будинку суду проходило судове засідання, на якому досліджувалися матеріали кримінального провадження та проводився допит обвинуваченого, раптово відбулося знеструмлення будинку суду. Система звукозаписувального технічного засобу судового провадження, через знеструмлення, дала збій але головуючий суддя продовжив судовий розгляд, оскільки засідання відбувалось у денний час.

1. Чи мав право суддя продовжувати судовий розгляд за таких обставин?
2. Чи може у такому випадку секретар судового засідання вести журнал судового засідання?
3. На Вашу думку, які дії повинен вчинити головуючий суддя?

Задача № 2

Слідчому, перед початком проведення допиту надійшло письмове клопотання від підозрюваного з проханням зафіксувати допит за допомогою диктофону або іншого аудіозаписуючого пристрою. Слідчий відмовив підозрюваному у його клопотанні, посилаючись на те, що у нього немає технічної можливості для проведення аудіозапису, і проводив допит підозрюваного без застосування аудіозаписуючого пристрою, але з належним фіксуванням показань підозрюваного у протоколі допиту підозрюваного.

1. *Чи правильно вчинив слідчий?*
2. *Чи мав право слідчий проводити допит?*
3. *Що, на Вашу думку, повинен був зробити слідчий?*

Задача № 3

24 червня 2012 року В.П. Шувалова, касир-операціоніст банку «Деп-Банк», поверталась з роботи додому. Коли вона проходила по вулиці Садовій приблизно о 19 год. 15 хв. до неї підбіг незнайомий молодий чоловік і вихватив з її правої руки жіночу сумку, після чого молодий чоловік побіг по вулиці Садовій в напрямку вулиці Інтернаціональної і повернув ліворуч у провулок. У сумці В.П. Шувалової були гроші, мобільний телефон та інші речі. На той час, з показань В.П. Шувалової, біля неї нікого не було, а на перехресті вулиці Інтернаціональної та вулиці Садової була компанія підлітків, які катались на скейт-бордах. Випадок привернув увагу підлітків і 15 річний С.О. Артем'єв зміг добре роздивитись хлопця, який біг з жіночою сумкою в руках у напрямку вулиці Інтернаціональної. Слідчий хотів провести допит як свідка С.О. Артем'єва, але він 26 червня 2012 року поїхав з батьками за кордон. У короткій телефонній розмові зі слідчим, С.О. Артем'єв запропонував відповісти на всі запитання по «Скуре». Слідчий скористався пропозицією і допитав як свідка С.О. Артем'єва про обставини подій, які відбулися 24 червня 2012 року, при цьому розмова з С.О. Артем'євим була зафіксована слідчим за допомогою програми відеофіксування. Тривалість допиту по «Скуре» склала 1 годину 35 хвилин.

1. *Чи мав право слідчий допитувати свідка у такий спосіб і проводити дистанційне досудове розслідування?*
2. *Чи мав право слідчий фіксувати розмову зі свідком?*
3. *Що порушив слідчий?*
4. *На Вашу думку, як повинен був вчинити слідчий?*

Задача № 4

Під час проведення слідчого експерименту слідчим був складений протокол, але підозрюваний відмовився підписувати протокол і в агресивній формі виразив свій протест. Слідчий запропонував підозрюваному викласти свою незгоду і зауваження письмово. Захисник підозрюваного вибачився за дії свого підзахисного і попросив у слідчого відстрочку у декілька днів для написання зауважень на протокол мотивуючи тим, що треба ознайомитись з протоколом і підготувати обґрунтовані зауваження. Слідчий погодився і зробив запис у протоколі про відмову підозрюваного від підписання протоколу, після чого слідчий запросив понятих і вони завідали відмову підозрюваного. Протокол підписали всі учасники слідчого експерименту окрім підозрюваного і захисника, оскільки слідчий дозволив їм підготувати обґрунтовані зауваження.

1. *Що порушив слідчий?*
2. *Які дії повинен був здійснити слідчий у зазначеному випадку?*

Задача № 5

У матеріалах кримінального провадження, які надійшли до суду апеляційної інстанції з суду першої інстанції, був відсутній журнал судового засідання, але компакт-диск з аудіофіксацією знаходився у матеріалах кримінального провадження. Суд апеляційної інстанції скасував вирок суду першої інстанції, у зв'язку з відсутністю в матеріалах кримінального провадження журналу судового засідання.

1. *Чи обґрунтоване рішення суду апеляційної інстанції?*
2. *Яке рішення повинен був ухвалити суд апеляційної інстанції?*

Задача № 6

26 листопада 2012 року секретарем судового засідання був складений та підписаний протокол судового засідання, після чого секретар судового засідання долучив протокол до матеріалів кримінального провадження та здав матеріали до канцелярії суду. Час здачі справи секретар судового засідання зафіксував у журналі реєстрації та видачі справ.

1. *Чи правильно вчинив секретар судового засідання? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 7

Слідчим під час обшуку у підозрюваного, були знайдені слюсарно-монтажні інструменти та побутові електричні інструменти у вели-

кій кількості, які підпадали під опис речей викрадених з підприємства «Ключ». Підозрюваний не зміг пояснити, навіщо йому стільки інструментів та звідки вони у нього. Відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України слідчий, у присутності понятих, зазначив у протоколі, що вилучені речі є додатками до протоколу і поклав знайдені речі у поліпропіленовий мішок, який він знайшов у підозрюваного біля вилучених інструментів. Слідчий подякував присутнім за допомогу, підписав протокол обшуку та відвіз вилучені речі до слідчого управління.

1. Чи правильно вчинив слідчий?
2. Як повинні оформлятися додатки до протоколу процесуальної дії?
3. На Вашу думку, які дії повинен був вчинити слідчий?

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 6

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
3. Про затвердження Інструкції про порядок роботи з технічними засобами фіксування судового процесу (судового засідання): Наказ Державної судової адміністрації України № 108 від 20.09.2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0108750-12>

Спеціальна література до теми 6

1. *Басиста І. В.* Прийняття і виконання рішень слідчого на стадії досудового розслідування: монографія / І. В. Басиста. – Івано-Франківськ: «Тіповіт», 2011. – 500 с.
2. *Зеленецький В. С.* Теорія і практика обґрунтування рішень в уголовном процесі України / В. Зеленецький, Н. Глинская. – Х.: Видавництво «Страйд», 2006. – 336 с.
3. *Когутич І. І.* Судові рішення в кримінальному провадженні України: моногр. / І. І. Когутич. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 184 с.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів: науково-практичний посібник / авт. кол.: Р.Г. Андрєєв, С.М. Блажівський, М.І. Гошовський та ін. – К.: Алерта, 2012. – 736 с.
5. *Маслов И. В.* Правовая регламентация уголовно–процессуальных строк (досудебное производство) / И. В. Маслов. – М.: Издательство «Юрлитинформ», 2004. – 160 с.
6. *Михайленко О. Р.* Строки та інші часові параметри у кримінальному процесі: навч. посіб. / О. Р. Михайленко. – К.: Інститут адвокатури при Київському університеті імені Тараса Шевченка, 2000. – 40 с.
7. *Нор В. Т.* Судові витрати у кримінальному процесі України / В. Т. Нор, А. А. Павлишин. – К.: Атіка, 2003. – 176 с.
8. *Погорецький М. А.* Матеріали оперативно-розшукової діяльності як інформаційна основа прийняття рішень у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // *Наук. вісн. Дніпропетровського держ. ун-ту внутр. справ: зб. наук. праць.* – 2006. – Вип. 4. – С. 300–306.
9. *Погорецький М.* Формування внутрішнього переконання осіб, які ведуть кримінальний процес, під час прийняття процесуальних рішень за матеріалами оперативно-розшукової діяльності / М. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, С. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко.* – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: *Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції).* – С. 1047–1049.
10. *Шибіко В. П.* Положення проекту КПК України щодо процесуальних рішень органів, які здійснюють кримінальне провадження / В. П. Шибіко // *Юридичний вісник України.* – 2012. – № 18–19. – С. 16–17.

ТЕМА 7.

ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Теоретичні заняття

Поняття, значення та види заходів забезпечення кримінального провадження.

Підстави та порядок затримання особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, уповноваженою службовою особою без ухвали слідчого судді. Строк затримання. Протокол затримання, його форма та зміст. Вручення підозрюваному копії протоколу затримання. Права та обов'язки затриманого. Участь захисника. Звільнення затриманого. Підстави для затримання без ухвали слідчого судді особи, яка підоз-

зрюється у вчиненні кримінального правопорушення, громадянином, який не є уповноваженою службовою особою (особою, якій законом надано право здійснювати затримання).

Затримання з метою приводу на підставі ухвали слідчого судді, суду.

Поняття, підстави та мета застосування запобіжних заходів. Види запобіжних заходів. Порядок обрання, зміни і скасування запобіжних заходів. Обставини, які при цьому враховуються.

Підстави та порядок застосування тримання під вартою. Клопотання прокурора чи клопотання слідчого, погоджене з прокурором, про обрання запобіжного заходу. Ухвала слідчого судді, суду щодо обрання запобіжного заходу, її форма та зміст. Порядок розгляду слідчим суддею клопотання про обрання запобіжного заходу. Строки тримання підозрюваного і обвинуваченого під вартою під час досудового розслідування. Місце та порядок тримання осіб, взятих під варту. Порядок продовження строків тримання підозрюваного, обвинуваченого під вартою. Особливості застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо окремих категорій осіб. Підстави та порядок зміни і скасування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Підстави та порядок застосування як запобіжного заходу особистого зобов'язання, особистої поруки, застави, домашнього арешту. Передання неповнолітнього під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи. Передання особи, щодо якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом або ж поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку.

Відсторонення підозрюваного, обвинуваченого від посади та інші заходи забезпечення кримінального провадження. Підстави та порядок їх застосування.

Практичне заняття 7.1.

Заходи забезпечення кримінального провадження:

- 1) виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід.
- 2) накладення грошового стягнення.
- 3) тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом.
- 4) відсторонення від посади.
- 5) тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя.
- 6) тимчасовий доступ до речей і документів.

- 7) тимчасове вилучення майна.
- 8) арешт майна.
- 9) затримання особи.
- 10) запобіжні заходи.

Практичне заняття 7.2.

Запобіжні заходи:

- 1) особисте зобов'язання.
- 2) особиста порука.
- 3) застава.
- 4) домашній арешт.
- 5) тримання під вартою.

Практичне завдання до теми 7

Заходи забезпечення кримінального провадження

Задача № 1

В процесі досудового розслідування кримінального провадження № 2543/22 березня 2013 року слідчим О.О. Бевзом було подано клопотання до слідчого судді про накладення грошового стягнення на підозрюваного О.І. Клименка за невиконання ним процесуальних обов'язків у формі неприбуття на виклик слідчого. У клопотанні про накладення грошового стягнення було зазначено:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) процесуальний статус особи, щодо якої заявляється клопотання, її прізвище, ім'я, по-батькові;
- 3) обов'язок, покладений на особу Кримінальним процесуальним кодексом;
- 4) прізвище, ім'я, по-батькові слідчого;
- 5) дата та місце складання постанови.

Клопотання було розглянуто слідчим суддею 27 березня 2013 року, за участю слідчого та підозрюваного, і задоволено. На О.І. Клименка було накладено грошове стягнення у вигляді 3 розмірів мінімальної заробітної плати.

29 березня, після отримання копії ухвали слідчого судді про накладення грошового стягнення, О.І. Клименко подав апеляційну

скаргу на дану ухвалу до вищестоящого суду. У скарзі підозрюваний не погоджувався з мотивувальною частиною ухвали, крім того, він зазначив, що через хворобу не зміг повноцінно взяти участь у судовому засіданні і аргументувати свою позицію.

1. *Дайте правову оцінку ситуації.*
2. *Чи правомірні дії слідчого?*
3. *Чи була дотримана процесуальна форма клопотання про накладення грошового стягнення?*
4. *Дайте правову оцінку діям слідчого судді. Який розмір стягнення передбачений КПК в цій ситуації?*
5. *Чи правомірна скарга підозрюваного? Які подальші дії суду?*

Задача № 2

Слідчий В. С. Павленко, за погодженням з прокурором І. О. Івашко, подав клопотання до слідчого судді про обрання до підозрюваного у вчиненні злочину, передбаченого ст. 193 КК України (незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї), Л. К. Арзуманова запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту. Серед підстав застосування такого запобіжного заходу було вказано на можливі відрядження підозрюваного, який працює актором театру, що могли б тягнути за собою ускладнення у здійсненні кримінального провадження.

Слідчий суддя погодився з аргументами обвинувачення і виніс ухвалу про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту, зазначивши, що дана ухвала діє до завершення досудового розслідування. Ухвала була передана для виконання органу внутрішніх справ за місцем проживання Л. К. Арзуманова.

Через три дні після винесення ухвали слідчий В. С. Павленко з'явився за місцем проживання підозрюваного о 6-й годині ранку з метою провести допит, без попереднього повідомлення самого Л. К. Арзуманова, мотивуючи це тим, що оскільки підозрюваний перебуває під домашнім арештом, то правоохоронні органи мають право входити в житло без попередження.

1. *Дайте оцінку правовій ситуації.*
2. *Чи правомірне рішення слідчого судді?*
3. *Чи можливе застосування такого запобіжного заходу?*
4. *Чи були допущені порушення процесуального закону з боку слідчого?*

Задача № 3

Слідчий М. Р. Саблін, здійснюючи досудове провадження за статтею 309 КК України, при спілкуванні з підозрюваним П. С. Бебехом отримав прохання про те, щоб майбутні повістки надсилалися ним на електронну адресу підозрюваного bebekh@mail.ru. Через 5 днів, 15 травня 2013 р., слідчий відправив на вказану електронну адресу підозрюваного повістку про виклик, в якій зобов'язав П. С. Бебеха з'явитися на допит до свого кабінету 16 травня 2013 р. о 17.30. П. С. Бебех на вказаний у повістці час не прибув.

17 травня 2013 р. до підозрюваного було застосовано привід працівниками органів внутрішніх справ, які оголосили П. С. Бебеху ухвалу слідчого про привід. Прибувши до слідчого, П. С. Бебех дізнався, що на нього ухвалою слідчого судді К. В. Овчарука накладено штраф у розмірі 2 мінімальних заробітних плат за неприбуття на виклик слідчого 16 травня. П. С. Бебех не погодився з даним процесуальним рішенням і виявив бажання його оскаржити, мотивуючи це тим, що він не отримував повістки електронною поштою ані 15 травня, ані 16 травня, і зазначив, що несвочасне одержання повістки про виклик може бути поважною причиною його неявки. Крім того, підозрюваний сказав, що йому було б досить складно з'явитися на виклик у такий стислий час.

Слідчий відповів підозрюваному, що в даному випадку поважних причин неприбуття на виклик він не вбачає. П. С. Бебех сам попросив його повідомляти про виклики на вказану адресу, а отже ця причина не є поважною і ситуації не стосується. За словами слідчого, підозрюваний сам повинен був контролювати свою електронну пошту і за першим викликом з'явитися за вказаною адресою. Що ж стосується екстреності виклику П. С. Бебеха, то у М. Р. Сабліна виникла необхідність у його невідкладному допиті, тому відповідно до ч. 8 ст. 135 КПК України він мав право вибирати час виклику підозрюваного на власний розсуд.

1. *Чи були в підозрюваного поважні причини для неприбуття на виклик? Що буде підтвердженням отримання ним повістки?*
2. *Чи було дотримано процесуальні норми, що стосуються ухвалення рішення про привід і його виконання?*
3. *Яким чином слід діяти підозрюваному? Чи має право він оскаржити вже прийняті процесуальні рішення і як?*
4. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*

Задача № 4

18 липня 2016 року об 11 годині в м. Одеса сержант поліції К. П. Мурашко затримав громадянина В. Д. Данькевича за підозрою у вчиненні дій, передбачених ч. 3 ст. 296 КК України – хуліганство, пов'язане з опором представникові влади. О 13 годині В. Д. Данькевич був доставлений до найближчого підрозділу органу досудового розслідування – Суворовського РУ ГУ МВС України в Одеській області. Під час затримання у В. Д. Данькевича був вилучений пістолет для відстрілу гумовими кулями, а також наступні документи:

- 1) дозвіл на експлуатацію радіоелектронних засобів;
- 2) дозвіл на носіння травматичної зброї;
- 3) дозвіл на право користування вогнепальною мисливською зброєю;
- 4) посвідчення водія категорії В.

Через 60 годин після затримання слідчим Н. Р. Конюхом було подано клопотання до слідчого судді про застосування щодо В. Д. Данькевича запобіжного заходу тримання під вартою, в якому одним з пунктів містилося клопотання про тимчасове обмеження у користуванні спеціальними правами.

1. *Чи правомірні дії слідчого? Дайте правову оцінку ситуації.*
2. *Користування якими спеціальними правами може бути тимчасове обмежене?*
3. *Який порядок подання клопотань про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом?*

Задача № 5

На розгляді Обухівського районного суду Київської області перебуває кримінальна справа по обвинуваченню І. О. Мазура та В. П. Бєліка за ознаками злочинів, передбачених ч. 2 ст. 364 та ч. 2 ст. 366 КК України.

13 липня 2013 року в судовому засіданні захисник М. Т. Лебідь заявив клопотання про скасування ухвали слідчого судді І. І. Зеньова за клопотанням слідчого в ОВС слідчого відділу Дніпровської екологічної прокуратури радника юстиції А. В. Петрунька від 05 травня 2013 року про відсторонення обвинуваченого І. О. Мазура від посади начальника Управління Держкомзему у Обухівському районі. Клопотання захисник аргументував тим, що злочин, що інкримінується його підзахисному, є злочином середньої тяжкості, а саме відсторо-

нення вже триває понад 2 місяці, що є порушенням кримінального процесуального законодавства.

Прокурор заперечив щодо задоволення відповідного клопотання, вказавши, що скасування такого заходу може призвести до незаконного впливу на свідків, в тому числі звільнення працівників з підстав помсти або іншому перешкодженню здійснення провадження у справі, а тому бажано залишити даний захід забезпечення кримінального провадження без змін до моменту винесення судового рішення по суті.

В той же час, у матеріалах провадження було зібрано та закріплено у необхідній формі доказову інформацію, в тому числі і показання свідків, які перебувають в службовому підпорядкуванні обвинуваченого.

1. *Яким чином судді слід реагувати на відповідне клопотання захисника? Чи достатньо аргументоване таке клопотання?*
2. *Хто має право застосовувати відсторонення від посади? Яка процедура застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження?*
3. *Назвіть умови скасування заходу забезпечення кримінального провадження?*

Задача № 6

Слідчий прокуратури Хорольського району Полтавської області О.С. Громовик звернувся в суд з клопотанням про надання дозволу на тимчасовий доступ до документів, що перебувають у володінні Лубенської центральної міської лікарні, яка розташована в м. Лубни, вул. Т. Шевченка, 26.

Клопотання слідчий мотивував тим, що Прокуратурою Хорольського району Полтавської області до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено відомості щодо дорожньо-транспортної пригоди за участю водія В. А. Калинюка, що мала місце 17.08.2013 року близько 07 години на 854 км. автодороги Київ-Харків, в результаті якої загинув гр. Лантух, з попередньою кваліфікацією цього кримінального правопорушення за ч. 2 ст. 286 КК України. У клопотанні вказано, що саме у цьому лікувальному закладі перебувають документи: журнал приймання та надання медичної допомоги хворим, доставлених до приймального відділення Лубенської ЦМЛ, а також інша медична документація щодо перебування гр. Лантуха в Лубенській ЦМЛ.

Представник Лубенської ЦМЛ в судове засідання не з'явився, хоча був повідомлений належним чином.

1. *Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя? Чи достатні підстави для застосування тимчасового доступу до речей і документів слідчим?*
2. *Які відомості віднесені кримінальним процесуальним законодавством до охоронюваної законом таємниці? Чи можна віднести дані, вказані у фабулі, до охоронюваної законом таємниці? Яким нормативно-правовим актом визначається поняття лікарської таємниці?*
3. *Чи можна розглядати дане клопотання слідчим суддею, судом без виклику особи, у володінні якої вони знаходяться?*

Задача № 7

В понеділок 10 жовтня 2013 року громадянин Ф.Р. Сергієнко (раніше судимий за ст. 358 КК України) під час перетину державного кордону України на КПП «Шегині» Львівського прикордонного загону в с. Шегині Мостиського району Львівської області, при виїзді з України в Польщу, з метою перетину державного кордону на автомобілі марки «Мерседес-Бенц» пред'явив прикордонникам сертифікат міжнародного автомобільного страхування (МАС) «Зелена картка» № 010200 страхової компанії «Аска» на його автомобіль. Під час першочергового огляду сертифікату працівниками прикордонної служби виявлено ознаки підробки, а під час поглибленого огляду автомобіля – партію аналогічних сертифікатів з порядковими номерами №№ 010201–010300. За даним фактом в той же день слідчим Мостиського РВ УМВС України в Львівській області Г.Д. Таращуком розпочато досудове розслідування в кримінальному провадженні № 1020080022 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3, 4 ст. 358 КК України, а вказані сертифікати МАС були вилучені, про що слідчим було складено відповідний протокол.

13 жовтня слідчим Г.Д. Таращуком, за погодженням з прокурором, було подане клопотання про накладення арешту на вилучену партію сертифікатів МАС, на автомобіль «Мерседес-Бенц», вартістю 800 тис. грн. та на інше рухоме та нерухоме майно Ф.Р. Сергієнка, де б воно не знаходилось, мотивуючи це тим, що Ф.Р. Сергієнко вже вчиняв аналогічний злочин, а в даному провадженні може бути завлений цивільний позов. 16 жовтня клопотання було розглянуто і за-

доволено слідчим суддею шляхом постановлення відповідної ухвали, без повідомлення Ф. Р. Сергієнка.

1. *Дайте оцінку діям слідчого, слідчого судді. Чи достатні підстави для арешту майна Ф. Р. Сергієнка? На майно яких осіб може бути накладене арешт?*
2. *Чи дотримана процедура вилучення майна і подальшого його арешту?*
3. *Які основні підстави для арешту майна закріплені у чинному кримінальному процесуальному законодавстві? Чи вбачаються дані підстави в матеріалах провадження?*
4. *Яким повинен бути розмір майна, що підлягає арешту? В яких випадках є доречним накладення арешту на все майно особи?*

Задача № 8

Під час кримінального провадження за обвинуваченням В. В. Дрозденка у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 366 КК України, в Дніпровському районному суді м. Києва прокурором П. О. Лановецьким було подано клопотання про зміну запобіжного заходу із особистого зобов'язання на заставу. В клопотанні було вказано, що обвинувачений порушив умови особистого зобов'язання, визначені у відповідній ухвалі судді, неодноразово запізнювався на судові засідання і не виконував інші обов'язки. Прокурором було запропоновано визначити розмір застави: 62 132 грн. оскільки, згідно пред'явленого обвинувачення, В. В. Дрозденко завдав потерпілій матеріальний збиток на загальну суму 62 132 гривень.

В. В. Дрозденко заперечив проти поданого клопотання, вказавши, що дана сума є для нього непомірною і попросив призначити заставу у розмірі 20 мінімальних заробітних плат.

Суддя, заслухавши доводи сторін, задовольнив клопотання прокурора повністю, застосував запобіжний захід у вигляді застави в розмірі 62 132 грн. і зобов'язав В. В. Дрозденка внести дану суму на депозитний рахунок суду протягом 3-х днів, попередивши обвинуваченого про негативні наслідки у випадку не вчинення таких дій, зокрема можливості застосування більш тяжкого запобіжного заходу.

Через 20 днів В. В. Дрозденка було визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 366 КК України, а застава, внесена В. В. Дрозденком, була звернена на виконання вироку суду в частині майнових зобов'язань.

Примітка: Під час кримінального провадження за обвинуваченням Дрозденка мінімальна заробітна плата була встановлена у розмірі 1218 грн.

1. *Яким чином визначається розмір застави? Чи є правомірним розмір застави, визначений в клопотанні прокурора? Чи залежить розмір застави від суми збитків, завданих кримінальним проавопорушенням?*
2. *Дайте оцінку діям головуючого при застосуванні запобіжного заходу – застави. Чи має право суддя зменшити чи збільшити розмір застави, передбачений в КПК?*
3. *В яких випадках застава може бути звернена судом до виконання вироку в частині майнових зобов'язань?*

Задача № 9

30 листопада 2013 року Н. А. Кухарчук наніс громадянину О. Л. Мірошнику побой. Згідно з заявою про злочин, громадянин О. Л. Мірошник є рідним братом судді районного суду, в якому був задоволений позов проти Н. А. Кухарчука. 3 грудня слідчим Березівського РВ МВС України в Одеській області було відкрито кримінальне провадження за ч. 2 ст. 377 КК України – умисне заподіяння судді, народному засідателю чи присяжному або їх близьким родичам побойів, легких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя і повідомлено про підозру Н. А. Кухарчуку. 7 грудня року слідчим суддею Березівського районного суду Одеської області С. С. Артюховим було розглянуто клопотання стосовно громадянина Н. А. Кухарчука щодо обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою без його участі. Слідчий суддя задовольнив клопотання прокурора і обрав запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, зазначивши, що Н. А. Кухарчук не з'являється на виклик слідчого, а отже, таке рішення може бути прийняте за його відсутності.

15 грудня Н. А. Кухарчук з'явився до слідчого, після чого був доставлений до слідчого судді. У судовому засіданні підозрюваний пояснив, що не міг з'явитися слідчого раніше, бо перебував на стаціонарному лікуванні, а засоби зв'язку в нього були відсутні.

1. *Які подальші дії слід здійснити слідчому судді? Чи має право він скасувати або змінити запобіжний захід на більш м'який?*
2. *Чи мав право слідчий суддя приймати рішення про застосування запобіжного заходу без присутності підозрюваного? Якщо так, то в яких випадках?*

3. *До яких осіб може бути застосований запобіжний захід у вигляді тримання під вартою? Які критерії враховуються при його обранні?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти процесуальні документи:

- 1) до практичного заняття 7.1 – ухвалу слідчого судді про застосування заходу забезпечення кримінального провадження;
- 2) до практичного заняття 7.2 – ухвалу слідчого судді про обрання запобіжного заходу.

Рекомендовані джерела до теми 7

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення правового захисту громадян та запровадження механізмів реалізації конституційних прав громадян на підприємницьку діяльність, особисту недоторканність, безпеку, повагу до гідності особи, правову допомогу, захист): Закон України за станом на 12 січня 2005 р. / Відомості Верховної ради України. – 2005. – № 10. – Ст. 187.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підстав та порядку звільнення осіб з-під варти: Закон України за станом на 20 січня 2005 р. / Відомості Верховної ради України. – 2005. – № 10. – Ст. 195.
4. Про деякі питання застосування законодавства, яке регулює порядок і строки затримання (арешту) осіб при вирішенні питань, пов'язаних з їх екстрадицією: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 16 від 8 жовтня 2004 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 293–297.
5. Про деякі питання застосування судами України законодавства про дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 28 березня 2008 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 4. – С. 4–8.
6. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 360.

7. Про практику застосування судами запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та продовження строків тримання під вартою на стадіях дізнання і досудового слідства: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 4 від 25 квітня 2003 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 204–215.
8. Про практику застосування судами застави як запобіжного заходу: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 6 від 26 березня 1999 року // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 130–136.
9. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України № 511–550/0/4–13 від 4 квітня 2013 року: Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13>
10. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження № 223–558/0/4–13 від 5 квітня 2013 року: Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13>
11. Рішення за конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частин першої, третьої статті 80 Конституції України, частини першої статті 26, частин першої, другої, третьої статті 27 Закону України «Про статус народного депутата України» та за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 80 Конституції України стосовно затримання народного депутата України (справа про гарантії депутатської недоторканності) (справа № 1–15/2003): Рішення Конституційного Суду України від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003 / Конституційний Суд України. – К.: Вісник Конституційного Суду України, 2003. – № 3. – С. 16–22.
12. Рішення за конституційним поданням 50 народних депутатів України що відповідності Конституції України (конституційності) положення статті 150 Кримінально-процесуального кодексу України стосовно тяжкості злочину (справа про врахування тяжкості злочину при застосуванні запобіжного заходу) (справа № 1–23/2003): Рішення Конституційного Суду України від 8 липня 2003 року № 14-рп/2003 / Конституційний Суд України. – К.: Вісник Конституційного Суду України, 2003. – № 3. – С. 32–35.

Спеціальна література до теми 7

1. *Ахтирська Н.* Застосування запобіжних заходів, альтернативних взяттю під варту у кримінальному судочинстві України: посібник викладача / Н. Ахтирська, О. Костюченко, Д. Кухнюк, В. Новіков. – К.: Конус-Ю. – 2009. – 236 с.
2. *Бабіч Л. М.* Процесуальні особливості обрання запобіжного заходу «застава» / Л. М. Бабіч // Вісн. Луган. ун-ту внутр. справ. Спец. вип. – 2013. – № 3. – С. 93–102.
3. *Білоусов О. І.* Затримання підозрюваного у кримінальному процесі України / О. І. Білоусов, С. М. Смоков. – Одеса, 2009. – 112 с.
4. *Верхогляд-Герасименко О. В.* Забезпечення майнових прав особи при застосуванні заходів кримінально-процесуального примусу / О. В. Верхогляд-Герасименко. – Харків.: Вид-во. «Юрайт», 2012. – 216 с.
5. *Гончар О. В.* Застосування запобіжних заходів, які частково обмежують конституційне право особи на свободу пересування у кримінальному процесі України / О. В. Гончар // Юрид. часопис Нац. акад. внутр. справ. – К., 2013. – № 2. – С. 90–97.
6. *Грошевий Ю.* Проблемні питання застосування КПК України при обранні запобіжних заходів у кримінальному провадженні / Ю. Грошевий, О. Шило // Право України. – 2013. – № 11. – С. 216–224.
7. *Коваленко Є. Г.* Кримінально-процесуальні строки при застосуванні заходів процесуального примусу: монографія / Є. Г. Коваленко, Г. Я. Коваленко. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 192 с.
8. *Ляш А. О.* Застосування примусу під час провадження слідчих дій: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. А. Благодир, А. О. Ляш. – К.: Освіта України, 2010. – 190 с.
9. *Назаров В. В.* Конституційні права людини та їх обмеження у кримінальному процесі України / В. В. Назаров. – Х.: ТД «Золота миля», 2009. – 400 с.
10. *Омельченко О. Є.* Заходи процесуального примусу щодо неповнолітніх в кримінальному процесі України: [навч. посіб.] / О. Є. Омельченко, С. В. Пастушенко. – К.: Скіф, 2013. – 181 с.
11. *Петрухин И. Л.* Неприкосновенность личности и принуждение в уголовном процессе / И. Л. Петрухин. – М.: Наука, 1989. – 256 с.
12. *Пикалов И. А.* Становление института мер процессуального принуждения в уголовном судопроизводстве России (исторический аспект) / И. А. Пикалов. – М.: Юрлитинформ, 2010. – 168 с.
13. *Погорецький М. А.* Затримання підозрюваного: проблеми обґрунтування рішення / М. А. Погорецький // Юрид. радник. – 2007. – № 6 (20). – С. 92–97. – груд.
14. *Погорецький М. А.* Обґрунтування рішень про застосування примусових заходів у кримінальних справах про організовану злочинність / М. А. По-

- горецький // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика): наук. – практ. журн.; Міжвід. наук. – досл. центр з проблем б-би з орг. злоч. – К., 2007. – № 15. – С. 3–14.*
15. *Погорецький М. А.* Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для застосування примусових заходів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 117–120.*
 16. *Погорецький М. А.* Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для затримання підозрюваного / М. А. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 120–123.*
 17. *Погорецький М. А.* Застосування тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях про злочини, учинені організованими злочинними угрупованнями / М. А. Погорецький; О. І. Коровайко // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2013. – № 1 (29). – С. 234–242.*
 18. *Погорецький М. А.* Матеріали оперативно-розшукової діяльності як приводи і підстави для прийняття рішення про застосування заходів безпеки до учасників кримінального судочинства, членів їх сімей та близьких родичів / М. А. Погорецький // *Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 437.*
 19. *Сергєєва Д. Б.* Законодавче регулювання тимчасового доступу до речей і документів за новим КПК України / Д. Б. Сергєєва // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2013. – № 1 (29). – С. 249–256.*
 20. *Сергєєва Д. Б.* Застава як вид запобіжного заходу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / Д. Б. Сергєєва // *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 3 (60). – С. 255–261.*
 21. *Сергєєва Д. Б.* Новації КПК України щодо альтернативних запобіжних заходів (не пов'язаних із позбавленням волі) / Д. Б. Сергєєва // *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 2 (59). – С. 280–286.*
 22. *Смоков С. М.* Гарантії застосування заходів кримінально-процесуального примусу у кримінальному судочинстві України: монографія / С. М. Смоков, К. Г. Горелкіна. – Одеса: Астропринт, 2012. – 152 с.

23. *Соколов С.* Кримінально-процесуальні гарантії при застосуванні запобіжного заходу у вигляді особистої поруки / С. Соколов // *Право України*. – 2013. – № 11. – С. 242–249.
24. *Татаров О. Ю.* Заходи забезпечення кримінального провадження: перший досвід застосування / О. Ю. Татаров // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. – 2013. – № 7. – С. 113–123.
25. *Тищенко О. І.* Запобіжний захід у вигляді взяття під варту: проблеми обрання та оскарження в досудовому провадженні по кримінальній справі: монографія / О. І. Тищенко. – Х.: Фінн, 2008. – 176 с.
26. *Удалова Л. Д.* Накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого: навчальний посібник / І. Й. Гаюр, Л. Д. Удалова. – К: КНТ, 2012. – 168 с.
27. *Фулей Т. І.* Затримання та взяття під варту: особливості застосування: навч. – метод. посіб. / Т. І. Фулей, М. В. Сіроткіна // *Нац. шк. суддів України*. – К.: АДЕФ-Україна, 2011. – 158 с.
28. *Штогун С.* Особливості повноважень слідчого судді щодо захисту прав людини / С. Штогун, С. Банах // *Юридичний вісник України*. – 2013. – № 32. – С. 12–15.

ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Теоретичне заняття

Поняття і завдання досудового розслідування.

Форми досудового розслідування.

Початок досудового розслідування. Відомості, що вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Поняття й види підслідності кримінальних проваджень. Випадки визначення підслідності прокурором.

Підстави та порядок об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування.

Строки досудового розслідування. Порядок їх продовження.

Розслідування кримінальних проваджень слідчою групою. Порядок створення слідчої групи.

Доручення слідчого, прокурора, його зміст, процесуальне оформлення. Строк і порядок виконання доручення. Доручення про проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

Забезпечення прав учасників досудового розслідування. Вирішення слідчим, прокурором клопотань учасників досудового розслідування.

Недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування.

Здійснення прокурорського нагляду, судового та відомчого контролю за додержанням законів органами досудового розслідування.

Практичне заняття

Форми досудового розслідування.

Поняття і види підслідності кримінальних проваджень.

Доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

Здійснення досудового розслідування групою слідчих.

Строки досудового розслідування. Порядок продовження строків досудового розслідування. Зміст клопотання слідчого, прокурора про продовження строку досудового розслідування.

Недопустимість розголошення даних досудового розслідування.

Розгляд клопотань слідчим.

Підстави та порядок об'єднання і виділення кримінальних проваджень.

Практичне завдання до теми 8

Загальні положення досудового розслідування

Задача № 1

Біля виходу з продуктового магазину працівниками служби охорони був затриманий гр-н Р.В. Петренко, у якого під час особистого обшуку начальником зміни у присутності двох понятих виявлено 4 пляшки горілки, 15 пачок цигарок на загальну суму 658 грн. 24 коп., які він проніс поза касовими апаратами магазину. З приводу факту крадіжки гр-н Р.В. Петренко пояснив, що не мав коштів для придбання цих товарів, тому вирішив їх викрасти. Особистий обшук та допит були оформлені відповідними протоколами, які начальник зміни охорони передав працівникам поліції разом із затриманим гр-ном Р.В. Петренком.

1. *Дайте правову оцінку діям начальника зміни охорони магазину.*
2. *Яке процесуальне значення мають складені ним протоколи обшуку і допиту?*

3. *Що є приводом до початку досудового розслідування у цьому випадку?*

Задача № 2

До чергової частини Шевченківського РУ ГУМВС України у м. Києві звернулася гр-ка Г.В. Мироненко, 1922 р.н., із усною заявою про те, що останнім часом в темну пору доби вона чує в своїй квартирі незрозумілі звуки, схожі на шаркання ніг по підлозі. На запитання чергового вона відповіла, що проживає одна, вхідні двері ретельно замикає, разом з тим підозрює, що хтось невідомий хоче її вбити з метою привласнення житла.

1. *Як повинен діяти працівник чергової частини РУ у даній ситуації?*
2. *Як повинен діяти працівник чергової частини РУ, якщо Г.В. Мироненко вже зверталася з подібною заявою до Шевченківського РУ ГУМВС України та відомо, що вона перебуває на обліку в психоневрологічному диспансері м. Києва?*

Задача № 3

Під час розслідування вимагання слідчим ОВС встановлено, що активним учасником злочинної групи, яка протягом певного часу вчиняла вимагання у фізичних осіб-підприємців, був працівник відділу карного розшуку міського управління внутрішніх справ.

1. *Кому підслідне таке кримінальне провадження?*
2. *Який порядок передачі провадження за підслідністю?*

Задача № 4

Під час розслідування злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України, прокурор прийняв рішення про об'єднання в одне провадження матеріалів досудових розслідувань щодо однієї особи, підозрюваної у вчиненні декількох злочинів на території м. Києва, а також Київської, Житомирської та Черкаської обл. і доручив провести розслідування слідчому СУ ГУМВС України в м. Києві. Останній від об'єднання матеріалів і прийняття їх до свого провадження відмовився через віддаленість місць вчинення більшості кримінальних правопорушень від місця його роботи.

1. *Чи має право слідчий відмовитися від об'єднання матеріалів і прийняття їх до свого провадження?*
2. *Охарактеризуйте повноваження слідчого.*

Задача № 5

Протягом квітня 2012 року на території Дарницького, Деснянського, Подільського та Оболонського районів м. Києва у малолюдних місцях були виявлені окремі частини тіла людини, зокрема, кінцівки, верхня та нижня частини тулуба чоловіка, віком приблизно 40–50 років.

1. *Яким органом повинно здійснюватися досудове розслідування у такій ситуації?*
2. *Хто вирішує спори про місце проведення досудового розслідування?*

Задача № 6

3 грудня 2012 року була подана заява до РУ ГУМВС України в м. Києві потерпілою про вчинення щодо неї пограбування. В ході розслідування було встановлено особу, підозрювану у вчиненні даного злочину, якою виявився гр-н С. С. Калашніков, 30.12.2012 року якому було повідомлено про підозру у вчиненні цього злочину та застосовано запобіжний захід у вигляді застави. В ході подальшого розслідування, 15 січня 2013 року стало відомо, що підозрюваний гр-н С. С. Калашніков переховується від слідства, у зв'язку з чим того ж дня слідчим була винесена постанова про оголошення його розшуку. 1 травня 2012 року оперативні підрозділи встановили місцезнаходження підозрюваного гр-на С. С. Калашнікова, запобіжний захід якому було змінено на тримання під вартою, а досудове слідство було продовжено. 20 травня 2012 року прокурор звернувся до суду із обвинувальним актом щодо гр-на С. С. Калашнікова.

1. *Скільки часу тривало розслідування цього злочину?*
2. *Який порядок обчислення строків досудового розслідування?*

Задача № 7

У ході розслідування слідчий, за клопотанням захисника обвинуваченого, надав йому матеріали досудового розслідування для ознайомлення, вилучивши протокол дослідження інформації, знятої з транспортних телекомунікаційних мереж обвинуваченого та протоколи деяких інших негласних слідчих (розшукових) дій.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*
2. *Чи має право слідчий відмовити повністю або частково в задоволенні такого клопотання?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти клопотання слідчого про продовження строку досудового розслідування.

Рекомендовані джерела до теми 8

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.

Спеціальна література до теми 8

1. *Аленін Ю. П.* Початок досудового розслідування за КПК України 2012 р. / Ю. П. Аленін // Юрид. часопис Нац. акад. внутр. справ. – 2013. – № 1. – С. 198–204.
2. *Басиста І. В.* Прийняття і виконання рішень слідчого на стадії досудового розслідування: монографія / І. В. Басиста. – Івано-Франківськ: «Тіповіт», 2011. – 500 с.
3. *Бахин В. П.* Следственная практика: проблемы изучения и совершенствования / В. П. Бахин. – К.: Лыбидь, 1991. – 142 с.
4. *Берназ В. Д.* Рішення слідчого (криміналістичний, процесуальний та психологічний аспекти): монографія / В. Д. Берназ, С. М. Смоков. – Одеса: Вид-во Одеського юридичного інституту НУВС, 2005. – 151 с.
5. *Гордін Л. Я.* Слідчо-оперативна група: проблеми створення та діяльності: монографія / Л. Я. Гордін. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 192 с.
6. *Гриненко С. О.* Реалізація принципу безпосередності у досудових стадіях кримінального процесу України: монографія / С. О. Гриненко. – Харків: Оберіг, 2008. – 224 с.
7. *Денисов С. А.* Законность и обоснованность соединения и выделения уголовных дел: монографія / С. А. Денисов. – М.: Юрлитинформ, 2004. – 192 с.
8. *Зеленецький В. С.* Доследственное производство в уголовном процессе Украины: монографія / В. С. Зеленецький. – Х.: Кроссроуд, 2009. – 172 с.
9. *Кобзин Д. А.* Полиция и права человека: практическое пособие / Д. А. Кобзин, А. Н. Черноусов. – Харьков: Харьковский институт социальных исследований, 2011. – 335 с.
10. *Ларин А. М.* Расследование по уголовному делу: процессуальные функции / А. М. Ларин. – М.: Юрид. лит., 1986. – 160 с.
11. *Михайленко А. Р.* Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан: научно-практическое издание / А. Р. Михайленко. – К.: Юринком Интер, 1999. – 448 с.

12. *Михайленко О. Р.* Строки та інші часові параметри у кримінальному процесі: навч. посібник / О. Р. Михайленко. – К.: Інститут адвокатури при КНУ імені Тараса Шевченка, 2000. – 40 с.
13. *Письменний Д. П.* Розслідування злочинів слідчою та слідчо-оперативною групою: правові та організаційні засади: монографія / Д. П. Письменний, В. М. Федченко. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 204 с.
14. *Погорецький Н. А.* Сущність, об'єкт и предмет прокурорського надзора за предварительным следствием / Н. А. Погорецький // Проблеми законності: респ. міжвід. наук. зб. / Відп. ред. *В. Я. Тацій.* – Х.: Нац. юрид. акад. України, 1998. – Вип. 35. – С. 164–170.
15. *Погорецький Н. А.* О контроле начальника следственного отдела за своевременностью действий следователей по раскрытию и расследованию преступлений / Н. А. Погорецький // Проблеми законності: респ. міжвід. наук. зб. / Відп. ред. *В. Я. Тацій.* – Х.: Нац. юрид. акад. України, 1999. – Вип. 38. – С. 194–199.
16. *Погорецький М. А.* Взаємодія слідчого й органу дізнання в процесі розслідування злочинів / М. А. Погорецький // Весы Фемиды: науч. – практ. правовой журн. – Симферополь, 2000. – № 1 (13). – С. 13–17.
17. *Погорецький М. А.* Проблеми зміцнення відомчого контролю за попереднім слідством та розширення процесуальної самостійності слідчого / М. А. Погорецький // Вісник Луганського ін-ту внутр. справ: наук. – теорет. журн. – Луганськ: РВВ ЛІВС, 2000. – Вип. 1. – С. 69–77.
18. *Погорецький М. А.* Поняття та сутність легалізації оперативно-розшукової інформації / М. А. Погорецький // Вісник Луганського держ. ун-ту внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ: Вид-во ЛДУВС, 2010. – Спец. вип. № 4. – С. 26–40.
19. *Погорецький М. А.* Оперативно-розшукове забезпечення досудового розслідування / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 613–616.
20. *Погорецький М. А.* Науковий висновок щодо тлумачення окремих положень Кримінального процесуального кодексу України / М. А. Погорецький, В. О. Гринюк // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – № 3. – С. 186–192.
21. *Погорецький М. А.* Удосконалення кримінального процесуального законодавства щодо підслідності органів досудового розслідування / М. А. Погорецький; С. Г. Волкотруб // Вісник кримінального судочинства. – 2017. – № 1. – С. 71–80.
22. *Смирнов М. І.* Інститут взаємної правової допомоги у кримінальних справах: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / М. І. Смирнов. – Одеса: Фенікс, 2006. – 242 с.

23. *Татаров О. Ю.* Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС): монографія / О. Ю. Татаров. – Донецьк: ТОВ»ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. – 640 с.
24. *Татаров О. Ю.* Концептуальні засади досудового провадження слідчими органів внутрішніх справ: монографія / О. Ю. Татаров. – О.: Видавництво ОДУВС, 2012. – 470 с.
25. *Удалова Л. Д.* Засада недоторканності житла чи іншого володіння особи у досудовому кримінальному провадженні: монографія / Л. Д. Удалова, О. В. Білоус. – К.: «КНТ», 2015. – 180 с.
26. *Шибіко В. П.* Ознайомлення з матеріалами кримінальної справи як важлива умова забезпечення доступу особи до правосуддя / В. П. Шибіко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К.: 2012. – № 91. – С. 24–30.
27. *Ягодинский В. Н.* Подследственность преступлений: учебно-методическое пособие / В. Н. Ягодинский. – К.: РИО МВД Украины, 1994. – 76 с.

ТЕМА 9. СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ

Теоретичні заняття

Слідчі (розшукові) дії. Поняття, види та загальні вимоги до їх проведення.

Допит свідка, потерпілого, підозрюваного. Допит свідка, потерпілого під час досудового розслідування в судовому засіданні. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи. Одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, мета і процесуальний порядок проведення. Проведення допиту в режимі відеоконференції.

Огляд: мета, види і порядок проведення. Протокол огляду.

Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією: поняття, підстави та процесуальний порядок проведення.

Освідування особи: поняття, мета, види, підстави та порядок проведення. Протокол освідування особи.

Пред'явлення для впізнання: поняття, мета, види, порядок проведення і оформлення. Проведення пред'явлення для впізнання в режимі відеоконференції.

Обшук: поняття, види, підстави та порядок проведення. Протокол обшуку.

Слідчий експеримент: поняття, види та порядок проведення. Протокол слідчого експерименту.

Підстави та порядок залучення експерта для проведення експертизи. Розгляд слідчим суддею клопотання сторони захисту про залучення експерта. Отримання зразків для експертизи. Випадки обов'язкового проведення експертизи.

Практичне заняття 9

Допит свідка.

Допит потерпілого.

Допит підозрюваного.

Допит малолітньої або неповнолітньої особи.

Одновременний допит двох чи більше вже допитаних осіб.

Огляд: мета, види і порядок проведення. Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією.

Освідування: мета, види, підстави і порядок проведення.

Пред'явлення осіб, речей, трупа для впізнання.

Обшук: мета, види, підстави та порядок проведення.

Слідчий експеримент: мета, види та порядок проведення.

Підстави та порядок залучення експерта.

Практичне завдання до теми 9

Слідчі (розшукові) дії

Задача № 1

Слідчий проводив одночасний допит двох раніше допитаних підозрюваних осіб – Д.Б. Іванова та М.А. Петрова, з метою з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях. На початку допиту слідчий встановив, чи знають викликані особи один одного і в яких стосунках вони перебувають між собою. Після цього слідчий задав запитання Д.Б. Іванову – чи підтверджує він раніше дані ним показання та зачитав їх з протоколу його допиту. Д.Б. Іванов підтвердив їх, це було внесено в протокол допиту та підписано ним. На аналогічне запитання М.А. Петров відповів, що він частково підтверджує свої показання, це було внесено в протокол допиту та підписано ним. Щодо іншої частини М.А. Петров дав розгорнуті показання, які не збігалися з його показаннями на попередньому допиті. Слідчий намагався з'ясувати

причину зміни показань, але М. А. Петров відмовився це пояснити. Також М. А. Петров відмовився підписати другу частину своїх показань.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*
2. *Який процесуальний порядок проведення слідчим одночасного допиту кількох осіб?*

Задача № 2

Під час розслідування злочину, передбаченого ч. 1 ст. 156 КК України, слідчий прийняв рішення про проведення одночасного допиту раніше допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях. На допит було викликано неповнолітню потерпілу та повнолітнього підозрюваного. На початку допиту слідчий встановив, чи знають викликані особи один одного і в яких стосунках перебувають між собою. Потерпілу було попереджено про кримінальну відповідальність за давання завідомо неправдивих показань. Викликані особи по черзі давали показання про ті обставини кримінального провадження, для з'ясування яких проводився допит, після чого слідчий поставив запитання. Потім особи, які брали участь у допиті, ставили один одному запитання, що стосувалися предмету допиту.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*

Задача № 3

10 квітня 2014 року у приміщення бізнес-центру «Оберіг» прибув слідчий з ухвалою суду про дозвіл на проведення обшуку на 18-му поверсі. Представники адміністрації бізнес-центру, ознайомившись з ухвалою, зробили заяву, яка була занесена до протоколу обшуку, про те, що вказана ухвала не відповідає вимогам закону, оскільки не містить відомостей щодо конкретного приміщення, в якому слід проводити обшук, а лише номер поверху, а також в ній відсутнє найменування особи, яка є орендарем відповідного приміщення, в якому буде проводитися обшук, тоді як на зазначеному поверсі приміщення одночасно орендують декілька юридичних та фізичних осіб.

1. *Чи будуть об'єкти вилучені в результаті обшуку, проведеного на підставі вказаної ухвали, визнані допустимим доказами?*
2. *Чи має право адміністрація бізнес-центру оскаржити ухвалу про дозвіл на проведення обшуку?*
3. *Чи будуть порушені в результаті проведення обшуку конституційні права людини та основоположні свободи?*

Задача № 4

Допит І.С. Логінова, підозрюваного у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 140 КК України було розпочато о 9 год. 15 хв. Перед допитом слідчий встановив особу підозрюваного, роз'яснив йому права, а також порядок проведення допиту. За бажанням І.С. Логінова показання були викладені ним власноручно. Слідчий за письмовими показаннями поставив ряд додаткових запитань, зокрема питання, які стосувалися лікарської таємниці, на які підозрюваний дав відповіді. Допит підозрюваного І.С. Логінова було закінчено об 11 год. 35 хв.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого та підозрюваного.*
2. *Чи порушив слідчий процесуальний порядок допиту підозрюваного? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 5

Під час огляду трупа, виявленого на місці події, судово-медичний експерт встановив, що смерть настала внаслідок падіння з висоти. Очевидці зазначили, що ця особа, сидячи на підвіконні 12 поверху, виявляла намір стрибнути вниз. На підставі зібраних даних слідчий висунув версію, що потерпілий вчинив самогубство, та передав труп рідним для захоронення.

1. *Чи правильно вчинив слідчий? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 6

Протокол допиту свідка О.П. Довбуша містить інформацію про підозрюваного у вчиненні вбивства неповнолітньої Н.С. Мартинюк. Свідок О.П. Довбуш повідомив, що за декілька годин до смерті неповнолітньої Н.С. Мартинюк бачив її з невідомим чоловіком, зовнішність якого детально описав. Оскільки свідок О.П. Довбуш є художником, то намалював портрет цього чоловіка і передав слідчому.

1. *Чи може портрет підозрюваного долучатися до матеріалів кримінального провадження? Якщо так, то яке процесуальне значення він буде мати?*
2. *Чи будуть мати доказове значення результати пред'явлення для впізнання портрету підозрюваного?*

Задача № 7

Під час розслідування крадіжки виникла необхідність провести обшук житла підозрюваної І.В. Миргородської. Для забезпечен-

ня присутності підозрюваної під час проведення обшуку слідчий О.М. Галицький вирішив розпочати його о 5 годині ранку. До участі в проведенні обшуку було запрошено потерпілого та спеціаліста-криміналіста. У присутності І.В. Миргородської слідчий О.М. Галицький разом із запрошеними особами провів обшук. Під час обшуку житла слідчий О.М. Галицький також провів обшук підозрюваної І.В. Миргородської.

1. *Який процесуальний порядок передбачений для отримання дозволу на проведення обшуку житла?*
2. *Які порушення КПК України були допущені в наведеній ситуації?*

Задача № 8

З урахуванням обставин кримінального провадження з'явилася необхідність у проведенні повторної судово-медичної експертизи трупа. Родичі загиблого повідомили слідчого, що вони проти ексгумації трупа.

1. *Як має діяти слідчий у цій ситуації?*
2. *Назвіть підстави для проведення ексгумації трупа.*

Задача № 9

Захисник підозрюваного у вчиненні вбивства громадянки О.П. Орлової зустрівся із співробітницею потерпілої, яка повідомила, що в день вбивства її колега була дуже стурбована та чимось пригнічена, на запитання про те, що сталося не відповідала. Захисник запитав чи можливим є оглянути робоче місце загиблої, на що отримав згоду. В присутності безпосереднього керівника та підлеглих загиблої захисник оглянув її робочий стіл та кабінет, в результаті чого знайшов щоденник, в якому було записано, що у день вбивства о 19.00 потерпіла запланувала зустріч з П.Р. Панчиком біля станції метро та записала номер телефону. Після закінчення огляду робочого місця захисник забрав щоденник громадянки О.П. Орлової і повідомив її співробітників, що передасть щоденник слідчому.

1. *Дайте правову оцінку діям захисника.*
2. *Які правила збирання доказів стороною захисту передбачені у чинному КПК України?*

Задача № 10

Під час проведення огляду місця події, де був виявлений труп невідомої жінки з ознаками насильницької смерті, гр. А.В. Горпенко,

який випадково опинився біля місця події, заявив, що впізнав у потерпілій свою сусідку гр. І. Д. Войтович. Слідчий на місці події негайно оформив протокол пред'явлення трупа для впізнання в присутності двох понятих.

1. *Чи правомірно діяв слідчий?*
2. *Який процесуальний порядок огляду трупа?*
3. *Який процесуальний порядок пред'явлення трупа для впізнання?*
4. *Чи можна пред'являти труп для впізнання на місці його виявлення?*
5. *Які порушення норм КПК України були допущені в зазначеній ситуації?*

Задача № 11

З метою перевірки зібраних доказів у кримінальному провадженні виникла необхідність провести слідчий експеримент для встановлення наявності спеціальних злочинних навичок у підозрюваного А. П. Потапенка. Враховуючи доцільність проведення слідчого експерименту в умовах, максимально наближених до тих, за яких відбулася подія, слідчий вирішив проводити слідчий експеримент в житлі підозрюваного А. П. Потапенка. До участі в слідчій (розшуковій) дії були залучені поняті, підозрюваний, свідок, спеціаліст. В ході проведення слідчого експерименту підозрюваний А. П. Потапенко відмовився брати участь у дослідних діях. Слідчий вирішив, що технічним виконавцем слідчого експерименту буде понятій.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого та підозрюваного.*
2. *Які процесуальні підстави проведення слідчого експерименту в житлі особи?*

Задача № 12

Огляд трупа провів слідчий В. К. Лузгін за участі судово-медичного експерта З. І. Хоменко та двох понятих П. В. Коваленка і М. С. Максименко. У даному кримінальному провадженні слідчий звернувся до судово-медичного експерта З. І. Хоменко для проведення судово-медичної експертизи щодо встановлення причин смерті.

1. *Чи може судово-медичний експерт проводити судово-медичну експертизу, якщо раніше він оглядав цей труп на місці події? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 13

У кримінальному провадженні щодо згвалтування О.П. Іванової прокурор виніс постанову про освідування потерпілої. О.П. Іванова через почуття сорому відмовилася від освідування, яке передбачає її оголення. Після того як слідчий С.І. Макаренко проінформував потерпілу про можливість примусового освідування, О.П. Іванова погодилася, за умови, що огляд буде проводити лише лікар жіночої статі. Про проведенне освідування зі слів лікаря О.В. Сидорової було складено протокол, який підписали слідчий, лікар та поняті. Крім того, потерпіла попросила зазначити в протоколі, що освідування було проведено примусово.

1. *Чи можливе проведення примусового освідування особи?*
2. *Який процесуальний порядок проведення освідування?*
3. *Чи правильно оформлені результати освідування?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти ухвалу слідчого судді про проведення обшуку.

Рекомендовані джерела до теми 9

1. Про судову експертизу: Закон України № 4038-ХІІ від 25.02.1994 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
2. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України № 53/5 від 08.01.1998 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>.

Спеціальна література до теми 9

1. *Александров А. С.* Перекрестный допрос: учеб. – практич. пособие / А. С. Александров, С. П. Гришин. – М.: ТК Вел-би, Изд-во Проспект, 2005. – 296 с.
2. *Аленин Ю. П.* Процессуальные особенности производства следственных действий / Ю. П. Аленин. – Одесса: Центр. – Укр. изд-во, 2002. – 264 с.
3. *Басиста І. В.* Прийняття і виконання процесуальних рішень слідчого на стадії досудового розслідування: теоретичні і практичні проблеми: монографія / І. В. Басиста. – Л.: ЛьвДУВС, 2013. – 599 с.
4. *Бедняков И. Л.* Обыск: проблемы эффективности и доказательственного значения / И. Л. Бедняков. – М., 2010. – 176 с.

5. *Белкин Р. С.* Эксперимент в уголовном судопроизводстве. Методическое пособие / Р. С. Белкин, А. Р. Белкин. – М.: Изд. группа ИНФРА М-НОРМА, 1997. – 160 с.
6. *Благодир А. А.* Застосування примусу під час провадження слідчих дій: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. А. Благодир, А. О. Ляш. – К.: Освіта України, 2010. – 190 с.
7. *Весельський В. К.* Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти) / В. К. Весельський. – К.: НАВСУ-НВТ «Правник», 1999. – 126 с.
8. *Галаган В. І.* Проведення ексгумації трупа у кримінальному судочинстві України: монографія / В. І. Галаган, М. Й. Кулик. – Луганськ: СПД Резніков, 2012–196 с.
9. *Галаган В. І.* Процесуальний порядок і тактика пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають: монографія / В. І. Галаган, І. В. Басиста. – К.: Івано-Франківськ: КНУВС, 2007. – 236 с.
10. *Експертизи в судовій практиці* / Т. М. Арсенюк та ін.; за заг. ред. В. Г. Гончаренка. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 388 с.
11. *Зеленецький В. С.* Доследственный уголовный процесс: монографія / В. С. Зеленецький, Л. Н. Лобойко. – Донецьк ООО «Східний видавничий дім», 2012. – 397 с.
12. *Костюченко О. Ю.* Прямий та перехресний допиту свідків і потерпілих за новим Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року / О. Ю. Костюченко // Бюлетень Асоціації адвокатів України. – 2013. – № 3 (8). – С. 11–15.
13. *Котюк О. І.* Слідчий експеримент – процесуальні аспекти / О. І. Котюк // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 3 (137). – С. 130–135.
14. *Манівлець Е. С.* Невідкладні слідчі дії в контексті реалізації конституційних прав і свобод громадян: навч. посібник / Е. С. Манівлець, О. О. Левендаренко. – Донецьк: Ноулідж, Донец. від-ня, 2011. – 187 с.
15. *Махов В. Н.* Использование знаний сведущих лиц при расследовании преступлений: монографія / В. Н. Махов. – М.: Изд-во РУДН, 2000. – 296 с.
16. *Михайленко А. Р.* Расследование преступлений: законность и обеспечение прав граждан: научно-практическое издание / А. Р. Михайленко – Київ: Юрінком Інтер, 1999. – 448 с.
17. *Первинний огляд трупа на місці виявлення: навч. – метод. посіб.* / В. Т. Бачинський, О. Ф. Кулик, І. Г. Савка, О. Я. Ванчуляк. – Чернівці: БДМУ, 2010. – 211 с.
18. *Погорецький М. А.* Підстави для проведення слідчих дій / М. А. Погорецький // Адвокат. – 2007. – № 10. – С. 3–7.

19. *Погорецький М. А.* Слідчі дії: поняття і класифікація / М. А. Погорецький // Наук. вісник Київського нац. ун-ту внутр. справ: наук. – теорет. журн. – 2008. – № 1. – С. 142–148.
20. *Погорецький М. А.* Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія / М. А. Погорецький. – Х.: Арсіс ЛТД, 2007. – 576 с.
21. *Погорецький М. А.* Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для провадження слідчих дій / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 130–134.
22. Прийняття процесуальних рішень та проведення слідчих дій: навч. посіб. / Горбачов В. П. та ін.; за ред. В. П. Горбачова. – Донецьк: ДЮІ ЛДУВС, 2012. – 362 с.
23. *Романюк Б. В.* Участь спеціаліста на стадії досудового слідства: навч. посіб. / Б. В. Романюк // Міжвідом. н. – д. центр з пробл. боротьби з організ. злочинністю при РНБО України. – К.: Аванпост-Прим, 2010. – 303 с.
24. *Рыжаков А. П.* Следственные действия (понятие, виды, порядок производства) / А. П. Рыжаков. – М.: Юридическая фирма «Контракт», «Инфра-М», 2001. – 137 с.
25. *Самолаева Е. Ю.* Теория и практика предъявления для опознания людей: учебн. – практ. пособ. / Е. Ю. Самолаева. – М.: Юрлитинформ, 2004. – 160 с.
26. *Сергеева Д. Б.* Щодо визначення поняття слідчих (розшукових) дій за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / Д. Б. Сергеева // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 2 (6). – С. 52–56.
27. *Сергеева Д. Б.* Поняття та види слідчих (розшукових) дій за чинним КПК України // Право України. – 2013. – № 11. – С. 180–188.
28. *Сергеева Д. Б.* Слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх: до визначення поняття / Д. Б. Сергеева, О. С. Старенький // Вісник кримінального судочинства. – 2017. – № 21. – С. 81–89.
29. Следственные действия: учеб. – практич. пособие / Ю. В. Гаврилин, А. В. Победкин, В. Н. Яшин. – М.: Книжный мир, 2006. – 187 с.
30. *Соловьев А. Б.* Очная ставка: методическое пособие. / А. Б. Соловьев. – М.: Издательство «Юрлитинформ», 2006. – 160 с.
31. *Стахівський С. М.* Слідчі дії як основні засоби збирання доказів: науково-практичний посібник / С. М. Стахівський. – К.: Атіка, 2009. – 64 с.
32. *Татаров О. Ю.* Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС): моногр. / О. Ю. Татаров. – Донецьк: ТОВ «ВПІ «ПРОМІНЬ», 2012. – 640 с.

33. *Татаров О. Ю.* Складання кримінально-процесуальних документів у судовому провадженні. Навчальний посібник / О. Ю. Татаров. – К.: КНТ, 2013. – 376 с.
34. *Шейфер С. А.* Следственные действия: система и процессуальная форма / С. А. Шейфер. – М.: Юридлитинформ, 2001. – 207 с.
35. *Шумило М. Є.* Обшук / Шумило М. Є. // Міжнародна поліцейська академія. – Київ, 2009. – Т. 5. – С. 511–512.
36. *Шумило М. Є.* Огляд у кримінальному процесі / М. Є. Шумило // Міжнародна поліцейська академія. – Київ, 2009 – Т. 5. – С. 539–514.
37. *Щербаковский М. Г.* Судебные экспертизы: наук. – практ. посіб. / М. Г. Щербаковский. – Х.: Эспада, 2005. – 536 с.

ТЕМА 10. НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ

Теоретичне заняття

Негласні слідчі (розшукові) дії як різновид слідчих (розшукових) дій. Їх види та підстави для їх проведення. Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії. Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні. Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації.

Негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування: аудіо-, відеоконтроль особи; накладення арешту на кореспонденцію, огляд і виїмка кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем. Підстави та порядок їх проведення. Форма та зміст клопотання слідчого, прокурора про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії та ухвали слідчого судді про надання (або про відмову в наданні) такого дозволу.

Інші негласні слідчі (розшукові) дії: обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; спостереження за особою, річчю або місцем; моніторинг банківських рахунків; аудіо-, відеоконтроль місця; контроль за вчиненням злочину; виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи

злочинної організації; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження; використання конфіденційного співробітництва. Підстави та порядок їх проведення. Засоби, що використовуються під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Форма та зміст процесуальних документів, які при цьому складаються.

Практичне заняття 10

Негласні слідчі (розшукові) дії. Поняття, види.

Підстави та порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій.

Повідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії.

Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у доказуванні.

Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в інших цілях або передання інформації.

Загальні положення про втручання у приватне спілкування.

Аудіо-, відеоконтроль особи.

Накладення арешту на кореспонденцію.

Огляд і виїмка кореспонденції.

Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж.

Зняття інформації з електронних інформаційних систем.

Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи.

Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу.

Спостереження за особою, річчю або місцем.

Моніторинг банківських рахунків.

Аудіо-, відеоконтроль місця.

Контроль за вчиненням злочину.

Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Практичне завдання до теми 10

Негласні слідчі (розшукові) дії

Задача № 1

Вивчаючи зміст інформації, знятої з транспортних телекомунікаційних мереж підозрюваного у вимаганні гр-на О. С. Федорова, слідчий виявив відомості, що свідчать про вчинення цим громадянином низки злочинів у сфері наркотизму.

1. *Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.*
2. *Як слід діяти слідчому в такій ситуації?*

Задача № 2

Власник ресторану «Вікторія» гр-н О. С. Петров звернувся до прокуратури зі скаргою щодо дій працівників поліції, які без його відома здійснювали негласний відеоконтроль у приміщенні ресторану, що, на думку гр-на О. С. Петрова, завдало значних збитків його бізнесу. Про проведену негласну слідчу (розшукову) дію він дізнався під час судового розгляду у кримінальному провадженні щодо його знайомого, гр-на Н. П. Шакуна.

1. *Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.*
2. *Як слід діяти прокурору в такій ситуації?*

Задача № 3

Під час ознайомлення з матеріалами кримінального провадження в порядку ст. 317 КПК України захисник обвинуваченого звернувся до суду із заявою про те, що права його підзахисного були порушені слідчим, який, всупереч вимогам законодавства, виготовив копію протоколу дослідження інформації, знятої з транспортних телекомунікаційних мереж, яку долучив до матеріалів провадження, а оригінал протоколу разом із фонограмою передав прокурору. Також обвинувачений не був повідомлений про те, що його право на приватне спілкування було обмежене під час провадження цієї негласної слідчої (розшукової) дії.

1. *Оцініть ситуацію, що склалася.*
2. *Яке рішення повинен прийняти суддя в такій ситуації?*

Задача № 4

Слідчий за погодженням з прокурором звернувся до голови апеляційного суду з клопотанням про дозвіл на проведення накладення арешту на кореспонденцію. Суддя апеляційного суду, визначений головою для розгляду цього клопотання, постановив ухвалу про відмо-

ву в наданні дозволу, обґрунтувавши її можливістю отримання відомостей про злочин в інший спосіб.

1. *Чи може слідчий оскаржити рішення слідчого судді?*
2. *Якщо так, то в який спосіб?*

Задача № 5

Самостійно виявивши ознаки злочину, слідчий виніс постанову про спостереження за гр-м О. П. Кисленком, яку направив для виконання уповноваженим оперативним підрозділам ОВС. Пізніше слідчий суддя постановив ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення цієї негласної слідчої (розшукової) дії, обґрунтувавши своє рішення тим, що відомості про ознаки злочину не внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

1. *Які правові наслідки тягне за собою постановлення такої ухвали?*
2. *Яке рішення повинно бути прийняте щодо матеріалів спостереження, зібраних щодо особи до постановлення рішення про відмову в наданні дозволу?*

Задача № 6

Відомості, що містять ознаки злочину, було внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань і слідчий суддя ухвалив рішення про дозвіл на проведення спостереження за особою.

1. *Чи необхідно знищувати зібрані раніше матеріали спостереження відносно цієї особи?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 10

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України» № 4652-VI від 13.04.2012 р. – Х.: Право, 2012. – 392 с.
2. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Інструкція, затв. Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутріш-

ніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

Спеціальна література до теми 10

1. *Багрій М. В.* Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні: монографія / М. В. Багрій, В. В. Луцик. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 308 с.
2. *Берназ В. Д.* Нові професійні функції слідчого при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій та напрями вдосконалення їх підготовки / В. Д. Берназ // Юрид. часопис Нац. акад. внутр. справ. – К., 2013. – No 1. – С. 8–13.
3. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навч. – практ. посіб. / С. С. Кудінов, Р. М. Шехавцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко. – Х.: Оберіг, 2013. – 344 с.
4. Негласні слідчі (розшукові) дії: курс лекцій / за ред. Д. М. Никифорчука. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 123 с.
5. *Погорецький М.* Прослуховування телефонних розмов: європейські стандарти / М. Погорецький // Вісник прокуратури. – 2003. – № 9. – С. 45–51.
6. *Погорецький М. А.* Агентурне проникнення поліції США у злочинні наркоугруповання / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 31–33.
7. *Погорецький М. А.* Зняття інформації з каналів зв'язку та телекомунікаційний контроль у США, використання його результатів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 320–321.
8. *Погорецький М. А.* Зняття інформації з каналів зв'язку у ФРН та використання його результатів у кримінальному процесі / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 321–322.
9. *Погорецький М. А.* Контрольована поставка в діяльності поліції США та країн Західної Європи / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв,

- В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 388–389.
10. *Погорецький М. А.* Конфіденційні відносини (сутність, правове регулювання) / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 396–398.
 11. *Погорецький М. А.* Негласна діяльність поліцейських органів США та використання її результатів в інтересах кримінального судочинства / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. Редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 492–495.
 12. *Погорецький М. А.* Негласний відеозапис та негласне візуальне спостереження поліції США / М. А. Погорецький // Міжнародна поліцейська енциклопедія: [у 10 т.] / відп. редактори: В. В. Коваленко, Є. В. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. – К.: Атіка, 2010. – Т. VI: Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). – С. 496–497.
 13. *Погорецький М. А.* Впровадження інституту негласних (розшукових) слідчих дій в правову практику / М. А. Погорецький // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією. – 2012. – № 2 (28). – С. 56–63.
 14. *Погорецький М. А.* Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні / М. А. Погорецький // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – Київ. – 2013. – № 1. – С. 270–277.
 15. *Сергєєва Д. Б.* Окремі положення нового КПК України щодо провадження негласних слідчих (розшукових) дій / Д. Б. Сергєєва // Науковий вісник ДДУВС. – 2013. – № 3.
 16. *Сергєєва Д. Б.* Терміни провадження негласних слідчих (розшукових) дій за новим КПК України / Д. Б. Сергєєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2013. – Вип. 3. – С. 149–152.
 17. *Сергєєва Д. Б.* Щодо питання удосконалення норм нового КПК України щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій / Д. Б. Сергєєва // Науковий вісник ДДУВС. – 2013. – № 4.
 18. *Сергєєва Д. Б.* Поняття та види негласних слідчих (розшукових) дій за новим КПК України / Д. Б. Сергєєва // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання досудового розслідування слідчими ОВС: проблеми теорії і практики»: Тези доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 18–19 квітня 2013 р.), К.: «Хай-тек Прес», 2013. – С. 227–231.

19. *Сергеева Д. Б.* Правові та криміналістичні засади зняття інформації з каналів зв'язку: монографія / Д. Б. Сергеева. – Х.: Арсіс ЛТД, 2009. – 203 с.
20. *Сергеева Д. Б.* Використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій для організаційно-тактичного забезпечення досудового розслідування / Д. Б. Сергеева // Вісник кримінального судочинства. – 2016. – № 1. – С. 95–104.
21. *Шумило М. Є.* Реалізація конституційного принципу таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції у досудових стадіях кримінального процесу України: монографія / М. Є. Шумило, В. С. Рудей. – Х.: СПДФО Бровін О.В., 2012. – 208 с.

ТЕМА 11. ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ. ДОПИТ ПІДОЗРЮВАНОВОГО

Теоретичне заняття

Суть і значення повідомлення особі про підозру в кримінальному провадженні України.

Підстави для висунення підозри у вчиненні кримінального правопорушення. Випадки обов'язкового повідомлення про підозру.

Форма та зміст письмового повідомлення про підозру.

Особи, які повинні повідомляти про підозру і роз'яснювати підозрюваному його процесуальні права та обов'язки.

Строк та порядок вручення особі письмового повідомлення про підозру. Вручення підозрюваному пам'ятки про його процесуальні права та обов'язки. Наслідки пропуску встановленого законом строку вручення повідомлення про підозру.

Підстави та процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру.

Особливості повідомлення про підозру окремих категорій осіб. Особливості з цього питання, які існують у кримінальному провадженні стосовно юридичних осіб, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

Допит особи, якій вручено письмове повідомлення про підозру. Процесуальне значення показань і пояснень підозрюваного для суду, який ухвалюватиме рішення в судовому розгляді.

Порядок фіксування показань підозрюваного в протоколі допиту і технічними засобами.

Практичне заняття 11

Випадки обов'язкового письмового повідомлення особи про підозру. Його процесуальне значення.

Форма та зміст письмового повідомлення про підозру.

Строк і порядок вручення особі письмового повідомлення про підозру та пам'ятки про процесуальні права і обов'язки.

Підстави та процесуальний порядок зміни письмового повідомлення про підозру.

Особливості повідомлення про підозру окремих категорій осіб. Особливості з цього питання, які існують у кримінальному провадженні стосовно юридичних осіб, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.

Допит особи, якій вручено письмове повідомлення про підозру.

Порядок фіксування показань підозрюваного в протоколі допиту і технічними засобами.

Практичне завдання до теми 11

Повідомлення про підозру. Допит підозрюваного

Задача № 1

Слідчий розпочав досудове розслідування після внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про вчинення В. С. Кіреєвим кримінального правопорушення, яке містить ознаки умисного вбивства з хуліганських мотивів (п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України). Проте у ході подальшого розслідування було встановлено, що умисне вбивство В. С. Кіреєвим було вчинено не з хуліганських, а з корисливих мотивів (п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України).

1. *Чи має право слідчий або прокурор у порядку, передбаченому ст. 276–278 КПК України, повідомити В. С. Кіреєву про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України, без попереднього внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про зміну кваліфікації діяння В. С. Кіреєва?*

Задача № 2

Під час досудового розслідування слідчим було зібрано достатньо доказів для підозри П. М. Круппка і С. Д. Корольова у вчиненні розбій-

ного нападу на громадянку О. С. Крачковську (ч. 2 ст. 187 КК України). Він за згодою прокурора склав спільне письмове повідомлення про підозру щодо обох співучасників і вручив кожному з них по одному примірнику повідомлення.

1. *Чи не суперечить положенням КПК України стосовно письмового повідомлення про підозру складання слідчим чи прокурором повідомлення, спільного для співучасників вчинення кримінального правопорушення?*
2. *Оцініть дії слідчого і прокурора.*

Задача № 3

Після повідомлення про підозру у вчиненні 9 квартирних крадіжок у м. Києві В. Р. Крисіна було допитано слідчим як підозрюваного. Під час допиту він визнав себе винним у вчиненні всіх інкримінованих йому крадіжок. Водночас він повідомив, що вчинив ще 5 квартирних крадіжок в інших містах України – у Донецьку, Луганську і Львові.

1. *Як має діяти слідчий у цій ситуації?*
2. *Чи є підстави для зміни повідомлення В. Р. Крисіну про підозру?*

Задача № 4

Під час здійснення процедури вручення письмового повідомлення про підозру у вчиненні грабежу, поєданого з проникненням у житло (ч. 3 ст. 186 КК України), підозрюваний П. Д. Сомов, ознайомившись із текстом повідомлення про підозру, повернув повідомлення слідчому і заявив, що це повідомлення є необґрунтованим, голослівним, бо в ньому не наведені докази, на яких ґрунтується підозра, а це порушує його конституційне право на захист від висунутої підозри у вчиненні кримінального правопорушення.

1. *Чи відповідає заява підозрюваного П. Д. Сомова вимогам КПК України до змісту письмового повідомлення про підозру стосовно наведення в ньому доказів, на яких ґрунтується підозра?*
2. *З якого моменту письмове повідомлення про підозру слід вважати врученим?*
3. *Чи відбулося в даному випадку передбачене законом вручення підозрюваному П. Д. Сомову письмового повідомлення про підозру?*
4. *Як посвідчується факт вручення підозрюваному письмового повідомлення про підозру?*
5. *Як має діяти слідчий у цій ситуації?*

Задача № 5

24 вересня 2013 року слідчий за погодженням з прокурором склав письмове повідомлення С. П. Колоска про підозру в одержанні службовою особою неправомірної вигоди (ч. 1 ст. 368–2 КК України) і повідомив підозрюваного та його захисника-адвоката Л. М. Реброва, що письмове вручення повідомлення про підозру відбудеться 25 вересня о 11 годині. Адвокат і підозрюваний звернулися до слідчого з клопотанням про перенесення часу вручення письмового повідомлення на 28 вересня у зв'язку з тим, що адвокат до 28 вересня буде зайнятий у судовому розгляді в іншому кримінальному провадженні.

1. *Як необхідно вирішити це клопотання?*

Задача № 6

Слідчий, вручивши підозрюваному Т. В. Коровайку письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 168 КК України, вирішив одразу ж перейти до допиту підозрюваного. Підозрюваний Т. В. Коровайко категорично заперечував проти негайного допиту, зазначивши, що йому необхідно підготуватися до давання показань, тому просив призначити допит на наступний день.

1. *Як бути слідчому в цій ситуації?*
2. *Чи передбачає КПК України 2012 року вимоги щодо обов'язковості проведення слідчим допиту підозрюваного та його строків?*

Задача № 7

В. С. Поветкін, раніше неодноразово засуджений за крадіжки державного майна та приватного майна громадян, ознайомившись із протоколом допиту його як підозрюваного у вчиненні чергової крадіжки, заявив слідчому, що його показання записані неточно, оскільки він говорив зовсім не такою мовою (часто вживав вирази із злочинського жаргону), і поки відповідні поправки не буде внесено до протоколу, він його не підписуватиме.

1. *Як бути слідчому в цій ситуації?*
2. *Як має діяти слідчий, коли підозрюваний не хоче або не може підписати протокол допиту?*

Задача № 8

В. В. Сидоренка було затримано на місці вчинення кримінального правопорушення (вбивства). Письмове повідомлення про підозру

було вручене слідчим через сорок вісім годин з моменту його затримання. Відомості про дату та час повідомлення про підозру, правову кваліфікацію кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється В.В. Сидоренко, із зазначенням статті закону України про кримінальну відповідальність, через сорок вісім годин слідчим було внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*
2. *Чи порушив слідчий вимоги КПК України?*
3. *На Вашу думку, як повинен був вчинити слідчий?*

Задача № 9

Прокурором було вручене Н.М. Анісімову письмове повідомлення про підозру. На прохання підозрюваного роз'яснити його права прокурор зазначив, що вони повністю викладені у змісті врученого письмового повідомлення про підозру.

1. *Дайте правову оцінку діям прокурора.*

Задача № 10

Під час розслідування злочину виникла підстава для зміни раніше повідомленої прокурором підозри, у зв'язку з цим слідчий склав та вручив письмове повідомлення про зміну підозри.

1. *Дайте правову оцінку діям слідчого.*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти повідомлення про підозру.

Рекомендовані джерела до теми 11

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про безоплатну правову допомогу Закон України від 2 червня 2011 року / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 51. – Ст. 577
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб: Закон України від 23 травня 2013 року // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 12. – Ст. 183.

4. Рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99 у справі № 1–15/99 за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) // Вісник Конституційного Суду України. – К., 1999. – № 5. – С. 7–13.
5. Рішення Конституційного Суду України від 10 грудня 2003 року № 19-рп/2003 у справі № 1–17/2003 за конституційним поданням 47 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 105, частини першої статті 111 Конституції України (справа щодо недоторканності та імпідменту Президента України) // Вісник Конституційного Суду України. – К., 2003. – № 6. – С. 5–7.

Спеціальна література до теми 11

1. *Гринюк В. О.* Окремі питання повідомлення особи про підозру як початок реалізації функції обвинувачення / В. О. Гринюк // *Право України*. – 2013. – № 11. – С. 120–126.
2. *Гринюк В. О.* Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика: монографія / В. О. Гринюк. – К.: Алерта, 2016. – 358 с.
3. *Лобойко Л.* Науково-практичний коментар до глави 22 КПК України / Л. Лобойко, Т. Лоскутов // *Вісник прокуратури України*. – 2014. – № 3. – С. 23–31.
4. *Мазур О. С.* Забезпечення прав та законних інтересів особи, яку затримано за підозрою у вчиненні злочину: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / О. С. Мазур; Академія адвокатури України. – К., 2008. – 19 с.
5. *Татаров О. Ю.* Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС): монографія / О. Ю. Татаров. – К.: Донецьк: ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. – 240 с.
6. *Топорецька З. М.* Прокурорський нагляд за законністю повідомлення особі про підозру / З. М. Топорецька // *Часопис Академії адвокатури України*. – 2015. – № 2 (27). – С. 132–136.
7. *Щербак І. А.* Види підозри за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / І. А. Щербак // *Підприємництво, господарство і право*. – 2013. – № 3. – С. 132–134.

ТЕМА 12.

ЗУПИНЕННЯ І ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Теоретичні заняття

Зупинення досудового розслідування: поняття, підстави, умови та процесуальний порядок.

Підстави та процесуальний порядок оголошення розшуку підозрюваного.

Підстави та процесуальний порядок відновлення зупиненого досудового розслідування.

Форми закінчення досудового розслідування. Підстави і процесуальний порядок закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи. Постанова про закриття кримінального провадження, її форма, зміст і значення. Оскарження постанови про закриття кримінального провадження.

Клопотання прокурора про звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності. Підстави та умови для його внесення. Порядок розгляду питання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Підстави та процесуальний порядок закінчення досудового розслідування зверненням прокурора до суду з обвинувальним актом.

Відкриття матеріалів іншій стороні. Підстави для обмеження доступу сторони до матеріалів. Права та обов'язки сторін при ознайомленні з матеріалами. Встановлення строку на ознайомлення з матеріалами. Наслідки невідкриття матеріалів іншій стороні.

Обвинувальний акт, його форма, зміст і процесуальне значення.

Реєстр матеріалів досудового розслідування та інші додатки до обвинувального акту.

Підстави для закінчення досудового розслідування складанням прокурором клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру.

Продовження строку досудового розслідування.

Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.

Практичне заняття 12.1.

Підстави та процесуальний порядок зупинення досудового розслідування. Оголошення розшуку підозрюваного.

Підстави та порядок відновлення досудового розслідування.

Форми закінчення досудового розслідування.

Підстави і процесуальний порядок закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи.

Постанова слідчого про закриття кримінального провадження, її значення, і зміст. Порядок оскарження цієї постанови.

Практичне заняття 12.2.

Закінчення досудового розслідування зверненням прокурора до суду з клопотанням про звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності.

Процесуальний порядок закінчення досудового розслідування складанням обвинувального акта. Відкриття матеріалів іншій стороні.

Обвинувальний акт, його значення, форма та зміст. Додатки до обвинувального акту.

Звернення прокурора до суду з обвинувальним актом. Вручення копії обвинувального акту та реєстру матеріалів досудового розслідування.

Практичне завдання до теми 12

Зупинення і закінчення досудового розслідування

Задача № 1

Підозрюваний у порушенні правил безпеки руху, що спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 286 КК України) М. В. Краснов, щодо якого було обрано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання, самовільно виїхав із міста Києва у невідомому напрямку. У зв'язку з цим слідчий виніс постанову про зупинення досудового розслідування, оголошення розшуку і зміну запобіжного заходу щодо підозрюваного М. В. Краснова на тримання під вартою.

1. *Оцініть рішення слідчого.*
2. *Чи можливе взагалі об'єднання в одному процесуальному документі слідчого, керівника органу досудового розслідування, прокурора чи слідчого судді зазначених процесуальних рішень?*

Задача № 2

Калашникову знайшли у лісосмузі з численними ножовими ранами і доставили в тяжкому стані до лікарні. У непритомному стані

вона перебувала ще п'ять діб. Лікарі заборонили слідчому будь-який контакт із потерпілою ще протягом одного місяця. Оскільки осіб, які б дали якісь показання про обставини вчиненого щодо В.П. Калашникової кримінального правопорушення, не було виявлено, слідчий склав постанову про зупинення досудового розслідування до одужання потерпілої. Проте прокурор відмовив слідчому у наданні згоди на прийняття такого рішення.

1. *Оцініть рішення слідчого і прокурора.*
2. *Як діяли б Ви за цих обставин на місці слідчого?*

Задача № 3

4 листопада мешканець одного із міст Чернігівської області Р.П. Сафонов та троє його друзів – М.П. Карпенко, С.В. Волков і К.Р. Копилова – вирушили на полювання, прихопивши з собою дві рушниці, які належали Р.П. Сафонову. Їхали на автомобілі «Жигулі»: спереду, біля водія, сидів Р.П. Сафонов, ззаду – К.Р. Копилова і С.В. Волков, інспектор дорожньо-патрульної служби. Проїхавши певну відстань, С.В. Волков вистрелив Р.П. Сафонову у спину, внаслідок чого сталася смерть потерпілого. Для того, щоб приховати сліди злочину, М.П. Карпенко, С.В. Волков і К.Р. Копилова викинули труп Р.П. Сафонова і рушниці в річку Десну і повернулися додому, нікому не повідомивши про цю трагічну подію.

Під час досудового розслідування С.В. Волков наполягав у своїх показаннях на версії необережного вбивства, мовляв, він випадково натиснув на спусковий гачок, розглядаючи зброю і сліпа (випадкова) куля, пробивши сидіння, влучила в Сафонова. Проте слідчий перевіряв і версію про навмисне вбивство Р.П. Сафонова.

У зв'язку з тим, що Десна через сильні морози замерзла, покрившись товстим шаром льоду, а це унеможливило пошуки у річці трупа Р.П. Сафонова та рушниці, з якої було зроблено постріл, без яких неможливо провести низку експертиз і прийняти остаточне рішення за результатами досудового розслідування, слідчий виніс постанову про зупинення досудового розслідування до відповідної зміни погодних умов, коли буде можливість залучити водолазів для пошуків і вилучення з дна річки трупа і рушниці. Прокурор дав згоду на таке рішення слідчого.

1. *Оцініть рішення слідчого і прокурора.*
2. *Як діяли б Ви у цій ситуації на місці слідчого?*

Задача № 4

У ході досудового розслідування слідчий зібрав достатні докази для підозри народного депутата України А. В. Горобця у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України, що відповідно до статті 276 КПК України означало наявність підстав для повідомлення народного депутата України про підозру. Проте, як з'ясувалося, питання про надання згоди на притягнення його до кримінальної відповідальності за поданням Генерального прокурора України Верховною Радою України неодноразово відкладалося і у зв'язку з закінченням сесії перенесене на наступну сесію, яка мала розпочатися лише через два місяці.

У зв'язку з цим слідчий виніс постанову про зупинення досудового розслідування до одержання згоди Верховної Ради України на притягнення народного депутата України А. В. Горобця до кримінальної відповідальності.

1. *Оцініть рішення слідчого.*
2. *Як діяли б Ви у цій ситуації на місці слідчого?*

Задача № 5

Слідчий, зібравши достатні докази вчинення кримінального правопорушення громадянином С. М. Яковенком, до якого було застосовано запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання, надіслав йому повістку про виклик для повідомлення про підозру у порядку, передбаченому статтями 276–278 КПК України. Проте С. М. Яковенко на виклик не з'явився. Як з'ясувалося, у зв'язку з раптовим тяжким захворюванням одного із членів полярної експедиції С. М. Яковенка, як висококваліфікованого спеціаліста, який перебував у резерві до цієї експедиції, було введено до складу цієї експедиції і нині він перебуває на полярній станції «Академік Вернадський» в Антарктиді і повернеться не раніше як через шість місяців.

Слідчий, за погодженням з прокурором, виніс постанову про зупинення досудового розслідування до повернення С. М. Яковенка з полярної експедиції.

1. *Оцініть рішення слідчого і прокурора.*
2. *Як діяли б Ви у цій ситуації на місці слідчого?*

Задача № 6

Дружина підозрюваного О. П. Заріцького, Х. В. Заріцька, яка працює лікарем-терапевтом у поліклініці за місцем проживання сім'ї За-

ріцьких, зателефонувала слідчому і повідомила про те, що її чоловік отримав виклик для участі у проведенні слідчого експерименту, проте з'явитися не зможе, бо захворів грипом. Йому рекомендовано постільний режим і у зв'язку з побоюванням ускладнень захворювання він не зможе з'являтися до слідчого ще упродовж не менше трьох тижнів. Оскільки подальше провадження щодо О.П. Заріцького, на думку слідчого, залежало від результатів слідчого експерименту за його участю, він оформив повідомлення дружини підозрюваного як телефонограму, приєднав її до матеріалів провадження і виніс постанову про зупинення досудового розслідування до одужання підозрюваного О.П. Заріцького. Проте прокурор відмовив слідчому у наданні згоди на зупинення кримінального провадження щодо О.П. Заріцького.

1. *Оцініть рішення слідчого і прокурора.*
2. *Як діяли б Ви у цій ситуації на місці слідчого?*

Задача № 7

Під час вчинення квартирної крадіжки було затримано В.В. Короткова і М.В. Матусевича, О.Р. Клямкіну вдалося втекти. Слідчим за погодженням з прокурором було складено письмові повідомлення про підозру щодо всіх трьох співучасників, В.В. Короткову і М.В. Матусевичу було повідомлено про підозру усно з врученням копій повідомлень у порядку, передбаченому ст. 276–278 КПК України. Досудовим розслідуванням було зібрано докази, які повністю викривали всіх трьох підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення. Проте до закінчення строку досудового розслідування О.Р. Клямкіна так і не було затримано.

1. *Які рішення у цій ситуації мають прийняти слідчий і прокурор?*

Задача № 8

За постановою слідчого, погодженою з прокурором, було зупинено досудове розслідування у кримінальному провадженні щодо громадянина О.В. Іванчика, підозрюваного у вчиненні кількох крадіжок майна громадян за ч. 2 ст. 185 КК України. Через 5 місяців після прийняття цього рішення до слідчого надійшла інформація про те, що в сараї підозрюваного захована частина викраденого майна. Слідчий провів обшук сараю, виявив і вилучив зазначене майно.

1. *Оцініть дії слідчого.*
2. *Чи можна проводити слідчі (розшукові) дії у зупиненому провадженні?*

3. *Як обчислюються строки досудового розслідування при його зупиненні та після його відновлення?*

Задача № 9

Мисливці П. П. Петрук і Л. М. Світличний, повертаючись надвечір із полювання після невдалих пошуків дикого кабана, почувши в лісі за 20 метрів від себе тріск сухих гілок, одночасно вистрелили в тому напрямі, вважаючи, як вони показали згодом на допиті, що то був кабан. Але замість кабана вони виявили там людину, ще одного мисливця Т. Р. Невмитого, смертельно пораненого. Доставивши потерпілого до лікарні, де лікарі констатували його смерть, П. П. Петрук і Л. М. Світличний повідомили про те, що сталося, в поліцію.

Досудовим розслідуванням було встановлено, що смерть Т. Р. Невмитого настала від того, що одна з куль потрапила в голову потерпілого, а друга влучила в дерево, біля якого опинився Т. Р. Невмитий в момент, коли пролунали постріли. Проте ні огляд місця події, ні слідчий експеримент, ні проведені експертизи не дозволили впевнено відповісти на питання про те, від чийого ж пострілу – П. П. Петрука чи Л. М. Світличного – загинув Т. Р. Невмитий.

1. *Яке рішення, на якій підставі і хто саме – слідчий, прокурор чи суд – має прийняти за цих обставин?*

Задача № 10

Здійснюючи досудове розслідування, слідчий дійшов висновку, що умисне тяжке тілесне ушкодження О. Д. Зеленковському заподіяв не Н. П. Круковець, а його рідний брат О. П. Круковець. Н. П. Круковець обмовив себе, зізнавшись під час допиту його як підозрюваного у вчиненні зазначеного злочину, щоб брата не було притягнуто до кримінальної відповідальності й він залишився зі своєю сім'єю, становище якої було надзвичайно тяжким.

1. *Як бути слідчому у цій ситуації? Хто і які рішення має прийняти?*
2. *Чи має бути Н. П. Круковець притягнутий до кримінальної відповідальності за завідомо неправдиві показання?*

Задача № 11

Під час досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо Д. П. Сіренка, підозрюваного у вчиненні кримінального право-

порушення, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України, до слідчого надійшло прийняте на загальних зборах колективу підприємства, на якому працював Д. П. Сіренко, клопотання про звільнення Д. П. Сіренка від кримінальної відповідальності з передачею його на поруки цьому колективу. Слідчий склав постанову про закриття кримінального провадження у зв'язку з передачею особи на поруки і звернувся до прокурора за згодою на таке рішення. Прокурор відмовив у наданні згоди і, беручи до уваги наявність доказів, які повністю викривають Д. П. Сіренка у вчиненні зазначеного правопорушення, дав слідчому вказівку про закінчення досудового розслідування складанням обвинувального акта.

1. *Які підстави та порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності передбачає закон?*
2. *Якими є підстави та порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки? Яка роль при цьому належить слідчому, прокурору, суду?*
3. *Як має діяти слідчий у цій ситуації? Чи має він право оскаржити: а) відмову прокурора в наданні згоди на закриття кримінального провадження у зв'язку з передачею Д. П. Сіренка на поруки; б) вказівку прокурора про необхідність закінчення досудового розслідування складанням обвинувального акта?*

Задача № 12

20 вересня 2014 року М. П. Солodka подала до прокуратури заяву про притягнення до кримінальної відповідальності В. В. Небоженка, який того дня її зґвалтував. 21 вересня прокурор вніс до Єдиного реєстру досудових розслідувань необхідні відомості про вчинене кримінальне правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 152 КК України.

26 вересня потерпіла звернулася до слідчого, який розпочав досудове розслідування, про закриття кримінального провадження щодо Небоженка у зв'язку з тим, що він на ній одружується.

1. *Як має діяти слідчий у цій ситуації? Чи має він право закрити кримінальне провадження щодо В. В. Небоженка? Якщо так, то за якою підставою і в якому порядку?*

Задача № 13

На підставі п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України слідчий закриття кримінальне провадження щодо О. Г. Задахайла, якому в порядку, перед-

баченому ст. 276–278 КПК України, було повідомлено про підозру у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 274 КК України, за відсутністю в його діянні складу кримінального правопорушення. Потерпілий А. М. Лебідь не погодився з таким рішенням і заявив клопотання про надання йому для ознайомлення матеріалів закритого провадження.

1. *Чи має право слідчий закрити кримінальне провадження за чинним КПК України?*
2. *Оцініть законність постанови слідчого про закриття кримінального провадження щодо Задихайла.*
3. *Чи має право потерпілий на ознайомлення з матеріалами закритого провадження?*

Задача № 14

Внаслідок зіткнення на автотрасі Київ-Чернігів автомобілів «Волга» під керуванням Г. П. Пшеничного та «Жигулі», за кермом якого перебував Т. С. Швець, загинув Г. П. Пшеничний, отримав тяжкі тілесні ушкодження Т. С. Швець, якому через сім днів після цієї події ампутували обидві ноги. Досудовим розслідуванням було встановлено, що обидва водії порушили Правила дорожнього руху: Г. П. Пшеничний значно перевищив допустиму на цій ділянці дороги швидкість, а Т. С. Швець – правила обгону. Автомобілі відновленню не підлягають.

1. *Які рішення має прийняти слідчий за цих обставин?*

Задача № 15

Вишняков, підозрюваний у вчиненні 15 крадіжок особистого майна громадян з проникненням до їхнього житла, після ознайомлення з матеріалами досудового розслідування за процедурою відкриття матеріалів іншій стороні (ст. 290 КПК) заявив слідчому, що він учинив ще дві такі крадіжки із квартир на вулицях Васильківській та Ломоносова у Києві.

1. *Як має бути процесуально оформлено ознайомлення підозрюваного з матеріалами закінченого досудового розслідування?*
2. *Як має діяти слідчий, отримавши таку заяву підозрюваного?*

Задача № 16

Після ознайомлення з матеріалами закінченого досудового розслідування за процедурою відкриття матеріалів іншій стороні (ст. 290

КПК України 2012 року) захисник підозрюваного П. Р. Лисенка, М. О. Писаренко заявив клопотання про доповнення досудового розслідування шляхом проведення допитів свідків Л. С. Іванця і В. Р. Петрика. Слідчий відмовив у задоволенні клопотання захисника, мотивуючи це тим, що КПК України 2012 року, на відміну від КПК України 1960 року (ст. 221), не передбачає можливості заявлення клопотань про доповнення досудового розслідування. Як пояснив слідчий, такі клопотання треба було заявляти на більш ранньому етапі досудового розслідування, а тепер вони можуть бути заявлені лише в суді після того, як прокурор передасть обвинувальний акт з реєстром матеріалів досудового розслідування до відповідного суду.

1. *Оцініть рішення слідчого про відмову в задоволенні клопотання захисника і його пояснення з точки зору положень КПК України 2012 року, які визначають зміст закінчення досудового розслідування.*

Задача № 17

Виконавши вимоги ст. 290 КПК України щодо відкриття матеріалів іншої сторони, слідчий склав обвинувальний акт з наведенням доказів, на яких ґрунтується сформульоване в ньому обвинувачення. Прокурор затвердив обвинувальний акт і передав його разом з реєстром матеріалів досудового розслідування та іншими додатками (ч. 4 ст. 291 КПК) до місцевого суду для судового розгляду.

Проте суд у підготовчому судовому засіданні постановив ухвалу, якою обвинувальний акт повернув прокурору у зв'язку з порушенням вимог Кодексу до змісту обвинувального акта, які не передбачають наведення в обвинувальному акті доказів обвинувачення.

1. *Оцініть дії і рішення слідчого, прокурора та суду.*
2. *Чи є наведення в обвинувальному акті доказів, на яких ґрунтується обвинувачення, настільки істотним порушенням кримінального процесуального закону, щоб бути перешкодою для призначення судового розгляду і підставою для повернення обвинувального акта прокурору?*

Задача № 18

Завершивши досудове розслідування і надавши учасникам кримінального провадження доступ до його матеріалів, слідчий склав обвинувальний акт і передав прокурору для затвердження. Прокурор

передав обвинувальний акт з додатками до нього до місцевого суду для судового розгляду.

Під час підготовчого судового засідання (ст. 314 КПК) суд виявив, що обвинувальний акт підписаний слідчим, але не затверджений прокурором.

1. *Як має діяти суд у цій ситуації:*

- *продовжити провадження і призначити судовий розгляд з незатвердженим обвинувальним актом;*
- *запропонувати прокурору (якщо в підготовчому судовому засіданні бере участь прокурор, який мав затвердити обвинувальний акт) зробити запис про затвердження обвинувального акта і продовжити провадження;*
- *у всіх випадках повернути обвинувальний акт прокурору для виконання ним вимог до обвинувального акта, з яким прокурор звертається до суду (ст. 291 КПК)?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти постанову слідчого (або прокурора) про закриття кримінального провадження (до заняття 12.1) та обвинувальний акт з додатками (до заняття 12.2).

Рекомендовані джерела до теми 12

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 12 від 23 грудня 2005 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 346–353.
3. Рішення Конституційного Суду України від 18 січня 2012 року № -рп/2012у справі № 1–4/2012 за конституційним поданням 47 та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) частин шостої, сьомої статті 218 Кримінально-процесуального кодексу України (справа про ознайомлення обвинуваченого і захисника з матеріалами кримінальної справи) // Вісник Конституційного Суду України. – 2012. – № 2. – С. 7–13.

Спеціальна література до теми 12

1. *Быков В. М.* Приостановление производства по уголовному делу / В. М. Быков, В. Д. Ломовский. – М.: Юрид. лит., 1978. – 112 с.
2. *Головка Л. В.* Альтернативы уголовному преследованию в современном праве: монографія / Л. В. Головка. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2002. – 544 с.
3. *Гришин Ю. А.* Окончание досудебного следствия с составлением обвинительного заключения: проблемы и пути реформирования: монографія / Ю. А. Гришин. – Луганск: РИО ЛИВД, 1999. – 252 с.
4. *Каткова Т. В.* Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практичний посібник / Т. В. Каткова, А. Г. Каткова. – Х.: Право, 2011. – 136 с.
5. *Кобернюк В.* Інститут закриття кримінального провадження зі звільненням обвинуваченого від кримінальної відповідальності: сучасний стан і перспективи / В. Кобернюк // Вісник прокуратури. – 2012. – № 10. – С. 64–70.
6. *Малютін І. А.* Зупинення досудового розслідування: навч. – метод. посіб. / І. А. Малютін; за заг. ред. З. Д. Смітєнко. – К.: НАВСУ, 2003. – 140 с.
7. *Наливайко Є.* Проблемні питання повідомлення особі про підозру та зупинення досудового розслідування / Є. Наливайко // Публічне право. – 2013. – № 1. – С. 375–380.
8. *Неділько В.* Повноваження прокурора під час закриття кримінального провадження / В. Неділько // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2013. – № 2. – С. 60–64.
9. *Татаров О. Ю.* Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС): монографія / О. Ю. Татаров. – К.: Донецьк: ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. – 240 с.
10. *Торбас О. О.* Форми закінчення досудового розслідування за Кримінальним процесуальним кодексом України: монографія / О. О. Торбас. – Оdesa: Юридична література, 2015. – 168 с.
11. *Шибіко В. П.* Ознайомлення з матеріалами кримінальної справи як важлива умова забезпечення доступу особи до правосуддя / В. П. Шибіко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2012. – № 91. – С. 24–30.
12. *Шкелебей В. А.* Проблеми закриття кримінального провадження у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності / В. А. Шкелебей // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 1080–1085.

ТЕМА 13. ПІДСУДНІСТЬ. ПІДГОТОВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Теоретичне заняття

Поняття, значення, види та характеристика підсудності кримінальних проваджень.

Підстави та порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого.

Завдання і значення стадії підготовчого провадження.

Строк призначення підготовчого судового засідання. Порядок проведення підготовчого судового засідання. Рішення, які приймаються в підготовчому судовому засіданні. Складання досудової доповіді.

Ухвала суду про призначення справи до судового розгляду. Її форма та зміст.

Питання, які вирішуються судом в порядку підготовки до судового розгляду.

Закінчення підготовчого провадження і призначення судового розгляду.

Ознайомлення учасників з матеріалами кримінального провадження.

Практичне заняття

Підсудність. Види підсудності та їх характеристика.

Суть і завдання стадії підготовчого провадження.

Питання, які з'ясовуються під час підготовчого провадження. Рішення, які приймаються у цій стадії. Порядок проведення підготовчого судового засідання. Складання досудової доповіді.

Закінчення підготовчого провадження і призначення судового розгляду.

Ознайомлення учасників з матеріалами кримінального провадження.

Практичне завдання до теми 13

Підсудність. Підготовче провадження

Задача № 1

Судовий розгляд кримінального провадження в Оболонському районному суді м. Києва щодо гр-на Р.Л. Мусієнка, обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України, здійснювався колегіально у складі трьох суддів. Під час допиту обвинувачений гр-н Р.Л. Мусієнко заявив клопотання про розгляд його справи судом присяжних.

1. *Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.*
2. *На якому етапі судового провадження вирішується питання про склад суду та про розгляд провадження судом присяжних?*

Задача № 2

Громадяни В.Д. Карпов, Н.Т. Максимець та неповнолітній Р.Т. Школьник вчиняли крадіжки із проникненням в житло громадян на території Київської, Полтавської, Черкаської та Харківської областей.

1. *Який суд повинен розглядати таке кримінальне провадження?*

Задача № 3

У підготовчому судовому засіданні, що проходило у Березанському міському суді Київської обл., з'ясувалося, що більшість свідків у кримінальному провадженні проживають у сусідньому Баришівському районі Київської обл.

1. *Чи має право суд передати провадження для розгляду до Баришівського міського суду?*
2. *Чи має право Баришівський міський суд відмовитися від прийняття провадження до свого розгляду?*
3. *Який порядок вирішення питання про передачу провадження у такому випадку?*

Задача № 4

Під час судового розгляду Шевченківським районним судом м. Києва кримінального провадження щодо гр-на О.О. Геращенко було встановлено, що гр-н О.О. Геращенко з серпня 2009 року по вересень 2011 року працював у Шевченківському районному суді м. Києва помічником судді.

1. *Які правові наслідки тягнуть за собою виявлені обставини?*

Задача № 5

До суду надійшло кримінальне провадження щодо неповнолітнього О. Б. Майстренка, обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України.

1. *Яким повинен бути склад суду для розгляду такого провадження?*
2. *Як діяти у випадку наявності в суді першої інстанції лише одного судді, уповноваженого на здійснення кримінальних проваджень стосовно неповнолітніх?*

Задача № 6

У зв'язку із нововиявленими обставинами кримінальне провадження було направлено до суду першої інстанції, який ухвалив рішення у ньому. Проте виявилось, що цей суд було ліквідовано.

1. *Який суд повинен здійснювати провадження у такому випадку?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти ухвалу суду про призначення судового розгляду.

Рекомендовані джерела до теми 13

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України № 223–1430/0/4–12 від 03.10.2012 р.: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>.
3. Про практику застосування кримінально–процесуального законодавства при попередньому розгляді кримінальних справ у судах першої інстанції: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 6 від 30 травня 2008 р. // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах (1973–2011 роки): станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд.: Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х.: Право, 2011. – С. 397–410.
4. Про практику застосування судами України законодавства про звільнен-

ня особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 12 від 23 грудня 2005 р. // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах (1973–2011 роки): станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд.: Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х.: Право, 2011. – С. 288–293.

5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

Спеціальна література до теми 13

1. *Грошевой Ю. М.* Сущность судебных решений в уголовном процессе / Ю. М. Грошевой. – Х.: Изд-во при Харьковском государственном ун-те. Изд. объедин. «Вища школа», 1979. – 144 с.
2. *Гусев Л. Н.* Подследственность и подсудность в советском уголовном процессе / Л. Н. Гусев. – М., 1974. – 186 с.
3. *Костюченко О. Ю.* Щодо обов'язковості ухвалення судом у підготовчому судовому провадженні обґрунтованого рішення про продовження застосування чи скасування запобіжного заходу / О. Ю. Костюченко // Вісник кримінального судочинства. – 2017. – № 1. – С. 42–49.
4. *Сиза Н.* Підсудність та її види за кримінальним процесуальним законодавством України / Н. Сиза // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2013. – Вип. 95. – С. 47–51.
5. *Сиза Н. П.* Підстави та порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого / Н. П. Сиза // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – К., 2013. – № 1. – С. 126–133.
6. *Сиза Н. П.* Підсудність кримінальних справ у світлі реформування кримінально-процесуального законодавства України / Н. Сиза // Вісник прокуратури. – 2011. – № 10. – С. 77–82.

ТЕМА 14. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Теоретичні заняття

Завдання і значення стадії судового розгляду. Строки судового розгляду.

Законний склад суду. Незмінність складу суду при розгляді справи. Запасний суддя. Головуючий у судовому засіданні, його повноваження.

Безперервність судового розгляду.

Участь прокурора в судовому розгляді, його права та обов'язки.
Наслідки неявки прокурора в судове засідання.

Участь обвинуваченого в судовому розгляді. Його права та обов'язки. Наслідки неприбуття обвинуваченого в судове засідання.

Участь захисника в судовому розгляді, його права та обов'язки.
Наслідки неприбуття захисника в судове засідання. Відмова обвинуваченого від захисника.

Участь потерпілого у судовому розгляді. Його права та обов'язки.
Наслідки неприбуття потерпілого в судове засідання.

Участь цивільного позивача і цивільного відповідача та їх представників у судовому розгляді. Їх права та обов'язки. Наслідки неприбуття цивільного позивача і цивільного відповідача, їх представників у судове засідання.

Наслідки неприбуття в судове засідання свідка, спеціаліста, перекладача, експерта.

Обов'язки присутніх у залі судового засідання. Заходи, які вживаються до осіб, котрі порушують порядок в судовому засіданні і виявляють неповагу до суду.

Проведення процесуальних дій у режимі відео конференції під час судового провадження.

Межі судового розгляду. Підстави та порядок зміни обвинувачення в суді.

Висунення прокурором додаткового обвинувачення. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення.

Об'єднання і виділення матеріалів кримінального провадження.

Відкладення, зупинення і закриття кримінального провадження.

Ухвали, які постановляє суд першої інстанції в судовому засіданні. Порядок постановлення таких рішень.

Журнал судового засідання. Фіксування судового процесу технічними засобами. Зауваження щодо журналу судового засідання і технічного запису судового процесу, порядок їх розгляду.

Практичне заняття 14

Законний склад суду. Незмінність складу суду.

Безпосередність і безперервність судового розгляду.

Наслідки неприбуття в судове засідання обвинуваченого, захисника обвинуваченого, прокурора, потерпілого, цивільного позивача,

цивільного відповідача, їх представників, перекладача, спеціаліста, свідка, експерта.

Межі судового розгляду. Порядок зміни і доповнення обвинувачення в суді. Підстави та порядок відмови прокурора від обвинувачення.

Рішення, які має право прийняти суд у стадії судового розгляду.

Обов'язки присутніх у судовому засіданні. Заходи, які вживаються до порушників порядку в судовому засіданні.

Журнал судового засідання, його зміст. Фіксування судового процесу технічними засобами. Зауваження щодо журналу судового засідання і технічного запису судового процесу та порядок їх розгляду.

Практичне завдання до теми 14

Загальні положення судового розгляду

Задача № 1

Вироком районного суду О.П. Гурченка було засуджено за ч. 2 ст. 185 КК України за крадіжку державного майна і признано покарання у виді трьох років позбавлення волі. Обвинувачений О.П. Гурченко оскаржив вирок в апеляційному порядку у зв'язку з суворістю призначеного покарання.

Під час апеляційного розгляду апеляційний суд встановив, що суд першої інстанції в основу вироку поклав докази, які є в матеріалах провадження, в тому числі показання свідків М.М. Зархіна, О.П. Рибкіна і В.Г. Власова, які вони давали під час досудового розслідування, а також письмові докази незаконної видачі премій і розкрадання державних коштів (долучені до матеріалів провадження подані прокурором наряди, накази тощо). Водночас ні з журналу судового засідання, ні з запису судового засідання, зробленого за допомогою технічного засобу, не видно, щоб зазначені свідки допитувались, а документи оголошувались під час судового засідання.

1. *Як має реагувати на ці обставини суд апеляційної інстанції?*
2. *Чи допускає КПК України можливість ухвалення судом першої інстанції вироку без безпосереднього дослідження доказів у судовому засіданні? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 2

Районний суд засудив Р.П. Бондаренка за крадіжку особистого майна (ч. 1 ст. 185 КК України) до трьох років позбавлення волі.

Переглядаючи вирок в апеляційному порядку, апеляційний суд не виявив ні в журналі судового засідання, ні матеріалах технічного запису судового засідання даних про те, що обвинуваченого Р.П. Бондаренка було допитано під час з'ясування обставин кримінального правопорушення та перевірки їх доказами.

1. *Яке рішення і на якій підставі має прийняти суд апеляційної інстанції?*
2. *Чи допускає кримінальний процесуальний закон можливість судового розгляду без допиту обвинуваченого?*

Задача № 3

Районним судом В. А. Чиркіна було засуджено за ч. 1 ст. 121 та ч. 1 ст. 125 КК України за те, що він ударив ножом А.Р. Базарова, заподіявши йому тяжке тілесне ушкодження, і, крім того, заподіяв легкі тілесні ушкодження М.П. Зурабову.

Під час досудового розслідування В. А. Чиркіну було повідомлено про підозру в умисному заподіянні тяжкого тілесного ушкодження А.Р. Базарову за ч. 1 ст. 121 КК України. Лише про це кримінальне правопорушення йшла мова і в обвинувальному акті щодо В. А. Чиркіна, переданому прокурором в суд.

Суд, засуджуючи В. А. Чиркіна ще й за ч. 1 ст. 125 КК України, мотивував своє рішення тим, що «стороною обвинувачення поставлено в вину В. А. Чиркіну заподіяння М.П. Зурабову легких тілесних ушкоджень без розладу здоров'я, проте помилково не зазначено ч. 1 ст. 125 КК України, яка передбачає даний вид кримінального правопорушення, що слід відновити в судовому засіданні». Заяви потерпілого М.П. Зурабова про притягнення В. А. Чиркіна до кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 125 КК України в матеріалах провадження немає.

Обвинувачений В. А. Чиркін оскаржив вирок в апеляційному порядку в частині засудження його за ч. 1 ст. 125 КК України.

1. *Чи має право суд першої інстанції змінювати у своєму вирокі обвинувачення, зазначене в обвинувальному акті? Якщо має таке право, то за яких умов?*
2. *Яке рішення має винести суд апеляційної інстанції за апеляційною скаргою обвинуваченого В. А. Чиркіна?*

Задача № 4

25 січня 2013 року районний суд закінчив дослідження доказів у судовому засіданні й наступного дня мав намір перейти до судових

дебатів у кримінальному провадженні щодо п'яти осіб, обвинувачених в убивствах, розбійних нападах, зґвалтуваннях та інших тяжких злочинах.

Під час переїзду від суду до СІЗО четверо обвинувачених, скориставшись безвідповідальним ставленням до своїх службових обов'язків військовослужбовців внутрішніх військ МВС України, які конвоювали ув'язнених, втекли із спецмашини, прихопивши з собою зброю конвойних. П'ятий обвинувачений добровільно повернувся до СІЗО.

1. *Як має діяти суд у цій ситуації? Чи може він продовжити провадження в судовому засіданні?*
2. *Які заходи безпеки може бути вжито судом для охорони життя і здоров'я свідків і потерпілих від обвинувачених, які вчинили втечу?*

Задача № 5

4 лютого 2013 року районний суд мав продовжити судовий розгляд щодо П. В. Абрикосова і А. С. Якубовича, які обвинувачувалися в умисному вбивстві за ч. 1 ст. 115 КК України. У ніч з 3 на 4 лютого невідомі виламали ґрати у вікні будинку суду, увійшли до канцелярії і, відкривши металеву шафу, винесли з собою 70 кримінальних проваджень (справ), у тому числі й згадане, і спалили їх.

1. *Що має робити тепер суд у цьому та інших кримінальних провадженнях, ще не розглянутих у судовому засіданні?*
2. *Чи передбачає закон можливість відновлення матеріалів кримінального провадження?*

Задача № 6

Під час досудового розслідування П. Р. Новаку у порядку, передбаченому ст. 276–278 КПК України, було повідомлено про підозру у замаху на зґвалтування О. О. Пишної за ч. 1 ст. 15 і ч. 1 ст. 152 КК України. Після закінчення досудового розслідування прокурор передав до суду обвинувальний акт з обвинуваченням П. Р. Новака у зазначеному злочині.

У судовому засіданні обвинувачений П. Р. Новак заявив про те, що 2010 року, влаштуваючись на роботу, він подав підроблену ним довідку про проходження ним медичної комісії. У зв'язку з цим державний обвинувач – прокурор району М. А. Сьомий – звернувся до суду

з клопотанням про відкладення судового розгляду на сім днів для висунення щодо П. Р. Новака додаткового обвинувачення за ч. 1 ст. 358 КК України. Через сім днів суд, отримавши від державного обвинувача мотивовану постанову про висунення додаткового обвинувачення за ч. 1 ст. 358 КК України, продовжив судовий розгляд щодо П. Р. Новака за об'єднаним обвинуваченням у двох зазначених злочинах й своїм обвинувальним вироком засудив його до позбавлення волі.

1. *Оцініть правильність дій державного обвинувача з точки зору встановленого КПК України порядку зміни і доповнення обвинувачення в суді першої інстанції. Як би Ви діяли на його місці у цій ситуації?*
2. *Оцініть правильність дій і рішення суду у зв'язку з заявленим прокурором клопотанням про доповнення обвинувачення.*

Задача № 7

Районний суд розглянув у судовому засіданні провадження за обвинуваченням С. П. Стасюка за ч. 3 ст. 296 і ч. 1 ст. 121 КК України і ухвалив щодо нього обвинувальний вирок.

Як видно з матеріалів кримінального провадження, судовий розгляд розпочався 25 січня 2013 року, а потім було оголошено перерву до 29 січня. 29 січня С. П. Стасюка не було доставлено в суд у зв'язку з тим, що він захворів – вдарився головою і отримав струс головного мозку. 30 січня суд виїхав до слідчого ізолятора, де утримувався С. П. Стасюк, йому було надано останнє слово, і суд, повернувшись, ухвалив вирок.

У цей період, з 28 січня до 7 лютого 2013 року, С. П. Стасюк перебував на стаціонарному лікуванні в медчастині СІЗО з приводу удару головою і струсу головного мозку першого ступеня. Проте суд не мав висновку лікаря щодо можливості участі обвинуваченого у судовому засіданні.

1. *Оцініть правильність дій та рішень суду.*
2. *Чи має право суд проводити судовий розгляд чи його частину поза приміщенням суду?*

Задача № 8

Вироком районного суду П. О. Маслова було засуджено за ч. 1 ст. 122 КК України до трьох років позбавлення волі.

Суд апеляційної інстанції, переглянувши вирок місцевого суду за апеляційною скаргою обвинуваченого П. О. Маслова, вирок скасу-

вав у зв'язку з незаконністю складу суду і призначив новий судовий розгляд у місцевому суді іншого району.

Під час нового судового розгляду не з'явився свідок М. О. Балабайченко, якого було допитано під час першого судового розгляду, а свідок Д. Г. Тарасенко дав показання, які суперечили його показанням під час першого судового розгляду.

Представник потерпілого адвокат Т. П. Савченко заявив клопотання про оголошення в судовому засіданні попередніх показань зазначених свідків.

1. *Яке рішення має прийняти суд у зв'язку із заявленим адвокатом Т. П. Савченком клопотанням?*
2. *Чи повинен цей інший районний суд проводити повний судовий розгляд? Відповідь обґрунтуйте.*

Задача № 9

Під час судового розгляду щодо В. Р. Олійника, який обвинувачувався в заподіяння тяжких тілесних ушкоджень своїй дружині, його захисник заявив клопотання про допит як свідка Г. К. Сумської, сусідки В. Р. Олійника, не в суді, а вдома. Та лежить вдома, прикута до постелі, бо внаслідок падіння на слизький тротуар пошкодила собі хребет і не може пересуватися. Допит свідка Г. К. Сумської під час досудового розслідування, на думку адвоката, був проведений слідчим поверхово, без з'ясування обставин, що свідчили б про заподіяння тілесних ушкоджень його підзахисним у стані сильного душевного хвилювання.

На думку ж прокурора, допит Г. К. Сумської слідчий провів належним чином. Тому, оскільки явка свідка Г. К. Сумської в судове засідання неможлива з поважної причини, її попередні показання можна оголосити в судовому засіданні. Кримінальний процесуальний закон не передбачає можливості допиту свідка судом за місцем його перебування.

Суд, взявши до уваги істотне значення показань свідка Г. К. Сумської для прийняття правильного рішення, виніс ухвалу про задоволення клопотання захисника.

1. *Оцініть доводи захисника та прокурора, а також правильність рішення суду.*
2. *Який вихід із ситуації, що склалася, у рамках чинного КПК України могли б запропонувати суду Ви?*

Задача № 10

Р.П. Костогриза було засуджено за п. 4 ч. 2 ст. 115 КК України за вбивство з особливою жорстокістю О.В. Дикого із заподіянням тому кухонним ножом 18 колото-різаних ран.

Під час ознайомлення з матеріалами досудового розслідування, після надання слідчим доступу до них згідно з ст. 290 КПК України, захисником Костогриза було заявлено клопотання про направлення його підзахисного на судово-психіатричну експертизу у зв'язку з тим, що він страждає на епілепсію, про що свідчили дані в матеріалах досудового розслідування.

Слідчий своєю постановою відмовив у задоволенні клопотання адвоката, не витребувавши відповідних документів і не призначивши експертизу, зазначивши при цьому, що матеріалами досудового розслідування досить повно встановлено, що Р.П. Костогриз психічно здорова людина стосовно вчинених ним дій. До того ж згідно з ст. 243 КПК України не лише сторона обвинувачення, але й сторона захисту має право самостійно залучати експертів для проведення експертизи, у тому числі обов'язкової.

Під час судового розгляду захисник заявив клопотання про призначення судом судово-психіатричної експертизи. Суд також відмовив у задоволенні клопотання захисника обвинуваченого, зазначивши в ухвалі, зокрема, що експертиза під час судового розгляду не признається. Відповідно до ст. 356 КПК України за клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого або за власною ініціативою суд має право лише викликати експерта для допиту для роз'яснення висновку, складеного за результатами вже проведеної експертизи.

1. *Оцініть правильність доводів і рішення слідчого про відмову в призначенні експертизи.*
2. *Оцініть правильність доводів і рішення суду про відмову в призначенні експертизи.*
3. *Як має діяти суд апеляційної інстанції, отримавши від захисника скаргу з викладенням зазначених вище обставин?*

Задача № 11

Обвинувачений С.О. Клочков у судовому засіданні під час виголошення останнього слова дуже розхвилювався і знепритомнів. Опритомнівши, просив суд дослухати його, «як тільки стане краще з серцем». Лікарі екстреної медичної допомоги констатували наяв-

ність у нього інфаркту міокарда, що виключає для хворого можливість упродовж тривалого часу брати участь у судовому розгляді.

1. *Як бути суду в цій ситуації? Чи може він піти до нарадчої кімнати і ухвалити вирок щодо С. О. Клочкова?*

Задача № 12

Після судових дебатів у районному суді, під час яких прокурор просив засудити Д. Р. Комірного за ч. 1 ст. 129 і ч. 3 ст. 296 КК України до п'яти років позбавлення волі та взяти його під варту в залі судового засідання, а захисник – виправдати його підзахисного, суд пішов до нарадчої кімнати, а повернувшись, оголосив ухвалу про зміну Д. Р. Комірному запобіжного заходу з особистого зобов'язання на тримання під вартою, обґрунтовуючи це тим, що обвинувачений вчинив тяжкий злочин.

1. *Які порушення кримінального процесуального закону допустив суд?*
2. *Як мав діяти суд у цій ситуації?*

Задача № 13

Під час з'ясування обставин кримінального правопорушення і перевірки їх доказами у кримінальному провадженні за обвинуваченням О. Р. Волкова за ч. 1 ст. 187 КК України представник потерпілого адвокат Є. Д. Захаров звернувся до суду з клопотанням про допит свідка Т. П. Павліченка, присутнього в залі судового засідання, і передав суду записку Т. П. Павліченка, в якій той повідомляв, що був очевидцем розбійного нападу на М. Ю. Івасюка. Під час досудового розслідування його ніхто не викликав і не допитував. Прийшов він до зали судового засідання, як тільки дізнався про те, яка справа там буде розглядатися.

Захисник обвинуваченого заперечував проти допиту Т. П. Павліченка як свідка, мотивуючи це тим, що Т. П. Павліченко був присутній під час судового розгляду і не зможе дати об'єктивні, правдиві показання.

1. *Як суд має вирішити клопотання представника потерпілого?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти постанову прокурора про відмову від підтримання державного обвинувачення.

Рекомендовані джерела до теми 14

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 жовтня 2012 року № 223–1446/0/4–12: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1430740–12>.

Спеціальна література до теми 14

1. Банчук О. А. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод до процедури здійснення судочинства / О. А. Банчук, Р. О. Куйбіда. – К.: ІКЦ «Леста», 2005. – 116 с.
2. Бойко В. Зміна обвинувачення в суді: проблемні питання / В. Бойко // Вісник Львівського університету. Серія юридичні науки. – 2012. – Вип. 55. – С. 266–272.
3. Валевач Н. Відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді / Н. Валевач // Вісник прокуратури. – 2012. – № 4–5. – С. 87–99.
4. Зейкан Я. П. Перешкоди правосуддю або Хто попереджений – той озброєний: практичний посібник / Я. П. Зейкан. – К.: КНТ, 2009. – 256 с.
5. Каркач П. М. Державне обвинувачення в суді за новим кримінальним процесуальним законодавством України: навч. посіб. / П. М. Каркач. – Харків: Право, 2013. – 184 с.
6. Кокорев Л. Д. Участники правосудия по уголовным делам / Л. Д. Кокорев. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1971. – 160 с.
7. Колодчин В. В. Повноваження прокурора в судовому провадженні у першій інстанції: монографія / В. В. Колодчин, А. Р. Туманянц. – Харків: Оберіг, 2016. – 228 с.
8. Леоненко В. В. Профессиональная этика участников уголовного судопроизводства / В. В. Леоненко; отв. ред. А. Я. Светлов. – К.: Наукова думка, 1981. – 163 с.
9. Ликас А. Л. Культура правосудия: практическое пособие / А. Л. Ликас. – М.: Юрид. лит., 1990. – 176 с.
10. Мельник О. Законодавча регламентація відмови прокурора від державного обвинувачення в Україні та інших країнах СНД. Порівняльно-правовий аналіз / О. Мельник // Вісн. прокуратури. – 2012. – № 3. – С. 67–73.
11. Рогатюк І. В. Обвинувачення у кримінальному процесі України: монографія / І. В. Рогатюк. – К.: Атіка, 2007. – 160 с.

12. *Сиза Н. П.* Підстави та порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого / Н. П. Сиза // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2013. – № 1. – С. 126–133.
13. *Стефанюк В. С.* Гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами / В. С. Стефанюк, Н. П. Лукашова // Вісник Верховного Суду України. – К., 2001. – № 2. – С. 36–38.
14. *Теремецький В. І.* Особливості впровадження суду присяжних за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / В. І. Теремецький // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 728–735.
15. *Юрчишин В. М.* Обвинувачення в судах України: монографія / В. М. Юрчишин. – Чернівці: Рута, 2005. – 152 с.

ТЕМА 15. СУДОВИЙ РОЗГЛЯД

Теоретичне заняття

Загальні положення судового розгляду.

Строки і загальний порядок судового розгляду.

Межі судового розгляду.

Процедура судового розгляду. Відкриття судового засідання і підготовчі процесуальні дії на початку судового засідання. Питання, які розглядаються і вирішуються в цій частині судового засідання.

Визначення обсягу доказів, які підлягають дослідженню, та порядок їх дослідження.

Процесуальний порядок допиту обвинуваченого, потерпілого, свідка. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого. Оголошення попередніх показань цих осіб. Пред'явлення для впізнання. Особливості призначення експертизи в суді. Допит експерта. Огляд на місці. Дослідження речових доказів, документів, звуко- і відеозаписів.

Підстави та порядок закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

Судові дебати, їх значення, порядок і зміст. Репліки учасників судових дебатів.

Останнє слово обвинуваченого, його значення.

Вихід суду для ухвалення вироку. Таємниця наради суддів. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Практичне заняття

Загальні положення судового розгляду.

Строки і загальний порядок судового розгляду.

Межі судового розгляду.

Процедура судового розгляду.

Визначення обсягу доказів, які підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження.

Процесуальний порядок допиту обвинуваченого, потерпілого, свідка. Особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого. Оголошення попередніх показань цих осіб. Пред'явлення для впізнання. Особливості призначення експертизи в суді. Допит експерта. Огляд на місці. Дослідження речових доказів, документів, звуко- і відеозаписів.

Підстави та порядок закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

Судові дебати, їх значення, порядок і зміст. Репліки учасників судових дебатів.

Останнє слово обвинуваченого, його значення.

Вихід суду для ухвалення вироку. Таємниця наради суддів. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку.

Практичне завдання до теми 15

Судовий розгляд

Задача № 1

Кримінальне провадження щодо колишнього судді Голосіївського районного суду м. Києва В. розглядалось 23 лютого 2013 р. Дарницьким районним судом м. Києва. Обвинуваченого було засуджено за ст. 368 КК України.

1. *Чи було в зазначеному випадку порушено правила підсудності?*

Задача № 2

На судовий розгляд було направлене кримінальне провадження за обвинуваченням Р.П. Кулика у скоєнні замаху на згвалтування неповнолітньої О.С. Єржової, і його дії кваліфікувались, за ст. 15 та ч. 3 ст. 152 КК України. Проте в судовому засіданні було встановлено, що обвинувачений не знав і не допускав того, що по-

терпіла є неповнолітньою. Водночас, було доведено, що під час вчинення замаху на зґвалтування обвинувачений погрожував потерпілій вбивством, якщо вона чинитиме опір. За таких обставин суд ухвалив обвинувальний вирок, яким змінив кваліфікацію дій Р.П. Кулика на ч. 2 ст. 15 та ч. 1 ст. 152 КК України.

1. *Чи були порушені межі судового розгляду?*

Задача № 3

В кримінальному провадженні за обвинуваченням П.О. Іванова за ч. 1 ст. 121 КК України суд викликав в судове засідання 23 свідків. Під час судового розгляду були допитані 5 свідків. Інші свідки в судовому засіданні не з'явились. Стосовно 6 з них було відомо, що вони хворі. Ще двоє знаходились у довготривалому відрядженні, але під час слідства були допитані слідчим суддею. Причину неявки інших свідків з'ясувати не вдалось. Головуючий з цього приводу з'ясував думку учасників судового розгляду. Прокурор заявив, що на його думку, є всі підстави завершувати судовий розгляд, оскільки обставини справи з'ясовані повно, обвинувачений сам визнає частково свою вину, а крім того, в матеріалах кримінального провадження є показання свідків, які не з'явились до суду, і їх можна оголосити. Захисник, навпаки, наголосив на тому, що судовий розгляд без допиту свідків, які не з'явились, завершувати не можна.

1. *Як має вчинити суд в такій ситуації?*

Задача № 4

Під час судового розгляду після допиту потерпілої один з суддів (присяжний) поставив питання про необхідність огляду місця події, оскільки в її показаннях і показаннях обвинуваченого є істотні суперечності. Прокурор, захисник, потерпіла та її представник не заперечували проти огляду місця події судом. Обвинувачений також не заперечував. Оскільки спеціального транспорту для доставки обвинуваченого на місце події в цей час не було, суд прийняв рішення провести огляд місця події без участі обвинуваченого.

1. *Які слідчі (розушукові) дії вправі провести суд під час судового розгляду?*
2. *Який порядок огляду місця події судом?*
3. *Оцініть дії суду.*

Задача № 5

Суддя Деснянського районного суду м. Києва, розглядаючи у відкритому судовому засіданні в м. Києві кримінальне провадження за обвинуваченням П.Р. Павлова в скоєнні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 309 КК України, висловив сумнів щодо належного рівня підготовки експерта, який провадив експертизу під час досудового розслідування. Не виходячи до нарадчої кімнати, суддя виніс ухвалу, якою доручив проведення повторної експертизи іншому експерту.

1. *Чи правомірними є дії суду?*
2. *У яких випадках суд має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи незалежно від наявності клопотання?*

Задача № 6

Під час досудового розслідування у кримінальному провадженні по обвинуваченню громадянина К.П. Романенка у скоєнні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 187 КК України, брав участь адвокат М.О. Петренко. Судовий розгляд було призначено на 11 квітня 2013 року, про що було завчасно повідомлено адвоката М.О. Петренка, однак на цю ж дату у адвоката було призначено слухання в апеляційному суді іншого міста. З огляду на це, судом для участі у судовому розгляді було призначено адвоката П.С. Левченка. Після відкриття судового засідання громадянин К.П. Романенко заявив клопотання про відмову від адвоката П.С. Левченка та просив призначити розгляд за участю адвоката М.О. Петренка. Суд першої інстанції, посилаючись на відсутність адвоката М.О. Петренка у місті протягом 5 днів, виніс ухвалу про проведення судового розгляду без захисника.

Оцініть правильність рішень суду.

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти ухвалу суду про залучення експерта для проведення експертного дослідження.

Рекомендовані джерела до теми 15

1. Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку № 5 від 29 червня 1990 р.: Постанова Пленуму

- Верховного Суду // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 44–54.
2. Про додержання судами України процесуального законодавства, яке регламентує судовий розгляд кримінальних справ: Постанова Пленуму Верховного Суду № 11 від 27 грудня 1985 року // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 22–30.
 3. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: Постанова Пленуму Верховного Суду № 8 від 30 травня 1997 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України із загальних питань судової діяльності та в цивільних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – С. 33–42.
 4. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України № 223–1430/04–12 від 03.10.2012 р.: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>.

Спеціальна література до теми 15

1. *Алексеев Н. С.* Ораторское искусство в суде / Н. С. Алексеев, З. В. Макарова. – 2-е изд., испр. и доп. – Л.: Изд-во Ленинградского унив-та, 1989. – 192 с.
2. *Загурський О. Б.* Судові дебати в кримінальному процесі: правові та психологічні проблеми: монографія / О. Б. Загурський. – Івано-Франківськ: Вид-во «Місто-НВ», 2005. – 208 с.
3. *Костюченко О. Ю.* Роль суду та сторін у проведенні судового допиту обвинуваченого, свідків і потерпілих за чинним КПК України / О. Ю. Костюченко // *Право України*. – К., 2013. – № 11. – С. 127–136.
4. *Молдован В. В.* Судова риторика: теорія і практика: навч. посіб. / В. В. Молдован. – К., Юрінком Інтер, 2010. – 496 с.
5. *Попелюшко В.* Допит свідка в суді за новим КПК України / В. Попелюшко // *Юридичний вісник України*. – К., 2013. – № 23. – С. 10.
6. *Трофименко Н. С.* Правовые и психологические вопросы взаимодействия субъектов уголовно-процессуальной деятельности в суде первой инстанции: монографія / Н. С. Трофименко. – Днепропетровск: Вид-во ДДУ, 1995. – 120 с.
7. *Яновська О. Г.* Психологічний вплив як чинник ефективної діяльності прокурора та адвоката в змагальному кримінальному судочинстві / О. Г. Яновська // *Часопис КУП: наук. журнал* – 2011. – № 3. – С. 257–260.

ТЕМА 16. СУДОВІ РІШЕННЯ

Теоретичне заняття

Поняття, значення і види судових рішень.

Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення.

Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.

Порядок постановлення ухвали. Зміст ухвали.

Порядок ухвалення вироку. Види вироків та їх зміст.

Ухвалення судового рішення і окрема думка судді.

Проголошення судового рішення.

Звільнення обвинуваченого з-під варті.

Застосування заходів піклування про неповнолітніх, непрацездатних і збереження майна обвинуваченого.

Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні.

Роз'яснення судового рішення.

Практичне заняття

Поняття, значення і види судових рішень.

Законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення.

Порядок ухвалення судових рішень, їх форма.

Порядок постановлення ухвали. Зміст ухвали.

Порядок ухвалення вироку. Види вироків та їх зміст.

Ухвалення судового рішення і окрема думка судді.

Проголошення судового рішення.

Звільнення обвинуваченого з-під варті.

Застосування заходів піклування про неповнолітніх, непрацездатних і збереження майна обвинуваченого.

Виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні.

Роз'яснення судового рішення.

Практичне завдання до теми 16

Задача № 1

Вироком місцевого суду П.Р. Гришка та інших засуджено за ч. 2 ст. 185 КК України за крадіжку державного майна. В основу

вироку суд поклав докази, які були зібрані під час досудового розслідування, зокрема показання В. П. Казана, О. В. Горбуші і М. М. Владова, які вони давали під час допиту слідчому, а також письмові докази незаконної видачі премій і крадіжки державних коштів (приєднані до справи накази, наряди тощо). Водночас ні з журналу судового засідання, ні з технічного запису судового засідання не видно, щоб зазначені свідки допитувались, а документи оголошувались під час судового розгляду.

1. *Оцініть законність судового вироку.*
2. *Чи допускає КПК України можливість ухвалення судом вироку на основі матеріалів досудового розслідування без їх дослідження в судовому засіданні?*

Задача № 2

І. А. Мудраков під час чергової сварки з своєю дружиною М. О. Мудраковою умисно заподіяв їй тяжкі тілесні ушкодження (ч. 1 ст. 121 КК України). Повідомлення про цей злочин надійшло до прокуратури району від двоюрідної сестри М. О. Мудракової, яка перебувала в гостях у Мудракових. Прокурор вніс відомості про це до Єдиного реєстру досудових розслідувань і було розпочато досудове розслідування.

Під час судового розгляду прокурор дійшов висновку про необхідність зміни обвинувачення на умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ч. 2 ст. 122 КК України).

1. *Кому і що саме має роз'яснити у цій ситуації головуючий?*
2. *Які рішення може прийняти суд за цих обставин? Чи залежатимуть вони від позиції потерпілої?*

Задача № 3

Під час ухвалення вироку в нарадчій кімнаті один із трьох суддів зайняв окрему позицію спочатку щодо кваліфікації дій обвинуваченого, а потім і щодо міри покарання.

1. *Як цю позицію оформити?*
2. *Скільки окремих думок може бути подано в одному провадженні одним суддею?*
3. *Скільки суддів можуть мати окремі думки з того самого питання при колегіальному судовому розгляді?*

Задача № 4

Під час обговорення питань, що вирішуються судом при ухваленні вироку, один із суддів помер. Оскільки у цьому провадженні упродовж усього судового розгляду у залі судового засідання був присутній запасний суддя, головуючий покликав його до нарадчої кімнати і той, ознайомившись із текстом вироку, підписав його. Після цього суд вийшов із нарадчої кімнати і головуючий проголосив вирок.

1. *Оцініть законність вироку суду.*
2. *Як діяли б Ви у цій ситуації на місці головуючого?*

Задача № 5

Вироком місцевого суду м. Києва А. П. Буйвола засуджено за ч. 2 ст. 263 КК України. Обвинувачений у судовому засіданні винним себе не визнав. На обґрунтування його винності суд у вироку зазначив, що «його вина підтверджується зібраними та дослідженими доказами, а саме: висновком повторної судово-трасологічної експертизи, протоколом огляду, протоколом допиту підозрюваного, дослідженими та оголошеними показаннями свідків Н. Г. Кота, О. С. Глащука, Л. В. Луценка, Т. Г. Луценка».

1. *Чи відповідає таке обґрунтування винуватості обвинуваченого вимогам кримінального процесуального закону до мотивувальної частини обвинувального вироку?*
2. *Яке доказове значення для суду мають показання свідків, потерпілих, підозрюваного, які були отримані під час досудового розслідування?*

Задача № 6

Д. П. Ключик обвинувачувався у крадіжці державного майна на суму 5 000 гривень і в службовій недбалості з заподіянням шкоди на суму 150 000 гривень. Вироком місцевого суду його було виправдано відповідно за п. 1 ч. 1 ст. 373 КПК України (у зв'язку з тим, що не було доведено вчинення правопорушення, в якому обвинувачувалась особа) та за п. 2 ч. 1 ст. 373 КПК України (не було доведено, що кримінальне правопорушення вчинено обвинуваченим).

1. *У заявленому до Д. П. Ключика цивільному позові суд відмовив.*
2. *Коли за КПК України суд може розглядати цивільний позов у кримінальному провадженні?*

3. *Яким може бути рішення суду у кримінальному провадженні щодо цивільного позову?*
4. *Чи відповідає закону рішення суду щодо цивільного позову у цьому кримінальному провадженні?*
5. *Чи обов'язково таке рішення має бути лише у вирокі суду чи його можна оформити й ухвалою суду, постановленою окремо від вироку?*

Задача № 7

Вироком місцевого суду П. О. Гондюла було засуджено за хуліганство (ч. 3 ст. 296 КК України) та замах на вбивство В. О. Кропоткіна, який намагався припинити його хуліганські дії (ч. 1 ст. 15, п. 8 ч. 2 ст. 115 КК України) до 11 років позбавлення волі.

Обвинувачений П. О. Гондюл в апеляційній скарзі зазначив, що під час проголошення вироку йому було оголошено покарання у виді 10 років позбавлення волі, а в отриманій ним копії вироку зазначено покарання у виді 11 років позбавлення волі.

Суд апеляційної інстанції встановив, що в резолютивній частині вироку суд у двох місцях виправив текст про строк призначеного П. О. Гондюлу покарання і це виправлення належним чином не було застережено.

У результаті відтворення звукозапису, який здійснювався у судовому засіданні, було підтверджено твердження обвинуваченого про те, що судом було оголошено про призначення П. О. Гондюлу 10 років позбавлення волі.

6. *Чи має право суд, який ухвалив вирок, робити в ньому виправлення після проголошення цього вироку?*
7. *Яке рішення має прийняти суд апеляційної інстанції за апеляційною скаргою обвинуваченого П. О. Гондюла?*
8. *Що змінилося б у відповіді, якби: а) виправлення у вирокі були належним чином застережені; б) обвинуваченому П. О. Гондюлу суд оголосив 11 років позбавлення волі, а в копії вироку значилося б 10 років?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Написати вирок суду.

Рекомендовані джерела до теми 16

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 року // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
3. Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 у справі № 1–33/2004 за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) // Вісник Конституційного Суду України. – 2004. – № 5. – С. 38–45.
4. Про виконання судами України законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України з питань судового розгляду кримінальних справ і постановлення вироку: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 29 червня 1990 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 44–54.
5. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 12 червня 2009 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 7. – С. 11–13.
6. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 12 від 23 грудня 2005 р. // Вісник Верховного Суду України. – С. 346–353.

Спеціальна література до теми 16

1. *Алейніков Г. Т.* Виправдувальний вирок у кримінальному процесі України / Г. Т. Алейніков. – Херсон: Херсон. обл. фонд милосердя та здоров'я, 2007. – 200 с.
2. *Бережний О. І.* Преюдиціальність судових рішень у кримінальних справах: монографія / О. І. Бережний. – Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2004. – 176 с.
3. *Бісюк О. С.* Окрема думка судді в кримінальному судочинстві України: автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О. С. Бісюк; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ: Б.в., 2012. – 19 с.
4. *Грошевой Ю. М.* Сущность судебных решений в советском уголовном процессе / Ю. М. Грошевой. – Харьков: Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те, 1979. – 144 с.
5. *Грошевий Ю. М.* Правові властивості вироку – акту правосуддя: навчальний посібник / Ю. М. Грошевой. – Харків: УкрІОА, 1994. – 48 с.

6. *Зеленецький В. С.* Теорія і практика обосновання рішень в уголовном процесі України / В. С. Зеленецький, Н. В. Глинська. — Х.: Страйд, 2006. — 336 с.
7. *Когутич І. І.* Судові рішення в кримінальному провадженні України: моногр. / І. І. Когутич. — Тернопіль: підручники і посібники, 2013. — 184 с.
8. *Коваль О. М.* Право особи на виправдання у кримінальному процесі України: автореф. дис.. ... канд. юрид.наук: спец. 12.00.09 / О. М. Коваль; КНУ імені Тараса Шевченка, 2014. — 20 с.
9. *Лупинская П. А.* Решения в уголовном судопроизводстве: теория, законодательство и практика / П. А. Лупинская. — М.: Юристъ, 2006. — 174 с.
10. *Мартыничук Е. Г.* Особое мнение судьи по уголовному делу / Е. Г. Мартыничук; под ред. П. С. Никитюк. — Кишинев: Штиинца, 1981. — 130 с.
11. *Нор В. Т.* Судові витрати у кримінальному процесі України: монографія / В. Т. Нор, А. А. Павлишин. — К.: Атіка, 2003. — 176 с.
12. *Пожар В. Г.* Суб'єктивні та об'єктивні фактори в механізмі прийняття рішень у кримінальному судочинстві / В. Г. Пожар // Часопис Академії адвокатури України. — 2012. — № 1. — С. 1–6.
13. *Толочко О. М.* Судовий вирок і його мотивування: навч. посібник / О. М. Толочко. — К.: УМКВО, 1991. — 76 с.
14. *Шаренко С. Л.* Процесуальний статус окремої думки судді / С. Л. Шаренко // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 11. — С. 35–36.

ТЕМА 17. СУДОВИЙ РОЗГЛЯД: НАВЧАЛЬНЕ СУДОВЕ ЗАСІДАННЯ

За визначеною викладачем фабулою кримінального провадження студенти готуються і виконують процесуальні ролі суддів, прокурора, обвинуваченого, захисника, потерпілого, представників, свідків та інших учасників судового розгляду.

Практичне завдання до теми 17
Судовий розгляд: навчальне судове засідання

Кримінальне провадження № 1

ОБВИНУВАЛЬНИЙ АКТ

у кримінальному провадженні відносно Вадима Пилиповича Бронського внесеному в Єдиний державний реєстр досудових розслідувань за № 4322030003004405 від 10.09.2013 року

30.10.2013 р.

Вадима Пилиповича Бронського,
15.05.1979 р.н., уродженця: м. Полтава,
українця, громадянина України,
з неповною вищою освітою,
розлученого, непрацюючого,
проживаючому за адресою:
м. Київ, вул. Довженка, 65, кв.12,
раніше не судимого,

29.10.2013 року повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України

Під час досудового розслідування встановлено, 10 серпня 2013 року, приблизно о 05:30 водій Р.М. Остапенко, керуючи технічно справним автомобілем «Форд Фокус», д.н.з. АА 6270 ЕХ, рухаючись по мосту Патона з боку бульвару Дружби Народів в сторону проспекту Возз'єднання в м. Києві, не впоравшись із керуванням, здійснив наїзд на перешкоду, в результаті чого його автомобіль занесло на смугу проїзної частини, напрямком руху якої може змінюватись на протилежний (смуга реверсивного руху), де він зупинився навпроти електроопори № 73, передньою частиною в сторону бульвару Дружби Народів.

В момент заносу на реверсну смугу автомобіля «Форд Фокус», д.н.з АА 6270 ЕХ, водій Р.М. Остапенко випав з бокового вікна зі сторони водія та в непритомному стані лежав в крайній лівій смузі проїжджої частини мосту Патона.

У цей час в сторону бульвару Дружби Народів, рухався автомобіль «Мітсубісі Лансер» д.н.з. АА 5152 ЕХ, під керуванням водія Л.В. Прокопенко, у салоні автомобіля якої у якості пасажира знаходився громадянин В.В. Воробій, 21.08.1976 р.н. Рухаючись на власному автомобілі у вказаному напрямку водій Л.В. Прокопенко побачила ДТП, яке сталося із автомобілем «Форд Фокус», д.н.з АА 6270 ЕХ, та зменшивши

швидкість свого автомобіля, зупинилась в крайній правій смузі проїжджої частини мосту Патона, на відстані 320 метрів від «Форд Фокус», д.н.з АА 2590 ЕХ. Побачивши, що з правої сторони від вказаного автомобіля, на проїжджій частині лежить особа, Л. В. Прокопенко разом з В. В. Воробійом вирішили надати першу медичну допомогу.

При цьому, В. В. Воробій перебував біля передньої частини автомобіля «Форд Фокус», д.н.з. АА 6370 ЕХ, який знаходився в нерухомому стані на реверсивній смузі мосту Патона.

В цей же день, приблизно о 05:40 год., водій В. П. Бронський, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, керуючи технічно справним автомобілем «Тойота Прада», д.н.з. АА 1111 СМ, рухався по смузі реверсивного руху мосту Патона з боку проспекту Возз'єднання в сторону бульвару Дружби народів в м. Києві.

Проїзна частина мосту Патона розділена на три смуги для руху транспорту в бік проспекту Возз'єднання та на три смуги для руху транспорту в бік бульвару Дружби Народів. Посередині проїзної частини розташована реверсивна смуга, по якій на той час був дозволений рух транспорту в бік бульвару Дружби Народів. На проїзній частині нанесена дорожня розмітка 1.5, 1.9 ПДР України. Максимально дозволена швидкість на даній ділянці дороги 60 км/год.

Під час руху В. П. Бронський допустив порушення вимог п.п. 2.3.6), 2.9 а), 12.2, 12.3. Правил дорожнього руху України (далі – ПДР України):

- п. 2.3.6) ПДР України – «для забезпечення безпеки дорожнього руху водій зобов'язаний: бути уважним, стежити за дорожньою обстановкою, відповідно реагувати на її зміну, стежити за правильністю розміщення та кріплення вантажу, технічним станом транспортного засобу і не відволікатися від керування цим засобом у дорозі»;
- п. 2.9 а) ПДР України – «водієві забороняється керувати транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння або перебуваючи під впливом наркотичних чи токсичних речовин»;
- п. 12.2 ПДР України – «у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості швидкість руху повинна бути такою, щоб водій мав змогу зупинити транспортний засіб у межах видимості дороги»;
- п. 12.3 ПДР України – «у разі виникнення небезпеки для руху або перешкоди, яку водій об'єктивно спроможний виявити,

він повинен негайно вжити заходів для зменшення швидкості аж до зупинки транспортного засобу або безпечного для інших учасників руху об'їзду перешкоди».

Порушення вищевказаних вимог ПДР України з боку водія В.П. Бронського виразилось в тому, що він, керуючи автомобілем «Тойота Прада», д.н.з. АА 1111 СМ, був неуважним, не стежив за дорожньою обстановкою та її змінами, перебував в стані алкогольного сп'яніння, рухаючись в темну пору доби не вибрав швидкість руху, при якій можливо зупинити транспортний засіб у межах видимості дороги, в момент виникнення небезпеки руху або перешкоди, яку він об'єктивно спроможний виявити, не вжив заходів для зменшення швидкості аж до зупинки транспортного засобу або безпечного для інших учасників руху об'їзду перешкоди.

Внаслідок порушення водієм В.П. Бронським вимог ПДР України відбулось зіткнення передньої частиною автомобіля «Тойота Прада», д.н.з. АЛ 1111 СМ з задньою частиною нерухомого автомобіля «Форд Фокус», д.н.з. АА 6270 НХ, внаслідок якого відбувся наїзд на пішохода В.В. Воробія.

Згідно висновку судово-медичної експертизи № 4321 від 28.10.13 р., смерть В.В. Воробія наступила від закритої травми грудної клітини та живота з переломами ребер, розриву хребтового стовбура, переломів кісток тазу, пошкодженнь внутрішніх органів, розвитку шоку. Дані пошкодження виникли внаслідок дії тупих предметів і могли виникнути при співударянні з деталями автомобіля, що рухався з подальшим падінням на дорожнє полотно. Вищевказані травми мають ознаки тяжких тілесних ушкоджень.

Відповідне ДТП виникло з вини водія В.П. Бронського, який порушив вимоги п.п. 2.3.6), 2.9 а), 12.2, 12.3. Правил дорожнього руху України.

Таким чином досудовим розслідуванням встановлено, що автомобіль «Тойота Прада», д.н.з. АЛ 1111 СМ, під керуванням В.П. Бронського зіткнувся з нерухомим автомобілем «Форд Фокус», д.н.з. АА 6270 ЕХ., внаслідок якого відбувся наїзд на пішохода В.В. Воробія.

Таким чином, своїми протиправними діями, В.П. Бронський вчинив порушення правил безпеки дорожнього руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило смерть потерпілого, тобто кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 286 КК України.

Потерпілим у кримінальному провадженні № 4322030003004405 є Лідія Володимирівна Прокопенко, 25 лютого 1972 р.н., громадянка

України, уродженка міста Київ, яка проживає за адресою: м. Київ, вул. Теплична, 41, кв. 25.

Речові докази по кримінальному провадженню № 4322030003004405:

- автомобіль «Тойота Прада» д.н.з. АА 1111 СМ, автомобіль «Форд Фокус», д.н.з. АА 6270 ЕХ – зберігається на території ТВМ № 3 Шевченківського РУ ГУМВС України в м. Києві до рішення суду по кримінальному провадженню;
- посвідчення водія, видане на ім'я В.П. Бронського зберігається, в матеріалах кримінального провадження;
- змиви з керма автомобіля, волосся, змиви речовини бурого кольору з водійських дверей автомобіля «Тойота Прада», д.н.з АА 1111 СМ, зберігаються в матеріалах кримінального провадження;
- оптичний диск, який містить в собі відеозапис слідчого експерименту від 14.10.13, зберігається в матеріалах кримінального провадження.

Розміри витрат на залучення експерта при проведенні автотехнічної експертизи складає 3200 гривень.

Цивільний позов не заявлявся.

Шкода кримінальним правопорушенням не завдана.

Досудове розслідування кримінального провадження проводили: старший слідчий прокуратури Шевченківського району м. Києва Василь Олексійович Моніч;

Процесуальний керівник: заступник прокурора Шевченківського району м. Києва Олесь Євгенович Романенко.

Обставинами, які пом'якшують покарання підозрюваного В.П. Бронського відповідно до ст. 66 КК України, під час досудового розслідування не виявлено.

Обставиною, яка обтяжує покарання підозрюваного В.П. Бронського відповідно до ст. 67 КК України, є вчинення злочину у стані алкогольного сп'яніння.

Обвинувальний акт складено старшим слідчим прокуратури Шевченківського району м. Києва Василем Олексійовичем Монічем 30.10.2013 року в приміщенні прокуратури Шевченківського району м. Києва.

Обвинувальний акт затверджено заступником прокурора Шевченківського району м. Києва Олесем Євгеновичем Романенком 01.11.2013 року в приміщенні прокуратури Шевченківського району м. Києва.

ЖУРНАЛ
судового засідання

Дата 15.11.2013

Шевченківський районний суд

У складі: головуючого – судді
при секретарі

Н. М. Любки
П. С. Кисленко

за участю (найменування сторін та інших осіб, що беруть участь у провадженні)

Прокурора:	О. Є. Романенка
Потерпілого:	Л. В. Прокопенко
Захисника:	С. П. Олійника
Обвинуваченого:	В. П. Бронського

розглянув у відкритому судовому засіданні в залі суду № 4 обвинувальний акт за обвинуваченням Вадима Пилиповича Бронського у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України.

Технічна фіксація здійснюється на комплекс «Оберіг». Проведено перевірку комплексу, комплекс працездатний.

Для створення архівної копії фонограми надано компакт-диск.

16:11:00 Початок звукозапису

16:11:01 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Судове засідання оголошено відкритим.

16:11:12 Доповідь секретаря про явку учасників судового розгляду. Секретар судового засідання: П. С. Кисленко.

16:11:58 Секретар судового засідання: П. С. Кисленко. Повідомлення про повне фіксування судового процесу технічними засобами.

16:12:21 Прокурор: О. Є. Романенко. Прошу суд долучити до матеріалів кримінального провадження два диски, один з яких містить запис з камер відеоспостережень на мосту Патона, а інший містить запис слідчого експерименту.

16:12:49 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд ухвалив: клопотання прокурора задовольнити та долучити до матеріалів кримінального

провадження оптичний диск із записом з камер відеоспостереження на мосту Патона та диск із записом слідчого експерименту.

16:13:33 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд ставить на обговорення питання щодо порядку дослідження дисків із записом відеоспостереження та диск із записом слідчого експерименту.

16:13:37 Прокурор: О. Є. Романенко. На розсуд суду.

16:13:42 Потерпіла: Л. В. Прокопенко. На розсуд суду.

16:13:47 Захисник: С. П. Олійник. На розсуд суду.

16:13:49 Обвинувачений: В. П. Бронський. На розсуд суду.

16:13:51 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд ухвалив: спочатку дослідити оптичний диск із записом камер відеоспостережень на мосту Патона, після чого дослідити диск із записом слідчого експерименту.

16:14:22 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд доводить до відома учасникам судового процесу, що дослідження дисків буде здійснюватися за допомогою ноутбуку «Асус».

16:14:51 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд досліджує записи на дисках.

16:27:53 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд закінчив досліджувати диски.

16:28:02 Клопотання перед закінченням з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

16:28:26 Захисник: С. П. Олійник. Прошу суд долучити до матеріалів кримінального провадження документи, які характеризують особу обвинуваченого.

16:29:22 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд ставить на обговорення заявлене клопотання.

16:29:24 Прокурор: О. Є. Романенко. Не заперечую.

16:29:28 Потерпіла: Л. В. Прокопенко. Заперечую проти заявленого клопотання.

16:30:08 Обвинувачений: В. П. Бронський. Підтримую заявлене клопотання.

16:30:15 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд ухвалив: клопотання захисника задовольнити та долучити до матеріалів кримінального провадження документи, що характеризують особу обвинуваченого.

16:30:49 Головуючий суддя: Н. М. Любка. З'ясування обставин та перевірки їх доказами оголошується закінченим

16:30:51 Головуючий суддя: Н. М. Любка. Суд переходить до судових дебатів.

16:30:55 Промова прокурора О.Є. Романенко. Прошу суд призначити обвинуваченому покарання у виді 4 років, позбавлення волі та 3 років позбавлення права керування транспортними засобами.

16:36:48 Промова потерпілої Л.В. Прокопенко. Я не можу вибачити обвинуваченого. Кожен повинен відповідати за свої вчинки. Він живив алкоголь і їхав на великій швидкості.

16:39:11 Потерпіла: Л.В. Прокопенко. На мосту стояло сім людей. Міст був освітлений. Якби обвинувачений їхав повільно, то побачив би ситуацію. Я вважаю, що міра покарання має бути максимальною.

16:40:34 Промова захисника С.П. Олійника. Прошу суд врахувати те, що обвинувачений щиро кається у скоєному. Він розуміє суспільну небезпеку даного вчинку, крім того він частково відшкодував шкоду. Повністю відшкодувати шкоду не зміг у зв'язку з матеріальним становищем.

16:41:53 Захисник: С.П. Олійник. Він раніше не судимий, має на утриманні своїх батьків і неповнолітню дитину. Просимо призначити покарання з застосуванням іспитового строку.

16:42:34 Промова обвинуваченого В.П. Бронського. Я повністю вину свою визнаю. Я шкоду відшкодую повністю та намагатимусь допомагати потерпілій. Я щиро каюсь у скоєному. Я прошу вибачення у потерпілої. Прошу не позбавляти мене волі.

16:44:06 Обвинувачений: В.П. Бронський. Якщо суд залишить мене на волі, я буду допомагати потерпілій.

16:44:24 Останнє слово обвинуваченого. Обвинувачений: В.П. Бронський. Прошу суд не позбавляти мене волі. Я готовий понести будь-яке покарання, але не пов'язане з позбавленням волі. Знаходячись в місцях позбавлення волі я не зможу відшкодувати потерпілій шкоду.

16:44:56: Суд видаляється до нарадчої кімнати. Головуючий суддя: Н.М. Любка.

16:45:07 Кінець звукозапису.

16:50:21 Початок звукозапису.

16:50:22 Головуючий суддя: Н.М. Любка. Оголошує вирок, роз'яснює зміст та порядок оскарження.

17:04:02 Кінець звукозапису.

Кримінальне провадження № 2

ОБВИНУВАЛЬНИЙ АКТ

у кримінальному провадженні відносно Романа Олеговича Волошина, внесено в Єдиний реєстр досудових розслідувань за № 42012430034001340 від 14.12.2012 року

28.05.2013 р.

Романа Олеговича Волошина,
02.05.1966 року народження,
уродженця м. Києва,
громадянина України, українця,
не одруженого, не працюючого,
з середньою технічною освітою,
проживаючого та зареєстрованого
за адресою: м. Київ, вул. Арсенальна,
16 кв. 65, раніше не судимого

повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 358; ч. 4 ст. 358 КК України.

В ході досудового розслідування кримінального провадження встановлено:

1) у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 358 КК України:

Р.О. Волошин, діючи з корисливих спонукань, з метою особистого збагачення, шляхом скоєння навмисного злочину, спрямованого на заволодіння чужим майном, вступив в злочинну змову з невстановленою досудовим слідством особою направлену на отримання банківського кредиту.

Р.О. Волошин, на початку грудня 2012 року з метою оформлення кредиту, домовився за грошову винагороду в розмірі 11000 гривень з невстановленою досудовим слідством особою, яка була обізнаною, що Р.О. Волошин, офіційно не працює та не отримує зарплатні, про отримання ним довідки про доходи та внесення до неї неправдивих відомостей.

Реалізуючи свої злочинні наміри, Р.О. Волошин, являючись пособником в підробці документу, надав за допомогою телефону невстановленій досудовим слідством особі, свої анкетні дані, які були необ-

хідні для підробки документу, таким чином сприяв вчиненню злочину.

Після чого, невстановлена досудовим слідством особа, яка не уповноважена видавати чи посвідчувати документи, у невстановленому місці та у невстановлений досудовим слідством час підробила довідку про доходи ТОВ КВЛ «Гулівер», що Р. О. Волошин, ніби то працює в вищевказаному товаристві на посаді заступника директора.

Таким чином, Р. О. Волошин, своїми умисними діями, вчинив пособництво на підроблення офіційного документа, який видається установою та який надає права, з метою його використання іншою особою, тобто злочин передбачений ч. 5 ст. 27 ч. 1 ст. 358 КК України.

2) у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 358 КК України:

Волошин Р. О. діючи з корисливих спонукань, з метою особистого збагачення, шляхом скоєння навмисного злочину, спрямованого на заволодіння чужим майном, вступив в злочинну змову з невстановленою досудовим слідством особою направлену на отримання банківського кредиту.

Так, на початку січня 2013 року реалізуючи свій злочинний умисел керуючись корисливим мотивом, з метою власного протиправного збагачення Р. О. Волошин, домовився за грошову винагороду в розмірі 11000 гривень з невстановленою досудовим слідством особою, яка була обізнаною, що Р. О. Волошин, офіційно не працює та не отримує зарплатні про отримання ним довідки про доходи та внесення до неї неправдивих відомостей.

Після чого, невстановлена досудовим слідством особа, яка не уповноважена видавати чи посвідчувати документи, у невстановленому місці та у невстановлений досудовим слідством час підробила, а саме внесла в довідку про доходи ТОВ ВКФ «Гулівер» завідомо неправдиві дані, про те, що Р. О. Волошин ніби то працює в вищевказаному товаристві на посаді заступника директора.

Продовжуючи злочинні дії, направлені на заволодіння грошовими коштами 12.01.2013 року Р. О. Волошин, зайшов до приміщення ПАТ КВЛ «Гулівер», що знаходиться по вулиці Гошовського, 5 в м. Києві з метою отримання споживчого кредиту. Реалізуючи задумане, Волошин Р. О., подав заявку на отримання кредитних коштів в сумі 15 000 гривень і пред'явив представнику ПАТ КБ «Приват Банк» завідомо підроблену довідку про доходи, що ніби він працює в ПАТ КВЛ «Гулівер» на посаді заступника директора, таким чином вчинив використання завідомо підробленого документу.

Таким чином, Р. О. Волошин, своїми умисними діями вчинив використання завідомо підробленого документу, тобто злочин передбачений ч. 4 ст. 358 КК України.

Потерпілих у кримінальному провадженні немає.

Досудове розслідування проводив:

Старший слідчий СВ Голосіївського РУГУМВС України в м. Києві Максим Олексійович Філоненко.

Процесуальне керівництво у кримінальному провадженні здійснює група прокурорів у складі:

Прокурор прокуратури Голосіївського району м. Києва Іван Петрович Ярмоленко.

Прокурор прокуратури Голосіївського району м. Києва Володимир Ярославович Бортик.

Обставини, які пом'якшують покарання Р. О. Волошина, передбачені ст. 66 КК України судом може бути визнано щире каяття.

Обставини, які обтяжують покарання Р. О. Волошина, передбачені ст. 67 КК України – не встановлено.

Кримінальним правопорушенням матеріальна шкода не завдана. Витрати на залучення експерта:

Витрати на проведення почеркознавчої експертизи від 15.05.2013 року № 546 складають 546 гривень 20 копійок.

Обвинувальний акт складено 28 травня 2013 року у приміщенні службового кабінету № 129 Голосіївського РУГУМВС України в м. Києві за адресою: м. Київ, вул. Червоноткацька.

Обвинувальний акт затверджено 2 червня 2013 року в приміщенні прокуратури Голосіївського району м. Києва за адресою: м. Київ, вул. М. Лебедева, 14 А, каб. № 102 прокурором прокуратури Голосіївського району м. Києва І. П. Ярмоленком.

ЖУРНАЛ **судового засідання**

Дата 25.06.2013

Голосіївський районний суд

У складі: головуючого – судді
при секретарі

В. Р. Мельника
А. В. Мірошніченко

за участю (найменування сторін та інших осіб, що беруть участь у провадженні)

Прокурора: В. Я. Бортика
Обвинуваченого: Р. О. Волошина

розглянув у відкритому судовому засіданні в залі суду № 5 обвинувальний акт за обвинуваченням Романа Олеговича Волошина у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 358; ч. 4 ст. 358 КК України.

Технічна фіксація здійснюється на комплекс «Оберіг». Проведено перевірку комплексу, комплекс працездатний.

Для створення архівної копії фонограми надано компакт-диск.

15:50:00 Початок звукозапису

15:50:02 Головуючий суддя: В. Р. Мельник. Відкриття судового засідання.

15:50:08 Доповідь секретаря судового засідання про явку учасників судового процесу. Секретар судового засідання: А. В. Мірошніченко.

15:50:29 Секретар судового засідання: А. В. Мірошніченко. Повідомляє присутніх про здійснення повного фіксування судового провадження, а також про умови його фіксування.

15:51:13 Секретар судового засідання роздає пам'ятки про права та обов'язки.

15:51:25 Секретар судового засідання: А. В. Мірошніченко. Оголошення складу суду і роз'яснення право заявляти відводи складу суду.

15:51:26 Секретар судового засідання: А. В. Мірошніченко. Відводів не заявлено.

15:51:43 Головуючий суддя: В. Р. Мельник. Початок судового розгляду.

15:51:52 Головуючий суддя: В. Р. Мельник. З'ясування обставин та перевірки їх доказами.

15:52:06 Прокурор: В. Я. Бортик. Оголошення прокурором обвинувального акту.

15:56:15 Встановлення особи обвинуваченого: Р. О. Волошин. Визнаю вину в повному обсязі, обвинувальний акт отримав, покази давати бажаю.

15:59:58 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. Ставиться на обговорення питання про порядок та обсяг дослідження доказів.

16:00:34 Оголошення прокурором короткого викладу обвинувального акту.

16:01:22 Обвинувачений: Р.О. Волошин. Суть обвинувачення мені зрозуміло. Вину визнано повністю. Бажаю давати показання.

16:01:46 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. Суд ставить на обговорення питання щодо порядку та обсягу дослідження доказів у кримінальному провадженні.

16:02:03 Прокурор: В.Я. Бортник. У зв'язку з тим, що фактичні обставини кримінального провадження ніким не оспоруються, пропоную обмежити дослідження доказів у кримінальному провадженні допитом обвинуваченою та дослідженням характеризуючих матеріалів відповідно до ч. 3 ст. 349 КПК України.

16:02:30 Обвинувачений: Р.О. Волошин. Я згоден обмежити дослідження доказів у кримінальному провадженні моїм допитом та дослідженням характеризуючих матеріалів. Моя позиція стосовно цього є добровільною,

15:02:31 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. Суд ухвалив: обмежити дослідження доказів у кримінальному провадженні допитом обвинуваченого та дослідженням відповідних матеріалів.

16:02:34 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. Суд переходить до допиту обвинуваченого.

16:02:35 Допит обвинуваченого.

16:02:37 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. З'ясування обставин та перевірки їх доказами оголошується закінченим. Суд переходить до судових дебатів.

16:02:43 Промова прокурора. Прокурор: В.Я. Бортник.

16:05:02 Промова обвинуваченого. Обвинувачений: Р.О. Волошин.

16:05:07 Останнє слово обвинуваченого. Обвинувачений: Р.О. Волошин.

16:05:44 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. Суд видаляється до нарадчої кімнати.

16:05:47 Кінець звукозапису.

16:13:21 Початок звукозапису.

16:13:22 Головуючий суддя: В.Р. Мельник. Оголошує вирок, роз'яснює зміст та порядок оскарження.

16:12:02 Кінець звукозапису.

Кримінальне провадження № 3

ОБВИНУВАЛЬНИЙ АКТ

у кримінальному провадженні відносно Максима Петровича Петренка, внесено в Єдиний реєстр досудових розслідувань за № 445603222343454 від 20.04.2016 року

25 червня 2016 р.

Максим Петрович Петренко,
01.04.1984 року народження,
уродженця м. Києва, українця,
громадянина України, освіта середня,
непрацюючого, неодруженого,
зареєстрованого та проживаючого
за адресою: м. Київ,
вул. Мельникова, 11,
кв. 14, раніше судимого,

повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України

Досудовим розслідуванням встановлено, що Максим Петрович Петренко, 01.04.1984 року народження, будучи раніше неодноразово судимим, а саме:

25.03.2001 року Дарницьким районним судом м. Києва за ч. 2 ст. 81; ч. 2 ст. 17; ч. 2 ст. 81; ч. 1 ст. 82; ст. 42 КК України на три роки позбавлення волі, 13.09.2001 року звільнений з місць позбавлений волі на підставі п. а ст. 1 Закону України «Про амністію» від 05.07.2001 року.

17.12.2002 року Дарницьким районним судом м. Києва за ч. 2 ст. 185; ч. 2 ст. 186; ст. 70 КК України на 5 років позбавлення волі, 10.08.2003 року звільнений з місць позбавлення волі умовно – достроково на невідбутий строк 1 рік 7 місяців;

26.12.2005 року Дарницьким районним судом м. Києва за ч. 2 ст. 185; ст. 71 КК України на 2 роки 6 місяців позбавлення волі, 12.12.2008 року звільнений з місць позбавлення волі по відбуттю строку покарання;

25.02.2010 року Дарницьким районним судом м. Києва за ч. 2 ст. 185; ч. 2 ст. 70 КК України 3 роки позбавлення волі по відбуттю строку покарання, проте на шлях виправлення не став, належ-

них висновків для себе не зробив та маючи незняту і непогашену судимість, знову повторно, вчинив новий умисний злочин, при наступних обставинах.

Так, М.П. Петренко 20.04.2016 року приблизно о 14 годині 30 хвилин, перебуваючи у приміщенні супермаркету «Ашан», який знаходиться в торгівельному центрі «Скай Молл», розміщений по пр. Ватутіна, 2-Г в м. Києві, помітив у вищевказаному супермаркеті візок на якому знаходилась сумка з речами, які належать І.М. Шнуренко, в цей час у М.П. Петренко виник умисел на повторне таємне викрадення чужого майна, а саме відповідної сумки з речами. Здійснюючи свій злочинний намір, М.П. Петренко почав спостерігати за оточуючою обстановкою, з метою оцінення можливої небезпеки. Продовжуючи свої злочинні наміри, шляхом вільного доступу, таємно викрав матерчату сумку, вартістю 30 гривень, в якій містились мобільний телефон марки «Нокія 5725», вартістю 700 гривень, в якому знаходились сім карта оператора «Лайф», вартістю 10 гривень з залишком на рахунку 2 гривні, сім карта оператора «Київ Стар», вартістю 25 гривень з залишком на рахунку 35 гривень, карта пам'яті, яка входила у вартість мобільного телефону, гаманець шкіряний чорного кольору, вартістю 170 гривень, грошові кошти в сумі 204 гривень, кредитна картка «Приватбанк», яка матеріальної цінності не представляє та пенсійне посвідчення на ім'я І.М. Шнуренко, відповідні речі належать потерпілій І.М. Шнуренко, чим спричинив останній матеріальної шкоди на загальну суму 1176 гривень.

Після цього, М.П. Петренко з місця вчинення злочину з викраденим майном зник, розпорядившись ним на власний розсуд, але невдовзі був затриманий охоронцем супермаркету.

Таким чином М.П. Петренко, 01.04.1984 року, уродженця м. Києва, українець, громадянин України, освіта середня, непрацюючого, неодруженого, зареєстрованого та проживаючого за адресою: м. Київ, вул. Мельникова, 11, кв. 14, раніше судимого, вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 185 КК України, тобто таємне викрадення чужого майна (крадіжка), вчинено повторно.

Потерпілим відповідного кримінального правопорушення є Інна Миколаївна Шнуренко, 09.04.1972 року народження, уродженка м. Києва, українка, громадянин України, працююча ПАТ «Врунгель» технік, зареєстрована та проживаюча за адресою: м. Київ, вул. Пилипа Орлика, 34 кв. 106.

Старший слідчий СВ Дарницького УП ГУНП України в м. Києві капітан поліції Руслан Артемович Чорноус.

Прокурор Київської місцевої прокуратури № 2 Світлана Михайлівна Кулик.

Обставиною, яка пом'якшує покарання підозрюваного М.П. Петренка, відповідно до ст. 66 КК України, є щире каяття у вчиненому кримінальному правопорушенні.

Обставиною, яка обтяжує покарання підозрюваного М.П. Петренка, відповідно до ст. 67 КК України, судом може бути визнано рецидив злочинів.

Витрат на залучення експерта немає.

Речові докази, а саме: сумка матерчата, мобільний телефон марки «Нокія 5725», сім карта оператора «Лайф», сім карта оператора «Київ Стар», карта пам'яті, гаманець чорного кольору, грошові кошти в сумі 204 гривень, пенсійне посвідчення на ім'я І. М. Шнуренко, банківська картка банку «Приватбанку» на ім'я Шнуренко І. М., скідочні картки магазину «Ватсон та Еко-маркет», приєднані до матеріалів кримінального провадження та передані на зберігання під розписку власнику-потерпілій І. М. Шнуренко.

В ході досудового розслідування, цивільний позов потерпілою не заявлений.

Обвинувальний акт складено «25» червня 2016 року у кабінеті № 156 Дарницького УП НУНП України в м. Києві за адресою: м. Київ вул. Кошиця, 3а.

Обвинувальний акт затверджено прокурором Київської місцевої прокуратури № 2 С. М. Куликом, в приміщенні Київської місцевої прокуратури за адресою Каунавська, 3-в., каб. 302 від 28.06.2016 року.

ЖУРНАЛ **судового засідання**

Дата 15.10.2013

Дарницький районний суд

У складі: головуючого – судді
при секретарі

О. В. Дубника
О. М. Шарапової

за участю (найменування сторін та інших осіб, що беруть участь у провадженні)

Прокурора:	Кулик С. М.
Потерпілої:	І. М. Шнуренко
Захисника:	С. Е. Маліновського
Обвинуваченого:	Петренка М. П.

розглянув у відкритому судовому засіданні в залі суду № 2 обвинувальний акт за обвинуваченням Максима Петровича Петренка у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України.

Технічна фіксація здійснюється на комплекс «Оберіг». Проведено перевірку комплексу, комплекс працездатний.

Для створення архівної копії фонограми надано компакт-диск.

14:50:00 Початок звукозапису

14:50:02 Головуючий суддя: О. В. Дубник. Відкриття судового засідання.

14:50:08 Доповідь секретаря судового засідання про явку учасників судового процесу. Секретар судового засідання: О. М. Шарапова
З'явилися: прокурор С. М. Кулик, захисник С. Е. Маліновський, потерпіла І. М. Шнуренко, обвинувачений М. П. Петренко.

14:50:29 Секретар судового засідання: О. М. Шарапова. Секретар судового засідання повідомляє присутніх про здійснення повного фіксування судового провадження, а також про умови його фіксування

14:51:13 Секретар судового засідання роздає пам'ятки про права та обов'язки

14:51:23 Потерпіла: І. М. Шнуренко. Отримала, все зрозуміло.

14:51:25 Секретар судового засідання: О. М. Шарапова. Оголошення складу суду і роз'яснення право заявляти відводи складу суду.

14:51:26 Секретар судового засідання: О. М. Шарапова. Відводів не заявлено.

14:51:43 Головуючий суддя: О. В. Дубник. Початок судового розгляду.

14:51:52 Головуючий суддя: О. В. Дубник. З'ясування обставин та перевірки їх доказами.

14:52:06 Прокурор: С. М. Кулик. Оголошення прокурором обвинувального акту.

14:56:15 Встановлення особи обвинуваченого: Визнаю вину в повному обсязі, обвинувальний акт отримав, покази давати бажаю.

14:59:58 Головуючий суддя: О.В. Дубник. Ставиться на обговорення питання про порядок та обсяг дослідження доказів.

15:00:12 Прокурор: С.М. Кулик. Оскільки обвинуваченні вину визнають, прошу застосувати скорочений порядок дослідження доказів.

15:00:14 Потерпіла: І.М. Шнуренко. Погоджуюсь на скорочений порядок.

15:00:34 Захисник: С.Е. Маліновський. Погоджуюсь на скорочений порядок.

15:00:34 Обвинувачений: М.П. Петренка. Погоджуюсь на скорочений порядок.

15:01:22 Головуючий суддя: О.В. Дубник. Роз'яснює учасникам судового провадження ст. 349 КПК України.

15:01:46 Головуючий суддя: О.В. Дубник. На місці ухвалив: наступний порядок дослідження доказів, допитати обвинуваченого та дослідити матеріали провадження.

15:02:03 Захисник: С.Е. Маліновський. Прошу долучити до обвинувального акту довідку батька мого підзахисного, яка підтверджує його інвалідність.

15:02:30 Головуючий суддя: О.В. Дубник. Ставить на обговорення питання щодо долучення.

15:02:31 Прокурор: С.М. Кулик. Не заперечую проти долучення.

15:02:34 Потерпіла: І.М. Шнуренко. Не заперечую проти долучення.

15:02:35 Обвинувачений: М.П. Петренко. Не заперечую проти долучення.

15:02:37 Головуючий суддя: О.В. Дубник. На місці ухвалив: долучити.

15:02:43 Обвинувачений: М.П. Петренко. Пояснив: 18.03.2013 року приблизно о 13 год. 20хв. я зайшов до супермаркету «Ашан» в м. Києві, купити води цигарок. Згодом, я побачив сумку, яка була на візку і в мене винник умисел її викрасти. Викравши сумку, я дістав звідти гаманець. Далі я пішов до виходу магазину. Потім мене затримали охоронці відповідного магазину.

15:05:02 Головуючий суддя: О.В. Дубник. Питання.

15:05:07 Обвинувачений: М.П. Петренко. Відповідь.

15:05:44 Головуючий суддя: О.В. Дубник. Питання.

15:05:47 Обвинувачений: М. П. Петренко. Відповідь.

15:05:56 Потерпіла: М. П. Шнуренко. Питання.

15:06:00 Обвинувачений: М. П. Петренко. Відповідь.

15:11:40 Прокурор: С. М. Кулик. Питання.

15:11:41 Обвинувачений: М. П. Петренко. Відповідь.

15:12:58 Захисник: Е. Г. Маліновський. Питання.

15:13:09 Обвинувачений: М. П. Петренко. Відповідь.

15:15:53 Головуючий суддя: О. В. Дубник. Дослідження документів.

15:22:09 Головуючий суддя: О. В. Дубник. З'ясування в учасників судового провадження щодо наявності доповнень та клопотань.

15:22:16 Головуючий суддя: О. В. Дубник. Суд з'ясовує думку учасників процесу щодо закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами і перейти до судових дебатів.

15:23:20 Головуючий суддя: О. В. Дубник. Заперечень від учасників процесу немає.

15:23:21 Головуючий суддя: О. В. Дубник. Суд вислухавши думку учасників процесу на місці ухвалив: закінчити з'ясування обставин та перевірки їх доказами і перейти до судових дебатів.

15:23:37 Прокурор: С. М. Кулик. Прошу визнати виним обвинуваченого М. П. Петренка за ч. 2 ст. 185 КК України та призначити покарання із застосуванням ст. 71 КК України у виді 4 років позбавлення волі.

15:25:57 Потерпіла: І. М. Шнуренко. Підтримую думку прокурора.

15:26:36 Обвинувачений: М. П. Петренко. Щиро каюсь, я все повернув потерпілій, прошу мене суворо не карати. Прошу дати мені шанс на виправлення

15:28:04 Захисник: С. Е. Маліновський. Прошу врахувати при винесенні вироку, що в мого підзахисного інвалід батько.

15:29:01 Головуючий суддя: О. В. Дубко. Оголошує судові дебати закінченими.

15:30:06 Головуючий суддя: О. В. Дубко. Видаляється до нарадчої кімнати. 15:30:30 Кінець звукозапису.

16:23:21 Початок звукозапису.

16:23:22 Головуючий суддя: О. В. Дубко. Оголошує вирок, роз'яснює зміст та порядок оскарження.

16:32:02 Кінець звукозапису.

Кримінальне провадження № 4

ОБВИНУВАЛЬНИЙ АКТ

у кримінальному провадженні відносно Максима Антоновича Волкова, внесеному в Єдиний реєстр досудових розслідувань за № 36013170040000337 від 15 березня 2017 року

17.04.2017 р.

Максим Антонович Волков,
17.10.1973 року народження,
уродженця м. Київ, українця,
громадянина України, не працюючого,
зареєстрованого та проживаючого
за адресою: м. Київ,
вул. Васильківська 41, кв. 14,

повідомлено про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 307, ч. 2 ст. 309 КК України, а саме:

Досудовим розслідуванням встановлено: М.А. Волков у невстановлений досудовим слідством час та місці, незаконно придбав особливо небезпечний наркотичний засіб – героїн та почав його зберігати з метою подальшого збуту.

14.11.2015 року, приблизно о 13 годині 25 хвилин, знаходячись поблизу будинку № 3, по вул. Михайлівська, в м. Києві, М.А. Волков зустрівся з К.В. Мохницьким, в ході усної розмови з яким домовився про незаконний збут останньому особливо небезпечного наркотичного засобу – героїну.

Реалізуючи свої злочинні наміри, направлені на незаконний збут наркотичного засобу, М.А. Волков отримав від К.В. Мохницького грошові кошти на суму 750 гривень, а останньому в подальшому, приблизно о 14 годині 19 хвилин, біля вищевказаного будинку, передав, тим самим незаконно збув, 3 поліетиленові пакунки, всередині яких знаходився особливо небезпечний наркотичний засіб – героїн, масою 0,033 г.

В цей же день, а саме 14.06.2015 року, приблизно о 18 годині 35 хвилин, в службовому кабінеті № 3 приміщення МРВ УБОЗ ГУМВС України в м. Києві, капітан міліції Л.В. Прокопенко при поверхнево-му огляді громадянина К.В. Мохницького, в лівій кишені джинсових

штанів синього кольору, виявив та вилучив 3 поліетиленові пакунки, всередині яких знаходився особливо небезпечний наркотичний засіб – героїн, масою 0,022 г, який останній придбав у М. А. Волков при проведенні оперативної закупівлі.

Згідно з висновком експерта № 452 від 22.12.2015 року, надані на дослідження речовини білого кольору масою 0,152 г (об. 1) та 0,125 г (об. 2), що були вилучені в К. В. Мохницького (як зазначено в постанові про призначення експертизи) містять наркотичний засіб героїн.

Відсотковий вміст героїну в речовинах становить 8,4% (об. 1).

Маса героїну (діацетилморфіну) у наданих речовинах становить 0,015 г (об. 1) та 0,009 г (об. 1)

Згідно висновку спеціаліста № 395 від 20.11.2015 року: «Маса героїну (діацетилморфіну) у наданих речовинах становить 0,022 г (об. 1, 2)».

Згідно методик дослідження, спеціалістом (висновок спеціаліста 395 від 20.11.2015 року) було витрачено по 0,001 г (об. 1, 2) особливо небезпечного наркотичного засобу – героїну.

Героїн, згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770 «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», «Список № 1 особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено» в «Таблиці 1», є особливо небезпечним наркотичним засобом.

Крім того, М. А. Волков у невстановлений досудовим слідством час та місці, незаконно придбав особливо небезпечний наркотичний засіб – опій (ацетильований) та почав його зберігати з метою подальшого збуту.

17.06.2016 року, приблизно о 19 години 25 хвилин, М. А. Волков знаходячись поблизу будинку № 31, по вул. Орлова в м. Києві, зустрівся з К. В. Мохницьким, в ході усної розмови з яким домовився про повторний незаконний збут останньому особливо небезпечного наркотичного засобу – опію (ацетильованого).

Реалізуючи свої злочинні наміри, направлені на повторний незаконний збут особливо небезпечного наркотичного засобу, М. А. Волков разом із К. В. Мохницьким прослідували до будинку № 15 по вул. Прибережна в м. Києві, де М. А. Волков отримав від К. В. Мохницького грошові кошти в сумі 270 гривень, а останньому в подальшому приблизно о 20 годині 20 хвилин, передав, тим самим повторно незаконно збув, одноразовий медичний шприц об'ємом 6 мл, всередині

ні якого знаходився особливо небезпечний наркотичний засіб – опій (ацетильований), масою 0,117 г.

В цей же день, а саме 17.06.2016 року, приблизно о 20 годині 45 хвилин, в службовому кабінеті № 3 приміщення Шевченківського УП НУНП України в м. Києві, капітан поліції Л. В. Прокопенко при поверхневому огляді громадянина К. В. Мохницького, в лівій кишені джинсових штанів синього кольору, виявив та вилучив одноразовий медичний шприц, в середині якого знаходився особливо небезпечний наркотичний засіб – опій (ацетильований), масою 0,117 г, який останній придбав у М. А. Волкова при проведенні оперативної закупівлі.

Згідно з висновком експерта № 456 від 27.06.2016 року, у наданій на дослідження прозорій рідині світло-коричневого кольору масою 2,780 г (об. 1), яка міститься в ін'єкційному шприці, вилученому 17.06.2016 року у К. В. Мохницького (як вказано в постанові про призначення експертизи, виявлено наркотичні алкалоїди опію та їх похідні – морфін, кодеїн та ацетилморфін, що свідчить про наявність в рідині особливо небезпечного наркотичного засобу – опію ацетильованого.

Маса опію ацетильованого (в перерахунку на суху речовину) у рідині становить 0,111 г (об. 1).

Згідно висновку спеціаліста № 567 від 19.06.2016 року, маса опію ацетильованого (в перерахунку на суху речовину) у рідині становила 0,117 г.

Згідно висновку спеціаліста № 567 від 19.06.2016 року під час проведення дослідження, згідно методик дослідження, було витрачено 0,009 г опію ацетильованого (в перерахунку на суху речовину).

Опій (ацетильований), згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770 «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» (зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 1298 від 2 грудня 2009 року), «Список № 1 особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено» в «Таблиці 1», є особливо небезпечним наркотичним засобом.

Таким чином, М. А. Волков своїми умисними діями вчинив незаконне придбання та зберігання з метою подальшого збуту, а також незаконний збут особливо небезпечних наркотичних засобів, вчинений повторно, тобто у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 307 КК України.

Крім того, досудовим розслідуванням встановлено: 20.08.2016 року, приблизно о 12 годині 00 хвилин, М. А. Волков знаходячись по вул. Орлова, в м. Києві, зустрівся з невстановленою досудовим слідством особою, в ході усної розмови з якою домовився про незаконне придбання в останньої наркотичного засобу – опію (ацетильованого), для власного вживання, без мети подальшого збуту.

Реалізуючи свої злочинні наміри, направлені на повторне незаконне придбання наркотичного засобу, М. А. Волков передав невстановленій досудовим слідством особі грошові кошти в сумі 540 гривень, а від останньої відповідно отримав, тим самим повторно незаконно придбав одноразового медичного шприца об'ємом 12 мл., всередині якого знаходився особливо небезпечний наркотичний засіб – опій (ацетильований), масою 0,410 г.

Продовжуючи свої злочинні дії, М. А. Волков сховав придбаного одноразового медичного шприца об'ємом 12 мл. всередині якого знаходився наркотичний засіб – опій (ацетильований), до лівого рукава своєї джинсової сорочки чорного кольору, в яку він був одягнений, та став незаконно зберігати при собі, для власного вживання, без мети подальшого збуту.

В цей же день, а саме 20.08.2016 року, приблизно о 13 годині 20 хвилин, поблизу будинку № 32, по вул. Мечникова, в м. Києві, працівниками поліції був затриманий М. А. Волков у якого в подальшому під час проведення поверхневого огляду, з лівого рукава сорочки чорного кольору, було виявлено та вилучено одноразового медичного шприца об'ємом 12 мл, всередині якого знаходився наркотичний засіб – опій (ацетильований), масою 0,410 г, який М. А. Волков повторно придбав та зберігав для власного вживання, без мети подальшого збуту.

Згідно з висновком експерта № 379 від 16.11.2016 в наданій на дослідження рідині коричневого кольору масою 6,450 г (об. 1) виявлено наркотичні алкалоїди опію та їх похідні – морфін, кодеїн та ацетилморфін, що свідчить про наявність в рідині особливо небезпечного наркотичного засобу – опію (ацетильованого).

Маса опію ацетильованого (в перерахунку на суху речовину) в рідині дорівнює 0,393 г (об. 1).

Згідно висновку спеціаліста 674 від 24.08.2016 року: «Маса опію ацетильованого (в перерахунку на суху речовину) в рідині становить 0,410 г (об. 1)».

Опій (ацетильований), згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770 «Про затвердження Переліку нар-

котичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» (зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 1298 від 2 грудня 2009 року), «Список № 1 особливо небезпечних наркотичних засобів, обіг яких заборонено» в «Таблиці 1», є особливо небезпечним наркотичним засобом.

Таким чином, М. А. Волков своїми умисними діями вчинив незаконне придбання та зберігання наркотичного засобу, без мети збуту, вчинене повторно, особою, яка раніше вчинила злочин, передбачений ст. 307 КК України, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 309 КК України.

Потерпілих у кримінальному провадженні немає.

Старший слідчий СВ Печерського УП ГУНП України в м. Києві ст. лейтенант поліції Віктор Іванович Шрамко.

Процесуальне керівництво у кримінальному провадженні здійснюють:

Прокурор Київської місцевої прокуратури № 6 Олена Володимирівна Єфімова.

Прокурор Київської місцевої прокуратури № 6 Сергій Олександрович Борисов.

Обставин, які пом'якшують покарання підозрюваного М. А. Волкова відповідно до ст. 66 КК України – досудовим розслідуванням не встановлено.

Обставиною, яка обтяжує покарання підозрюваного М. А. Волкова відповідно до ст. 67 КК України – є рецидив злочинів.

Цивільний позов у кримінальному провадженні відсутній.

Витрати на залучення експерта у кримінальному провадженні становлять: за проведення хімічних експертиз в сумі – 2010 грн. 28 коп., інших судових витрат немає.

Обвинувальний акт складено 17 квітня 2017 року в каб. 245 Печерського УП ГУНП України в м. Києві за адресою: м. Київ, вул. Московська, 30.

Обвинувальний акт затверджено прокурором Київської місцевої прокуратури № 6 С. О. Борисовим, в приміщенні Київської місцевої прокуратури № 6 за адресою Московська, 30., каб. 302 від 18.04.2014 року.

ЖУРНАЛ
судового засідання

Дата 15.05.2014

Печерський районний суд

У складі: головуючого – судді
при секретарі

М. О. Мирика
С. А. Любченко

за участю (найменування сторін та інших осіб, що беруть участь у провадженні)

Прокурора:
Захисника:
Обвинуваченого:

С. О. Борисова
А. Г. Бондаренка
М. А. Волкова

розглянув у відкритому судовому засіданні в залі суду № 2 обвинувальний акт за обвинуваченням Максима Антоновича Волкова у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 307, ч. 2 ст. 309 КК України.

Технічна фіксація здійснюється на комплекс «Оберіг». Проведено перевірку комплексу, комплекс працездатний.

Для створення архівної копії фонограми надано компакт-диск.

15:39:50 Початок звукозапису.

15:39:51 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Відкриття судового засідання, повідомлення про розгляд кримінального провадження та правову кваліфікацію вчиненого правопорушення.

15:40:37 Доповідь секретаря про явку учасників судового розгляду. Секретар судового засідання: С. А. Любченко.

15:40:46 Секретар судового засідання: С. А. Любченко. Повідомлення про повне фіксування судового процесу технічними засобами.

15:41:36 Секретар судового засідання: С. А. Любченко. Оголошення складу суду і роз'яснення права відводу. Відводів не заявлено.

15:42:13 Секретар вручає пам'ятку про права та обов'язки відповідно до Кримінального процесуального кодексу України. Секретар судового засідання: С. А. Любченко.

15:43:50 Обвинувачений: М. А. Волков. Права та обов'язки зрозумілі.

15:43:52 Захисник: А. Г. Бондаренко. Права та обов'язки зрозумілі.

15:43:55 Заява і дозвіл клопотань. Клопотань немає.

15:44:24 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Суд переходить до з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

15:44:33 Оголошення прокурором короткого викладу обвинувального акту.

15:54:23 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Встановлення особи обвинуваченого.

15:54:27 Обвинувачений: М. А. Волков. Суть обвинувачення мені зрозумілі. Вину визнано повністю. Бажаю давати показання.

15:54:48 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Суд ставить на обговорення питання щодо порядку та обсягу дослідження доказів у кримінальному провадженні. Одночасно головуєчий роз'яснює учасникам судового розгляду, що у разі визнання недоцільним дослідження доказів стосовно тих фактичних обставин кримінального провадження, які ніким не оспорується, вони в силу ч. 3 ст. 349 КПК України не можуть оспарювати фактичні обставини у апеляційному порядку.

15:55:20 Прокурор: С. О. Борисов. У зв'язку з тим, що фактичні обставини кримінального провадження ніким не оспорується, пропоную обмежити дослідження доказів у кримінальному провадженні допитом обвинуваченою та дослідженням характеризуючих матеріалів відповідно до ч. 3 ст. 349 КПК України.

15:56:05 Захисник: А. Г. Бондаренко. Не заперечую проти дослідження доказів у кримінальному провадженні відповідно до ч. 3 ст. 349 КПК України.

15:56:12 Обвинувачений: М. А. Волков. Я згоден обмежити дослідження доказів у кримінальному провадженні моїм допитом та дослідженням характеризуючих матеріалів. Моя позиція стосовно цього є добровільною, наслідки застосування ч. 3 ст. 349 КПК України мені зрозумілі.

15:56:16 Головуючий суддя: С. О. Мирик. Суд ухвалив: обмежити дослідження доказів у кримінальному провадженні допитом обвинуваченого та дослідженням характеризуючих матеріалів.

15:56:20 Головуючий суддя: С. О. Мирик. Суд переходить до допиту обвинуваченого.

15:56:26 Допит обвинуваченого.

16:03:45 Клопотання перед закінченням з'ясування обставин та перевірки їх доказами.

16:03:49 Прокурор: С. О. Борисов. Прошу суд долучити до матеріалів кримінального провадження характеризуючі матеріали особи обвинуваченого.

16:03:52 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Суд ухвалив: долучити до матеріалів кримінального провадження характеризуючі матеріали особи обвинуваченого.

16:03:57 Захисник: А. Г. Бондаренко. Прошу суд долучити до матеріалів кримінального провадження документи, які характеризують особу обвинуваченого.

16:05:06 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Суд ставить па обговорення заявлене клопотання.

16:05:09 Прокурор: С. О. Борисов. Не заперечую.

16:05:21 Обвинувачений: Волков М. А. Підтримую заявлене клопотання.

16:05:25 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Суд ухвалив: клопотання обвинуваченою задовольнити та долучити до матеріалів кримінального провадження документи, які характеризують особу обвинуваченого.

16:05:31 Клопотання перед закінченням з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Інших клопотань немає.

16:05:33 Головуючий суддя: М. О. Мирик. З'ясування обставин та перевірки їх доказами оголошується закінченим. Суд переходить до судових дебатів.

16:05:39 Промова прокурора. Прокурор: С. О. Борисов.

16:09:10 Промова захисника. Захисник: А. Г. Бондаренко.

16:13:06 Промова обвинуваченого. Обвинувачений: Волков М. А.

16:13:55 Останнє слово обвинуваченого. Обвинувачений: Волков М. А.

16:14:13 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Суд видаляється до нарадчої кімнати.

16:14:22 Кінець звукозапису.

16:23:21 Початок звукозапису.

16:23:22 Головуючий суддя: М. О. Мирик. Оголошує вирок, роз'яснює зміст та порядок оскарження.

16:32:02 Кінець звукозапису.

ТЕМА 18.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ ПРИСЯЖНИХ

Теоретичне заняття

Правова модель суду присяжних в Україні. Підстави для судового розгляду в суді присяжних. Роз'яснення прокурором, судом обвинуваченому можливості та особливості розгляду кримінального провадження стосовно нього судом присяжних.

Особи, які можуть бути присяжними. Формування списків присяжних. Виклик присяжних до суду. Права та обов'язки присяжних.

Відбір присяжних після відкриття судового засідання. Запасні присяжні. Приведення до присяги. Підстави та порядок усунення присяжного.

Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Практичне заняття

Підстави для судового розгляду в суді присяжних.

Роз'яснення обвинуваченому права на розгляд його провадження судом присяжних.

Вимоги до присяжних. Права та обов'язки присяжних.

Порядок відбору присяжних і приведення їх до присяги.

Порядок наради і голосування в суді присяжних.

Практичне завдання до теми 18

Особливості провадження в суді присяжних

Задача № 1

Громадянину Т. Т. Сидоренку було повідомлено про підозру щодо скоєння злочинів, передбачених п. 1 ч. 2 ст. 115 та ч. 1 ст. 263 КК України. Під час підготовчого судового засідання обвинувачений заявив клопотання про здійснення судового розгляду судом присяжних. Судовий розгляд здійснювався судом присяжних, але під час судових дебатів обвинувачений заявив відвід одному з присяжних, мотивуючи це тим, що останній був очевидцем злочину.

1. *За якими підставами та в якому порядку здійснюється відвід присяжних?*
2. *Яке рішення щодо заявленого відводу має прийняти суд?*

Задача № 2

Обвинувачений Л. О. Жмурко 17 грудня 2012 року біля 12 години, беручи участь у гасінні пожежі будинку та прибудов за місцем свого проживання, зайшов в приміщення сараю домоволодіння і побачивши там батька О. О. Жмурко, 1959 року народження, затіяв з ним сварку на ґрунті тривалих особистих неприязних стосунків і з приводу того, що останній не брав участі у гасінні пожежі. Сварка переросла в бійку, в ході якої обвинувачений вилив на О. О. Жмурка бутиль із сірчаною кислотою, в результаті чого останній помер. Обвинувачений скористався своїм правом на подання клопотання про здійснення судового розгляду судом присяжних. У судовому засіданні він заявив відвід присяжним, включаючи запасних присяжних, мотивуючи його тим, що в міський газеті була опублікована стаття, в якій кореспондент висвітлював подію злочину і вимагав суворо покарати винного. Сумніваючись в об'єктивності присяжних, Л. О. Жмурко просив передати матеріали кримінального провадження для розгляду в суд іншого міста.

1. *Чи обґрунтоване прохання Л. О. Жмурка?*
2. *Яким чином суд може забезпечити неупередженість присяжних?*

Задача № 3

Для здійснення судового розгляду було викликано 7 присяжних. Троє з них подали заяви про самовідвід, бо обвинувачений проживав з ними в одному населеному пункті. Двоє присяжних були відведені судом в зв'язку із тим, що їх родичі притягувались до кримінальної відповідальності.

1. *Яким чином має бути сформований склад суду в даному випадку?*
2. *Чи можуть бути викликані додаткові присяжні?*
3. *Які підстави відводу та самовідводу присяжних?*

Задача № 4

Д. Д. Клопенко обвинувачувався в скоєнні умисного вбивства з хуліганських мотивів. Провадження в суді здійснювалось судом присяжних. Під час ухвалення вироку в нарадчій кімнаті з'ясувалось, що двоє професійних суддів погоджуються із позицією сторони обвинувачення, в той час як троє присяжних пристали на позицію сторони захисту, посилаючись на показання обвинуваченого в судовому засіданні, в яких він повідомив, що 22 грудня 2012 року він перебував

на кухні квартири, в якій проживає разом зі своєю співмешканкою та її мамою. Перебуваючи на кухні, вони вечеряли та трохи випивали. В той час, коли він, тримаючи в руці ножа розбирав курку, теща почала звинувачувати його у подружній зраді її дочці. Зазначене тривало біля 20 хв. Не витримавши зауважень на свою адресу, він вдарив тещу ножом, однак зазначене вчинив ненавмисно, а мав на меті лише її налякати, щоб вона перестала кричати. На даний час шкодує у вчиненому та просить суд суворо не карати.

1. *Який порядок ухвалення судового рішення за участю присяжних?*
2. *Яким чином має бути складений вирок у зазначеній вище ситуації?*

Задача № 5

Під час судового розгляду після допиту потерпілої один із суддів (присяжний) поставив питання про необхідність огляду місця події, оскільки в її показах і показаннях обвинуваченого є істотні суперечності. Прокурор, захисник, потерпіла та її представник не заперечували проти огляду місця події судом. Обвинувачений також не заперечував. Оскільки спеціального транспорту для доставки обвинуваченого на місце події в цей час не було, суд прийняв рішення провести огляд місця події без участі обвинуваченого.

3. *Які слідчі (розшукові) дії вправі провести суд під час судового розгляду за участю присяжних?*
4. *Оцініть дії суду.*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 18

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

Спеціальна література до теми 18

1. *Демичев А. А.* История суда присяжных в дореволюционной России (1864–1917) / А. А. Демичев. – М.: Юрлитинформ, 2007. – 320 с.

2. *Карнозова Л. М.* Возрождённый суд присяжных. Замысел и проблемы становления / Л. М. Карнозова. – М.: NOTA BENE, 2000. – 368 с.
3. *Кучинська О. П.* Здійснення правосуддя судом присяжних: за та проти / О. П. Кучинська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: право. – 2010. – № 14. – С. 351–353.
4. *Кучинська О. П.* Особливості участі адвокатів у суді присяжних / О. П. Кучинська // Адвокат: загальнодержавне періодичне видання. – 2000. – № 3 (18). – С. 14–17.
5. *Молдован В. В.* Суд присяжних. Ігрові заняття: навчальний посібник / В. В. Молдован, С. М. Мельник. – К., 2009. – 154 с.
6. *Москвич Л. М.* Правовий статус носіїв судової влади в Україні (професійні судді, народні засідателі, суд присяжних): монографія / Л. М. Москвич, С. О. Іваницький, І. О. Русанова; за заг. ред. І. Є. Марочкина. – Харків: «Фінн», 2009. – 488 с.
7. *Русанова І. О.* Суд присяжних в Україні: проблеми становлення та розвитку: монографія / І. О. Русанова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 184 с.
8. *Футей Б. А.* Роль суду присяжних у США та Україні: порівняльний аналіз / Б. А. Футей // Юридичний вісник України. – К., 2012. – № 46. – С. 6.
9. *Яновська О. Г.* Відродження суду присяжних та здійснення захисту по кримінальним справам / О. Г. Яновська // Адвокат: наук. журнал. – К., 2006. – № 2. – С. 28–31.
10. *Яновська О. Г.* Загальна характеристика стратегії і тактики здійснення процесуальних функцій у суді присяжних / О. Г. Яновська // Правове регулювання економіки: Збірник наукових праць. – К.: КНЕУ, 2008. – Вип. 8. – С. 145–154.
11. *Яновська О. Г.* Окремі аспекти запровадження суду присяжних та реформування адвокатури в умовах формування в Україні правової держави / О. Г. Яновська // Право України: наук. журнал. – 2007 – № 8 – С. 69–73.
12. *Яновська О. Г.* Суд присяжних в системі гарантій захисту прав людини / О. Г. Яновська // Вісник Академії адвокатури України. – 2005. – № 1 (2). – С. 93–98.
13. *Яновська О. Г.* Суд присяжних в контексті судово-правової реформи в Україні / О. Г. Яновська // Правове регулювання економіки: Збірник наукових праць. – К.: КНЕУ, 2005. – Вип. 5. – С. 97–107.

ТЕМА 19. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Теоретичне заняття

Завдання і значення апеляційного провадження.

Судові рішення, на які може бути подана апеляційна скарга.

Особи, які мають право подати апеляційну скаргу. Вимоги до апеляційної скарги.

Дії суду першої інстанції при одержанні апеляційної скарги.

Порядок і строки апеляційного оскарження. Відновлення строку на апеляційне оскарження, підстави та порядок.

Доповнення, зміна і відмова від апеляційної скарги.

Суди, які розглядають апеляційні скарги.

Прийняття апеляційної скарги судом апеляційної інстанції. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова у відкритті провадження.

Відкриття апеляційного провадження і вирішення суддею-доповідачем питань, пов'язаних з підготовкою до апеляційного розгляду.

Заперечення на апеляційну скаргу.

Ухвала судді-доповідача про закінчення підготовки і призначення апеляційного розгляду.

Строки судового розгляду в суді апеляційної інстанції.

Межі перегляду судом апеляційної інстанції.

Види рішень, які може прийняти суд апеляційної інстанції.

Підстави для зміни чи скасування вироку чи іншого судового рішення судом апеляційної інстанції. Недопустимість погіршення правового становища обвинуваченого.

Ухвала апеляційного суду, її форма та зміст. Вирок апеляційного суду.

Особливості нового розгляду судом першої інстанції.

Порядок перевірки ухвал слідчого судді.

Практичне заняття 19.1.

Судові рішення, на які може бути подана апеляційна скарга.

Особи, які мають право подати апеляційну скаргу. Вимоги до форми та змісту апеляційної скарги.

Порядок і строки апеляційного оскарження. Наслідки подання апеляційної скарги. Доповнення, зміна та відмова від апеляційної скарги.

Строки і порядок розгляду справи судом апеляційної інстанції.

Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги.

Практичне заняття 19.2.

Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції та їх характеристика.

Ухвала суду апеляційної інстанції, її зміст, порядок оголошення і звернення до виконання.

Вирок (постанова) суду апеляційної інстанції.

Порядок перевірки ухвал слідчого судді.

Практичне завдання до теми 19

Апеляційне провадження

Задача № 1

Під час оголошення про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України, П. І. Дмитренко відмовився від захисника, мотивуючи це тим, що він є студентом магістратури юридичного факультету і може сам успішно здійснювати свій захист. Після закінчення досудового слідства, відкриття матеріалів кримінального провадження та ознайомлення з ними підозрюваний заявив клопотання про залучення як захисника для участі у судовому розгляді адвоката С. А. Петренка. Це клопотання слідчий відхилив своєю постановою, мотивуючи тим, що підозрюваний раніше відмовився від участі в справі захисника. У судовому засіданні як захисник обвинуваченого П. І. Дмитренка брав участь адвокат С. А. Сіренко Вироком суду від 17 грудня 2013 року П. І. Дмитренко був засуджений до 4 років позбавлення волі з застосуванням запобіжного заходу до набрання вироком законної сили у вигляді тримання під вартою. Копію вироку було вручено обвинуваченому 18 грудня 2013 року. Захисник 17 січня 2014 року, а обвинувачений 18 січня 2014 року подали апеляційні скарги на вирок.

1. *Дайте оцінку рішенням слідчого?*
2. *Які є строки апеляційного оскарження судових рішень?*
3. *Як повинен діяти апеляційний суд?*

Задача № 2

Ознайомившись із матеріалами закінченого досудового слідства, підозрюваний П. І. Волосенко заявив клопотання про захист його інтересів у суді адвокатом, що було зафіксовано в протоколі ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Районний суд під час підготовчого провадження призначив судовий розгляд без участі захисника. У судовому засіданні обвинувачений клопотав про участь захисника більше не заявляв, і суд це питання не обговорював. У апеляційній скарзі обвинувачений П. І. Волосенко виклав усі ці обставини та просив скасувати вирок.

1. *Оцініть ситуацію під кутом зору суду апеляційної інстанції та запропонуйте його рішення.*

Задача № 3

Апеляційний суд Закарпатської області, розглянувши у відкритому судовому засіданні матеріали кримінального провадження за апеляцією прокурора м. Мукачево на ухвалу слідчого судді Мукачівського міськрайонного суду від 23 січня 2013 року, встановив, що зазначеною ухвалою відмовлено у задоволенні клопотання старшого слідчого СВ Мукачівського МВ УМВС України в Закарпатській області про надання дозволу на проведення обшуку в квартирі Б. М. Макарова. Рішення про відмову в наданні дозволу на проведення обшуку в цьому житлі слідчий суддя мотивував відсутністю доказів про можливість причетності Б. М. Макарова до вчинення зазначеного злочину та відсутністю в зазначеному клопотанні достатніх даних про те, що в цьому житлі можуть знаходитись знаряддя вчиненого злочину.

1. *Запропонуйте рішення суду апеляційної інстанції.*

Задача № 4

Колегія суддів апеляційного суду Житомирської області, розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду в м. Житомирі кримінальне провадження за апеляцією обвинуваченого Д. П. Романова на вирок Радомишльського районного суду Житомирської області від 13 січня 2013 року, встановила, що зазначеним вироком Д. П. Романов був засуджений за ч. 3 ст. 185 КК України до 4 років позбавлення волі з іспитивним строком на 2 роки. У судовому засіданні Д. П. Романов своєї вини у вчиненому злочині не визнав. Водночас, в ході судового розгляду не були усунуті суперечності в показаннях потерпілого

Т.О. Іванова, свідка О.Д. Торіна та обвинуваченого Д.П. Романова про обставини вчинення викрадення речей, їх наявності на момент викрадення та кількості. Також не було проведено допиту понять, які були присутні при проведенні слідчого експерименту, на яких посиляється обвинувачений Д.П. Романов, як на очевидців того, як слідчий примушував давати потрібні показання.

1. *Запропонуйте рішення суду апеляційної інстанції.*

Задача № 5

Вироком суду місцевого суду від 30 січня 2013 року Р.О. Семенова було засуджено за ч. 3 ст. 185 КК України до 3 років позбавлення волі з застосуванням запобіжного заходу до набрання вироком законної сили у вигляді тримання під вартою. Обвинувачений Р.О. Семенов 28 січня 2013 року направив апеляційну скаргу на вирок безпосередньо до апеляційного суду області не додавши до неї копії в кількості, необхідній для надіслання сторонам та іншим учасникам судового провадження.

1. *Наведіть вимоги до апеляційної скарги та порядок її подання.*
2. *Чи може суддя апеляційного суду за таких умов відкрити апеляційне провадження?*

Задача № 6

Апеляційному суду Херсонської області
прокурора, класний чин, П.І.П.

Апеляційна скарга прокурора

Вироком Каховського міськрайонного суду Херсонської області від 24 січня 2013 року П.І. Антонова визнано винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 2 ст. 307 КК України і призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років та на підставі ст. 75 КК України звільнено від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком 3 роки.

Висновок суду першої інстанції про винуватість обвинуваченого П.І. Антонова відповідає фактичним обставинам справи і підтверджується наведеними у вирокі доказами, яким суд надав належну оцінку та обґрунтовано поклав їх в основу вироку і це не оспорується.

ся. Суд першої інстанції також правильно кваліфікував дії обвинуваченого П. І. Антонова за ч. 2 ст. 307 КК України. Щодо призначеного покарання, то суд першої інстанції обґрунтовано врахував те, що обвинувачений П. І. Антонов вперше притягується до кримінальної відповідальності та відніс до обставин, що пом'якшують покарання, щире каяття, повне визнання своєї вини та активне сприяння розкриттю злочину, але не в повному обсязі врахував характер і ступінь тяжкості вчиненого злочину та особу винуватого. Таким чином, призначене покарання із застосуванням ст. 75 КК України не відповідає тяжкості скоєного злочину та особі обвинуваченого П. І. Антонова внаслідок м'якості. Враховуючи вищенаведене,

прошу:

вирок Каховського міськрайонного суду Херсонської області від 24 січня 2013 року відносно П. І. Антонова скасувати, а справу направити на новий судовий розгляд.

Дата

Прокурор П. І. П.

1. Чи відповідає апеляційна скарга прокурора вимогам КПК України?
2. Яке рішення повинен прийняти апеляційний суд?

Задача № 7

До Апеляційного суду Волинської області надійшла апеляційна скарга О. А. Тимощука – представника потерпілого Д. М. Агеєва на вирок Ковельського міськрайонного суду Волинської області від 11 січня 2013 року, яким обвинуваченого Д. М. Бонду визнано винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 1 ст. 185 КК України та призначено покарання у виді 80 годин громадських робіт. За апеляційною скаргою суддею-доповідачем Апеляційного суду Волинської області було відкрито апеляційне провадження, а 5 березня 2013 року після закінчення підготовки до апеляційного розгляду було постановлено ухвалу про закінчення підготовки та призначено апеляційний розгляд на 15 квітня 2013 року. 29 березня 2013 року від представника потерпілого О. А. Тимощука надійшла письмова відмова від його апеляційної скарги. Інші учасники кримінального провадження вирок не оскаржували.

1. За яких умов можлива відмова від апеляційної скарги?
2. Які наслідки відмови представника потерпілого від апеляційної скарги?

Задача № 8

30 січня 2013 року через Фастівський міськрайонний суд Київської області до Апеляційного суду Київської області була подана апеляційна скарга прокурора на вирок Фастівського міськрайонного суду Київської області від 10 січня 2013 року, яким обвинуваченого Л. М. Петренка визнано винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 2 ст. 307 КК України та призначено покарання із застосуванням ст. 69 КК України у виді позбавлення волі строком на 3 роки з конфіскацією майна, що є власністю обвинуваченого, за ч. 2 ст. 309 КК України у виді позбавлення волі строком на 2 роки та на підставі ст. 70 КК України остаточно призначено покарання у виді 3 років позбавлення волі з конфіскацією майна, що є його власністю.

В своїй апеляційній скарзі прокурор просив вказаний вирок скасувати, як незаконний та ухвалити новий, яким обвинуваченому Л. М. Петренку призначити покарання за ч. 2 ст. 309 КК України у виді позбавлення волі строком на 3 роки, за ч. 2 ст. 307 КК України у виді позбавлення волі строком на 6 років і на підставі ст. 70 КК України остаточно призначити покарання у виді позбавлення волі строком на 6 років з конфіскацією майна, що є його власністю.

28 лютого 2013 року безпосередньо до Апеляційного суду Київської області від прокурора надійшли зміни до апеляційної скарги, в яких прокурор просив обвинуваченому Л. М. Петренку призначити покарання за ч. 2 ст. 309 КК України у виді позбавлення волі строком на 3 роки, за ч. 2 ст. 307 КК України у виді позбавлення волі строком на 8 років з конфіскацією майна та на підставі ст. 70 КК України остаточно призначити покарання у виді 8 років позбавлення волі з конфіскацією майна, що є власністю обвинуваченого Л. М. Петренка.

1. *Який порядок, строки та особливості зміни або доповнення апеляційної скарги?*
2. *Яке рішення повинен прийняти апеляційний суд?*

Задача № 9

Баришівським міжрайонним прокурором було прийнято постанову про закриття кримінального провадження стосовно неповнолітнього Д. С. Діденка, підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 187 КК України, у зв'язку з його смертю. Не погоджуючись з вказаною постановою, законний представник підозрюваного Д. С. Діденка подав скаргу до Баришівського

районного суду Київської області, якою просив постанову прокурора скасувати, посилаючись на відсутність законних підстав для закриття кримінального провадження, оскільки не доведено, що злочин вчинений саме підозрюваним Д. С. Діденком, а тому продовження провадження є необхідним для реабілітації підозрюваного. Ухвалою слідчого судді Баришівського районного суду Київської області було відмовлено в задоволенні скарги законного представника підозрюваного Д. С. Діденка.

1. *Чи може законний представник подати апеляційну скаргу до апеляційного суду на ухвалу слідчого судді?*
2. *Запропонуйте рішення суду апеляційної інстанції.*

Задача № 10

Апеляційним судом Івано-Франківської області у відкритому судовому засіданні розглянуто апеляційну скаргу прокурора на вирок Галицького районного суду від 18 січня 2013 року, яким обвинуваченого Т. П. Степанка визнано винуватим у пред'явленому обвинуваченні за ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 152 КК України із застосуванням ст. 69 КК України призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 4 роки, за ч. 2 ст. 153 КК України у виді позбавлення волі строком на 3 роки, та відповідно до ст. 70 КК України за сукупністю злочинів, шляхом часткового складання призначених покарань, остаточно призначено покарання – 4 роки і 6 місяців позбавлення волі, а також частково задоволено цивільний позов законного представника потерпілої О. П. Бідюк і стягнуто з обвинуваченого на користь потерпілої О. П. Бідюк 15000 грн. моральної шкоди.

Під час апеляційного розгляду встановлено, що судом першої інстанції безпідставно застосовано положення ст. 69 КК України і призначено покарання за ч. 2 ст. 15, ч. 3 ст. 152 КК України нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції даної статті, оскільки, приймаючи таке рішення, суд не в повній мірі врахував особу винного, який вже притягувався до кримінальної відповідальності, та обставини за яких вчинено кримінальні правопорушення, особу потерпілої О. П. Бідюк, її фізичний та психічний стан, наслідки, що настали. Також встановлено, що суд першої інстанції необґрунтовано задовольнив цивільний позов лише частково, оскільки з матеріалів кримінального провадження вбачається, що стан здоров'я потерпілої О. П. Бідюк значно погіршився, що вона зазнала сильних фізичних і моральних страж-

дань, а тому розмір відшкодування моральної шкоди у сумі 25000 грн. за цивільним позовом підлягає задоволенню у повному розмірі. При цьому у поданій апеляційній скарзі прокурор ставив питання про скасування вироку за м'якістю призначеного покарання та ухвалення нового вироку з застосуванням більш суворого покарання. Винуватість та кваліфікація дій обвинуваченого Т.П. Степанко в апеляції прокурора не оспорується. Апеляційних скарг від інших учасників провадження не надходило.

1. *Запропонуйте рішення суду апеляційної інстанції.*
2. *В яких випадках суд апеляційної інстанції має право виходити за межі апеляційних вимог?*

Задача № 11

До Апеляційного суду Чернівецької області надійшла апеляційна скарга потерпілого П.П. Бовкуна на ухвалу Шевченківського районного суду м. Чернівці від 10 січня 2013 року про закриття кримінального провадження стосовно К.Д. Антонова, підозрюваного у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України, та звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею його на поруки. В апеляційній скарзі, потерпілий зазначає, що зазначена ухвала є незаконною, оскільки в клопотанні прокурора про звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності не міститься відомостей стосовно думки потерпілого щодо можливості звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності, розгляд зазначеного клопотання в суді першої інстанції відбувався за відсутності потерпілого, а думка останнього щодо можливості звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею його на поруки не з'ясовувалася, а тому потерпілий просить скасувати ухвалу про закриття кримінального провадження та звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності.

До апеляційної скарги потерпілий П.П. Бовкун додав клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження у зв'язку з тим, що він був позбавлений можливості подати апеляційну скаргу у встановлений КПК України строк, бо не був присутній у судовому засіданні 10 січня 2013 року, оскільки не був належним чином повідомлений про дату, час і місце судового розгляду, а також оскільки йому, всупереч ч. 7 ст. 376 КПК України, не було надіслано копії оскаржуваної ухвали. Копію оскаржуваної ухвали потерпілий отримав за його пись-

мовим зверненням безпосередньо в суді 26 лютого 2013 року, а апеляційну скаргу подав 27 лютого 2013 року.

1. *Чи обґрунтовані вимоги потерпілого?*
2. *Які наслідки подання апеляційної скарги після закінчення строку на апеляційне оскарження?*
3. *Запропонуйте рішення суду апеляційної інстанції.*

Задача № 12

Запорізьким районним судом Запорізької області було розглянуто кримінальне провадження стосовно Д. П. Вовка обвинуваченого у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 186 КК України. Під час судового розгляду прокурор склав обвинувальний акт зі зміненим обвинуваченням, в якому перекваліфікував дії обвинуваченого та пред'явив йому обвинувачення у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 186 КК України. Головуючий роз'яснив потерпілому його право підтримувати обвинувачення в раніше пред'явленому обсязі. Згоди на підтримання обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі потерпілий не надав. Вироком Запорізького районного суду Запорізької області від 11 січня 2013 року обвинуваченого визнано винуватим за ч. 4 ст. 186 КК України і призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 7 років. Потерпілий О. П. Боган, вважаючи, що суд першої інстанції неправильно застосував закон про кримінальну відповідальність, подав апеляційну скаргу на цей вирок, в якій просив вирок скасувати та ухвалити новий, яким обвинуваченого визнати винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 5 ст. 185 КК України.

1. *Оцініть правомірність позиції прокурора та потерпілого.*
2. *Запропонуйте рішення суду апеляційної інстанції.*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти процесуальні документи:

- 1) до першого заняття – апеляційну скаргу;
- 2) до другого заняття – ухвалу (або вирок) суду апеляційної інстанції.

Рекомендовані джерела до теми 19

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про практику постановлення судами вироків (постанов) при розгляді кримінальних справ в апеляційному порядку: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 1 від 15 травня 2006 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 373–377.
3. Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України № 10–1717/0/4–12 від 21.11.2012 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1717740-12>

Спеціальна література до теми 19

1. *Бобечко Н. Р.* Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у кримінальному судочинстві України: науково-практичний посібник / Н. Р. Бобечко; за ред. В. Т. Нора. – К.: «Правова єдність», всеукр. асоц. видавців, 2010. – 142 с.
2. *Бобечко Н. Р.* Підстави для зміни або скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядку у кримінальному провадженні: монографія / Н. Р. Бобечко; за ред. академіка НАПрН України, проф. В. Т. Нора. – К.: Алерта, 2015. – 234 с.
3. *Большаков Є. В.* Апеляційне оскарження рішень судді, постановлених в порядку судового контролю у досудових стадіях кримінального процесу [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / Є. В. Большаков; Акад. адвокатури України. – К., 2012. – 18 с.
4. *Кашка О. С.* Повноваження суду апеляційної інстанції в кримінальному процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / О. С. Кашка; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.
5. *Костюченко О. Ю.* Апеляційне оскарження судових рішень у кримінальному процесі України: монографія / О. Ю. Костюченко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 182 с.
6. *Костюченко О. Ю.* Апеляція прокурора на судові рішення у кримінальних справах / О. Ю. Костюченко // Вісник Академії прокуратури України – 2006 – № 3. – С. 69–75.
7. *Костюченко О. Ю.* Історія зародження та розвитку інституту апеляційного оскарження судових рішень на території України / О. Ю. Костюченко // Судова апеляція – 2006 – № 2. – С. 107–124.

8. *Костюченко О. Ю.* Об'єкт і предмет апеляційного оскарження судових рішень у кримінальному процесі України / О. Ю. Костюченко // Правничий вісник. – К., 2006. – Вип. 1. – С. 203–213.
9. *Костюченко О. Ю.* Поняття та значення інституту апеляції у кримінальному процесі України / О. Ю. Костюченко // Судова апеляція. – 2006 – № 1. – С. 30–44.
10. *Костюченко О. Ю.* Порядок і строки апеляційного оскарження у кримінальному судочинстві України / О. Ю. Костюченко // Судова апеляція – 2006 – № 3. – С. 43–56.
11. *Костюченко О. Ю.* Форма та зміст апеляції у кримінальному судочинстві України / О. Ю. Костюченко // Судова апеляція. – 2006. – № 4. – С. 50–59.
12. *Маляренко В. Т.* Про подання апеляцій на судові рішення у кримінальних справах / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – К., 2002. – № 3. – С. 42–53.
13. *Маляренко В. Т.* Про розгляд кримінальної справи в апеляційному порядку / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – К., 2002. – № 2. – С. 48–55.
14. *Сиза Н. П.* Процесуальне забезпечення справедливості вироку суду апеляційної інстанції / Н. П. Сиза // Судова апеляція. – 2011. – № 3. – С. 58–65.
15. *Яновська О. Г.* Особливості процесуального порядку оскарження ухвал слідчого судді в кримінальному провадженні / О. Г. Яновська // Судова апеляція: наук. – практ. журнал. – 2013. – № 1 (30). – С. 63–69.

ТЕМА 20. **КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Теоретичне заняття

Завдання і значення стадії касаційного провадження. Відмінність цієї стадії від апеляційного провадження.

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку.

Особи, які мають право подати касаційну скаргу. Зміст касаційної скарги. Заперечення на касаційну скаргу.

Порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги.

Порядок і строки відкриття касаційного провадження. Залишення касаційної скарги без руху або її повернення.

Підготовка касаційного розгляду. Призначення касаційного розгляду. Відмова від касаційної скарги, зміна і доповнення касаційної скарги. Заперечення на касаційну скаргу.

Порядок касаційного розгляду. Письмове касаційне провадження.

Особи, які беруть участь у касаційному розгляді. Випадки обов'язкового виклику обвинуваченого.

Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для скасування чи зміни вироку, ухвали касаційним судом. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Недопустимість погіршення становища виправданого, засудженого.

Ухвала суду касаційної інстанції. Її зміст і порядок оголошення.

Новий розгляд справи після скасування судового рішення судом касаційної інстанції.

Практичне заняття

Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Особи, які мають право подати касаційну скаргу.

Порядок і строки касаційного оскарження.

Зміст касаційної скарги. Доповнення, зміна і відмова від касаційної скарги.

Строки і порядок судового розгляду у касаційній інстанції.

Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції.

Ухвала суду касаційної інстанції. Її зміст і порядок оголошення.

Практичне завдання до теми 20

Касаційне провадження

Задача № 1

Суддя Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, розглянувши касаційну скаргу потерпілої О. О. Зененко на вирок Печерського районного суду м. Києва від 07 квітня 2014 року та ухвалу колегії суддів судової палати у кримінальних справах Апеляційного суду м. Києва від 09 червня 2014 року щодо М. М. Манчина, встановила, що у касаційній скарзі потерпіла ставить питання про перегляд зазначених судових рішень у касаційному порядку. Однак до скарги не долучена копія вироку суду першої інстанції, завірена належним чином.

1. *Хто має право на касаційне оскарження?*

2. *Якими є вимоги до касаційної скарги?*
3. *Яке рішення має прийняти суддя Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ?*

Задача № 2

Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ розглянула у судовому засіданні в м. Києві 23 грудня 2014 року кримінальне провадження за касаційною скаргою засудженої Р. О. Донець на вирок Апеляційного суду Миколаївської області від 07 жовтня 2014 року, яким її визнано винуватою у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України та призначено покарання за цією статтею. На підставі ч. 4 ст. 74 КК України Р. О. Донець звільнено від покарання. Колегією суддів установлено, що вироком Баштанського районного суду Миколаївської області від 09 липня 2014 року Р. О. Донець за ч. 1 ст. 366 КК України виправдано за відсутністю в її діях складу злочину за пред'явленим обвинуваченням у вчиненні службового підроблення. Апеляційний суд частково задовольнив апеляцію прокурора, який брав участь у судовому розгляді у першій інстанції, скасував вирок Баштанського районного суду Миколаївської області від 09 липня 2014 року та ухвалив свій вирок від 07 жовтня 2014 року. У касаційній скарзі засуджена Р. О. Донець порушує питання про скасування ухваленого щодо неї обвинувального вироку за відсутністю в її діянні складу злочину. Колегія суддів ухвалила касаційну скаргу засудженої Р. О. Донець задовольнити, вирок Апеляційного суду Миколаївської області від 07 жовтня 2012 року щодо Р. О. Донець скасувати, а провадження у кримінальній справі закрити за відсутністю в її діях складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України.

1. *Якими є повноваження суду касаційної інстанції?*
2. *Чим визначаються межі перегляду судового рішення судом касаційної інстанції?*
3. *Проаналізуйте та обґрунтуйте запропоноване рішення суду касаційної інстанції.*

Задача № 3

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшла касаційна скарга захисника засудже-

ного на вирок Запорізького районного суду Запорізької області від 10 січня 2014 року та ухвалу Апеляційного суду Запорізької області від 01 квітня 2014 року. Зазначеним вироком засудженого Б. П. Тинюка визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 368 КК України і призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих обов'язків строком на 3 роки, з конфіскацією всього належного йому майна та позбавленням спеціального звання «капітан міліції». Ухвалою суду апеляційної інстанції вирок змінено в частині призначеного засудженому покарання, застосовано ст. 69 КК України та пом'якшено основне покарання до 3 років позбавлення волі. У поданій касаційній скарзі захисник просить судові рішення скасувати, а справу направити на новий судовий розгляд у зв'язку з істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону. Висновок щодо доведеності винуватості засудженого та кваліфікація його дій за ч. 2 ст. 368 КК України в касаційній скарзі не оспорюються. При цьому під час касаційного розгляду колегією суддів не виявлено істотних порушень вимог кримінального процесуального закону, які могли перешкодити ухваленню законних і обґрунтованих судових рішень, але що стосується призначеного засудженому покарання, то колегія суддів вважає, що воно є явно несправедливим внаслідок суворості. Крім того, суд першої інстанції, прийнявши рішення про позбавлення засудженого спеціального звання «капітан міліції» не послався у резолютивній частині вироку на застосування ст. 54 КК України.

1. *Які існують підстави для скасування чи зміни судового рішення судом касаційної інстанції?*
2. *Чи може суд касаційної інстанції вийти за межі касаційних вимог?*
3. *Оцініть правильність рішення суду першої, апеляційної та касаційної інстанцій.*

Задача № 4

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшла касаційна скарга прокурора на ухвалу Артемівського міськрайонного суду Донецької області від 10 січня 2014 року, якою закрито кримінальне провадження та звільнено обвинуваченого Л. Д. Артемьєва від кримінальної відповідальності

за ч. 1 ст. 129, ч. 1 ст. 162 КК України на підставі ст. 46 КК України у зв'язку з примиренням з потерпілою, та на ухвалу Апеляційного суду Донецької області від 04 березня 2013 р., якою зазначену ухвалу суду першої інстанції залишено без змін. У касаційній скарзі прокурор ставить питання про скасування судових рішень з направленням справи на новий судовий розгляд у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону. Посилається на те, що особа не може бути звільнена за примиренням з потерпілим на підставі ст. 46 КК України у випадку вчинення нею реальної сукупності злочинів. З матеріалів кримінального провадження вбачається, що обвинувачений вчинив два злочини, що передбачені та кваліфікувались за двома статтями КК України, один із яких передує іншому в часі. А тому суд касаційної інстанції прийшов до висновку, що вчинені обвинуваченим дії становлять реальну сукупність, утворюючи повторність злочинів. При цьому, однією з умов звільнення від кримінальної відповідальності, передбачених ст. 46 КК України, є вчинення особою злочину вперше.

1. *Яке рішення має ухвалити суд касаційної інстанції? Обґрунтуйте відповідь.*

Задача № 5

Вироком Васильківського міськрайонного суду Київської області обвинуваченого М.М. Петренка визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України і призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років з позбавленням права керувати транспортними засобами на 3 роки та на підставі ст.ст. 75, 76 КК України звільнено від відбування основного покарання з випробуванням з іспитовим строком 3 роки. Зазначений вирок за апеляцією прокурора і потерпілої в частині призначення покарання було скасовано Апеляційним судом Київської області і у цій частині ухвалено новий, яким засудженому М.М. Петренку призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років з позбавленням права керувати транспортними засобами на 3 роки. Не погоджуючись з вироком суду апеляційної інстанції, засуджений оскаржив його у касаційному порядку. Суддя-доповідач суду касаційної інстанції постановив ухвалу про відмову у відкритті касаційного провадження, в якій зазначив, що з поданої касаційної скарги, доданих до неї копії судових рішень та інших документів вбачається, що підстав для її задоволення немає.

1. *Чи законне рішення судді?*
2. *В яких випадках суд касаційної інстанції має право постановити ухвалу про відмову у відкритті касаційного провадження?*

Задача № 6

Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ розглянула касаційну скаргу прокурора на вирок Роменського міського суду Сумської області та ухвалу Апеляційного суду Сумської області, якою зазначений вирок залишено без змін. Вироком суду засудженого Б.І. Митко визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 190 КК України і призначено покарання у виді обмеження волі на строк 4 роки та на підставі відповідних положень Закону України «Про амністію» звільнено від відбування призначеного покарання. У касаційній скарзі прокурор порушує питання про скасування ухвали апеляційного суду у зв'язку з неправильним застосуванням кримінального закону та про направлення справи на новий апеляційний розгляд, обґрунтовуючи її тим, що суд безпідставно застосував до обвинуваченого положення Закону України «Про амністію», а також зазначає, що у разі прийняття такого рішення суд повинен був звільнити останнього від кримінальної відповідальності, а не від призначеного покарання. При цьому інших касаційній скарг не надходило, а з матеріалів кримінального провадження вбачається, що на час ухвалення вироку судом першої інстанції були правові підстави саме для звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності на підставі акта амністії, а не для звільнення його від відбування покарання.

1. *Оцініть ситуацію з огляду на повноваження суду касаційної інстанції.*
2. *Запропонуйте рішення суду касаційної інстанції.*

Задача № 7

Судом касаційної інстанції після відкриття касаційного провадження було надіслано копії ухвали про відкриття касаційного провадження учасникам судового провадження разом з копіями касаційної скарги, але не встановлено строку, протягом якого можуть бути подані заперечення на касаційну скаргу.

1. *Чи можна в такому випадку подати письмові заперечення на касаційну скаргу?*

2. *Якщо так, то який, на вашу думку може бути кінцевий термін для їх подання до суду касаційної інстанції?*
3. *Який порядок подання та форма заперечень на касаційну скаргу?*

Задача № 8

Колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ розглянула в судовому засіданні кримінальне провадження за касаційною скаргою засудженого О.О. Дмитренка та його захисника Т.Б. Вашка на вирок Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 28 грудня 2013 року та ухвалу Апеляційного суду Запорізької області від 20 березня 2014 року. Зазначеним вироком О.О. Дмитренка засуджено за ч. 3 ст. 185 КК України із застосуванням ст. 69 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 1 рік, за ч. 2 ст. 187 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 7 років з конфіскацією всього майна, яке є власністю засудженого. Цим вироком також засуджено Б.Є. Бондаренка, судові рішення щодо якого у касаційному порядку не оскаржено. Ухвалою Апеляційного суду Запорізької області вирок залишено без зміни. Як убачається з матеріалів кримінального провадження, засуджений О.О. Дмитренко та його захисник Т.Б. Вашко у своїх апеляціях на вирок суду першої інстанції, які за змістом і доводами аналогічні їх касаційним скаргам, обґрунтовано посилались на порушення кримінального процесуального закону судом, порушення принципу безпосередності дослідження судом доказів, а також вказували на суперечності в показаннях потерпілої та свідків, які судом у вирокі не усунуто. Проте апеляційний суд не перевірів належним чином усіх доводів апеляцій, не дав на них відповіді та не навів мотивів, якими керувався при постановленні ухвали. Аналогічні порушення були допущені судом апеляційної інстанції і при розгляді апеляційної скарги засудженого Б.Є. Бондаренка, судові рішення щодо якого у касаційному порядку не оскаржено.

1. *Запропонуйте рішення суду касаційної інстанції.*
2. *Чи може суд касаційної інстанції вийти за межі касаційної скарги?*

Задача № 9

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ надійшла касаційна скарга потерпілої

М. А. Варави на вирок Приморського районного суду м. Одеси від 20 грудня 2013 року щодо засудженого Ю. М. Архіпова та ухвалу Апеляційного суду Одеської області від 03 лютого 2014 року, якою вирок залишено без змін. Зазначеним вироком Ю. М. Архіпова засуджено за ч. 3 ст. 190 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки; за ч. 4 ст. 190 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 5 років з конфіскацією всього майна, що є його власністю. На підставі ч. 1 ст. 70 КК України остаточне покарання засудженому за сукупністю злочинів призначено шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим у виді позбавлення волі на строк 5 років з конфіскацією всього майна, що є його власністю. У касаційній скарзі потерпіла просить вирок та ухвалу скасувати, а справу направити на новий судовий розгляд у зв'язку з невідповідністю призначеного покарання тяжкості злочину та особі засудженого внаслідок м'якості, оскільки, при призначенні засудженому покарання суд першої інстанції врахував дані про особу засудженого, його позитивну характеристику за місцем проживання, тяжкість вчинених злочинів, відсутність обставин, що пом'якшують і обтяжують покарання, проте не надав належної оцінки цим обставинам та в повній мірі відповідно до вимог закону їх не врахував. Зокрема, не в повній мірі враховано кількість епізодів злочинної діяльності засудженого, заподіяну його діями шкоду у великих та особливо великих розмірах, яка не відшкодована, та тяжкість вчинених ним злочинів, які є тяжким і особливо тяжким злочинами. Апеляційний суд, постановляючи ухвалу про залишення вироку без змін, а апеляції без задоволення, на ці порушення закону уваги не звернув, своє рішення належним чином не мотивував та всупереч вимогам п. 3 ч. 1 ст. 419 КПК України не вказав підстав, з яких апеляційну скаргу потерпілої визнано необґрунтованою.

3. *Які повноваження суду касаційної інстанції?*

4. *Запропонуйте рішення суду касаційної інстанції.*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Написати ухвалу суду касаційної інстанції.

Рекомендовані джерела до теми 20

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
3. Рішення Конституційного Суду України від 11 грудня 2003 року № 20-рп/2003 у справі за конституційним поданням 62 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 3 частини другої статті 18, статей 32, 33, 34, 35, 36, 37, підпункту 5 пункту 3 розділу УП «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про судоустрій України» (справа про Касаційний суд України) // Вісник Конституційного Суду України. – 2003. – № 6. – С. 8–12.

Спеціальна література до теми 20

1. *Бобечко Н. Р.* Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у кримінальному судочинстві України: науково-практичний посібник / Н. Р. Бобечко; за ред. В. Т. Нора. – К.: «Правова єдність», всеукр. асоц. видавців, 2010. – о 142 с.
2. *Бондаренко Я. С.* Касаційна перевірка судових рішень, прийнятих під час досудового розслідування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / Я. С. Бондаренко; Нац. акад. внутр. справ. – Київ, 2014. – 19 с.
3. *Бородовська Н. О.* Засуджений: проблеми забезпечення його статусу: монографія / Н. О. Бородовська. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. – 145 с.
4. *Маляренко В. Т.* Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: монографія / В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 511 с.
5. *Маляренко В. Т.* Про окремі питання касаційного перегляду кримінальних справ за новими правилами / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – К., 2001. – № 4. – С. 40–49.
6. *Маринів В. І.* Особливості реалізації окремих засад кримінального провадження у судах апеляційної та касаційної інстанції / В. І. Маринів // Право України. – К., 2013. – № 11. – С. 259–266.
7. *Морицакова Т. Г.* Оценка качества судебного разбирательства по уголовным делам / Т. Г. Морицакова, И. Л. Петрухин; отв. ред. О. П. Темишкин. – М.: Наука, 1987. – 239 с.

ТЕМА 21. ПРОВАДЖЕННЯ У ВЕРХОВНОМУ СУДІ УКРАЇНИ

Теоретичне заняття

Поняття, завдання і значення стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України.

Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України.

Особи, які мають право на звернення з заявою про перегляд судових рішень Верховним Судом України.

Вимоги до заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України та наслідки їх невиконання.

Строки подання заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України. Строки перегляду судових рішень Верховним Судом України.

Порядок допуску справи до провадження у Верховному Суді України.

Підготовка до перегляду судового рішення у Верховному Суді України.

Порядок розгляду справи Верховним Судом України.

Рішення, які може прийняти Верховний Суд України за результатами розгляду справи.

Зміст і юридична природа постанови Верховного Суду України.

Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України.

Практичне заняття

Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України.

Особи, які мають право звернутися за переглядом судових рішень Верховним Судом України.

Заява про перегляд судового рішення Верховним Судом України. Її форма, зміст, додатки до неї. Наслідки невиконання вимог, що ставляться до заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України.

Строки подання заяв про перегляд судового рішення Верховним Судом України.

Строки перегляду судових рішень Верховним Судом України.

Порядок допуску справи до розгляду Верховним Судом України.

Порядок підготовки до розгляду та розгляду справи Верховним Судом України.

Повноваження Верховного Суду України за наслідками перегляду судових рішень. Обов'язковість рішень Верховного Суду України.

Постанова Верховного Суду України, її форма та зміст.

Практичне завдання до теми 21

Провадження у Верховному Суді України

Задача № 1

Колегія суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ розглянувши 18 листопада 2014 року в судовому засіданні в м. Києві заяву захисника М. А. Акімова про допуск до провадження у Верховному Суді України справи щодо Р. Д. Моци, засудженого вироком Хмельницького міськрайонного суду від 30 січня 2013 року за ч. 1 ст. 122 КК України на три роки позбавлення волі, на підставі ст. 75 КК України звільненого від відбування покарання з випробуванням з іспитивим строком два роки, та про перегляд ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01 липня 2013 року, встановила, що, за змістом поданої заяви, захисник порушив питання про перегляд цієї ухвали та її скасування з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону та істотного порушення вимог кримінального процесуального закону, що вплинуло, на його думку, на правильність призначення покарання.

1. *З яких підстав можуть бути переглянуті судові рішення Верховним Судом України?*
2. *Яким в цьому випадку може бути рішення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ?*

Задача № 2

Засуджений Б. П. Тинюк направив заяву до Верховного Суду України про перегляд вироку Запорізького районного суду Запорізької області від 10 січня 2014 року, ухвали Апеляційного суду Запорізької області від 01 квітня 2014 року та ухвали Вищого спеціалізованого

суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 10 серпня 2014 року. Зазначеним вироком засудженого Б. П. Тинюка визнано винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 368 КК України, і призначено покарання у виді позбавлення волі строком на 5 років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих обов'язків, строком на 3 роки, з конфіскацією всього належного йому майна та позбавленням спеціального звання «капітан міліції». Ухвалою суду апеляційної інстанції вирок змінено в частині призначеного засудженому покарання, застосовано ст. 69 КК України та пом'якшено основне покарання до 3 років позбавлення волі. Під час касаційного розгляду колегією суддів не виявлено істотних порушень вимог кримінального процесуального закону, які могли перешкодити ухваленню законних і обґрунтованих судових рішень і судові рішення залишені без змін, а касаційна скарга без задоволення. У поданій заяві засуджений просить судові рішення скасувати, а справу направити на новий судовий розгляд у зв'язку з істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону.

1. *Які існують підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України?*
2. *Який процесуальний порядок подання заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України?*
3. *Яке рішення має бути прийнято за заявою Б. В. Тинюка?*

Задача № 3

До Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 24 липня 2013 року надійшла заява потерпілого до Верховного Суду України про перегляд ухвали Артемівського міськрайонного суду Донецької області від 10 січня 2013 року, якою закрито кримінальне провадження та звільнено обвинуваченого Л. Д. Артемєва від кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 129 на підставі ст. 46 КК України у зв'язку з примиренням з потерпілою, та ухвали Апеляційного суду Донецької області від 04 березня 2013р., якою зазначену ухвалу суду першої інстанції залишено без змін. У заяві потерпілий просить скасувати судові рішення з направленням справи на новий судовий розгляд у зв'язку з відмовою від примирення.

1. *Яке рішення має ухвалити суд? Обґрунтуйте відповідь.*
2. *Яким є строк та процесуальний порядок подання заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України?*

Задача № 4

Рішенням Європейського суду з прав людини у справі О.О. Дмитренка проти України визнано порушення Україною ряду положень Конвенції з прав людини та основоположних свобод. Верховний Суд України розглянув на спільному засіданні всіх судових палат у складі 33 суддів кримінальну справу засудженого вироком Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 28 грудня 2013 року О.О. Дмитренка за ч. 2 ст. 187 КК України до покарання у виді позбавлення волі на строк 7 років з конфіскацією всього майна, яке є власністю засудженого. Ухвалою апеляційного суду Запорізької області та ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ вирок та ухвалу залишено без змін.

1. *Чи дотримано вимоги закону щодо кількісного складу суддів Верховного Суду України, який здійснював розгляд даної справи?*

Задача № 5

Законний представник засудженого М.С. Садикова звернулася до Верховного Суду України з заявою про перегляд рішення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ щодо неоднакового застосування судом касаційної інстанції норм Закону України про кримінальну відповідальність. При цьому законний представник надав копії рішень, які були ухвалені судом касаційної інстанції у подібних провадженнях. Головну увагу законний представник М.С. Садикова звертав на різні за змістом судові рішення ухвалені Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних та кримінальних справ щодо засуджених М.С. Садикова та О.А. Трутенка. Однак Верховний Суд України повернув заяву законному представнику засудженого М.С. Садикова мотивуючи відмову тим, що заяву подано особою, яка не наділена правом на подання такої заяви.

1. *Чи мав право законний представник засудженого подавати заяву про перегляд судового рішення?*
2. *Чи правомірне рішення Верховного Суду України?*

Задача № 6

26 квітня 2013 року Верховний Суд України виніс ухвалу про задоволення заяви у кримінальному провадженні щодо засудженої М.В. Сибіррової, скасувавши рішення суду касаційної інстанції частково. Верховний Суд України обґрунтував своє рішення і напра-

вив виготовлену ухвалу учасникам судового провадження 06 травня 2013 року.

1. *Чи має право Верховний Суд України скасовувати рішення суду касаційної інстанції частково?*
2. *Чи були дотримані строки?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Скласти заяву до Верховного Суду України.

Рекомендовані джерела до теми 21

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року / Верховна Рада України. – К.: Відомості Верховної ради України, 2006. – № 30. – С. 260.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
4. Про судову практику застосування статей 400–11, 400–18 Кримінально-процесуального кодексу України: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 15 від 23 грудня 2011 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до постанови: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2011_rik

Спеціальна література до теми 21

1. *Дроздов О. М.* Аксіологічний підхід до перегляду судових рішень у кримінальних справах Верховним Судом України / О. М. Дроздов // Адвокат. – 2012. – № 2. – С. 11–19.
2. *Дудоров О.* Про пошук точок дотику між теорією і практикою: Рішення Верховного Суду України про неоднакове застосування одних і тих самих норм кримінального закону / О. Дудоров, С. Письменський // Юридичний вісник України. – 2013. – № 17–18. – С. 16–17.
3. *Костюченко О. Ю.* Місце та повноваження Верховного Суду України як найвищого судового органу в системі судів загальної юрисдикції / М. А. Погорецький, О. Ю. Костюченко // Право України. – 2012. – № 11–12. – С. 35–41.
4. *Луспенник Д.* Перегляд судових рішень Верховним Судом України: проблемні питання правозастосування / Д. Луспенник, О. Ткачук // Право України. – 2011. – № 9–10. – С. 370–381.

ТЕМА 22. ПРОВАДЖЕННЯ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Теоретичне заняття

Поняття, завдання і значення стадії перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

Підстави для здійснення провадження за нововиявленими обставинами. Види та зміст нововиявлених обставин.

Особи, які мають право подати заяву про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Вимоги до заяви і порядок її подання. Відмова від заяви та її наслідки.

Строки звернення за переглядом і строки перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

Суди, які переглядають судові рішення за нововиявленими обставинами.

Відкриття провадження за нововиявленими обставинами. Порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. Рішення, які приймаються за результатами такого перегляду.

Практичне заняття

Поняття і підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

Строки перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

Особи, які мають право подати заяву про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

Вимоги до заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами і порядок її подання. Відмова від заяви та її правові наслідки.

Порядок судового розгляду за нововиявленими обставинами.

Рішення, які приймає суд за нововиявленими обставинами.

Практичне завдання до теми 22 Провадження за нововиявленими обставинами

Задача № 1

Після численних сімейних незгод П. Р. Малініна залишила чоловіка і, забравши з собою малолітню дочку, переїхала на постійне місце проживання до іншого міста до тітки, де познайомилася з О. В. Остапчуком. Колишній чоловік М. Ф. Горовий із ревнощів уночі убив О. В. Остапчука і примусив П. Р. Малініну повернутися додому. Проте у вчиненні вбивства було запідозрено К. П. Недзельського, який останнім бачив О. В. Остапчука ввечері. Шляхом систематичного застосування до К. П. Недзельського фізичного насильства слідчий В. С. Грушин змусив його зізнатися у вчиненні вбивства, за яке його місцевим міським судом було засуджено до восьми років позбавлення волі.

Дізнавшись під час чергового приїзду до тітки про те, що за вбивство було засуджено іншу людину, П. Р. Малініна написала в прокуратуру міста заяву, в якій докладно розповіла про все, що сталося тієї трагічної ночі.

1. *Про які можливі нововиявлені обставини йде тут мова?*
2. *Яким судом може бути переглянуто вирок щодо К. П. Недзельського?*
3. *Що стане законним приводом для такого перегляду?*
4. *Яке судове рішення може бути прийнято за результатами перегляду вироку щодо К. П. Недзельського?*

Задача № 2

До прокурора району звернувся громадянин Л. В. Барський, який повідомив про те, що у кримінальному провадженні про вбивство Т. П. Комарницького, де він був єдиним свідком-очевидцем, два роки тому неправильно було засуджено за п. 7 ч. 2 ст. 115 КК України Й. Р. Рибак. Злочин же вчинив не Й. Р. Рибак, а неодноразово засуджений за насильницькі злочини О. Л. Багров, який, погрожуючи вбити його, Л. В. Барського, і членів його сім'ї, змусив його дати неправдиві показання. Невдовзі О. Л. Багров помер.

1. *Як перевірити заяву Л. В. Барського і виправити допущену судом помилку?*
2. *Що має зробити прокурор, отримавши таку заяву?*
3. *Чи не закінчилися строки перегляду вироку щодо Й. Р. Рибак?*

Задача № 3

Р. А. Старикова було засуджено за ч. 2 ст. 186 КК України за грабіж, поєднаний з насильством, яке не є небезпечним для життя і здоров'я

потерпілого. Згідно з висновком судово-медичної експертизи у потерпілого В. П. Царика виявлено легкі тілесні ушкодження, які не спричинили розладу здоров'я. Проте після набрання вироком законної сили В. П. Царик звернувся до лікарні із скаргами на погіршення стану здоров'я, головні болі, що з'явилися після того, як його побили. Йому було зроблено резекційну трепанацію черепа. З лікарського висновку видно, що тілесні ушкодження потерпілого В. П. Царика у вигляді крововиливу під тверду мозкову оболонку могли бути отримані внаслідок дії твердого предмета і належать до розряду тяжких, небезпечних для життя.

Потерпілий В. П. Царик звернувся до суду, який ухвалив вирок щодо Р. А. Старикова, з заявою про перегляд вироку у зв'язку з зазначеними обставинами і призначення Р. А. Старикову більш суворого покарання.

1. *Чи можуть бути обставини щодо погіршення стану здоров'я потерпілого В. П. Царика, виявлені під час перебування його в лікарні і під час операції, визнані нововиявленими і, відповідно, підставами для перегляду вироку щодо Р. А. Старикова?*
2. *Чи достатньо для встановлення наявності у потерпілого В. П. Царика тяжких тілесних ушкоджень лікарського висновку з лікарні, де йому зроблено операцію?*
3. *Чи може заява потерпілого у даному разі бути законним приводом для відкриття кримінального провадження в суді за нововиявленими обставинами чи потрібно, щоб спочатку було розпочато і проведено досудове розслідування і за його результатами прокурор звернувся до суду з обвинувальним актом щодо Р. А. Старикова з обвинуваченням у вчиненні ще й тяжких тілесних ушкоджень?*

Задача № 4

Н. П. Красовський, заступник директора магазину, і продавець цього самого магазину О. Д. Касаткін перебували у неприязних стосунках. Одного дня О. Д. Касаткін зник. Сторож магазину на допиті як свідок показав, що востаннє бачив О. Д. Касаткіна разом із Н. П. Красовським, коли вони виходили з магазину. У найближчому лісі було виявлено обвуглені кістки людини (як згодом з'ясувалося, вони залишилися з часів війни, а нещодавно діти кидали їх у багаття). Підозра впала на Н. П. Красовського. Через три дні він, за «порадою»

інших попередньо ув'язнених, що перебували з ним у камері СІЗО, зізнався і написав клопотання про помилування. Як потім з'ясувалося, О. Д. Касаткін живий, виїхав до Російської Федерації за договором на роботу, одружився, перейшовши на прізвище дружини.

Відбувши 12 років позбавлення волі за злочин, якого він не вчиняв, Н. П. Красовський, вважаючи, що двічі за той самий злочин його не каратимуть, знайшов О. Д. Касаткіна і вбив його, коли той приїхав у відпустку в Україну.

1. *Що має робити прокурор, якому стало відомо про всі ці обставини?*
2. *Чи йдеться тут про нововиявлені обставини?*

Задача № 5

Вироком районного суду М. П. Левковича було засуджено до шести років позбавлення волі за ч. 3 ст. 185 КК України за крадіжку з будинку свого сусіда І. І. Івшина у селі Требухів комп'ютера і телевізора на загальну суму 5350 гривень. Ф. Р. Самаєв, який відбував покарання у місцях позбавлення волі за крадіжки, також вчинені у цьому самому селі, звернувся до слідчого, який здійснював досудове розслідування щодо нього, із заявою про те, що крадіжку з будинку І. І. Івшина вчинив він.

1. *Що має робити слідчий, отримавши таку заяву Ф. Р. Самаєва?*
2. *Як, в якому порядку її можна перевірити?*
3. *Якщо зазначена у заяві обставина підтвердиться, то який суд, за якою підставою і яке рішення має винести щодо М. П. Левковича?*

Задача № 6

Вироком Оболонського районного суду м. Києва від 25 січня 2014 року Т. М. Прасіна засуджено за ч. 1 ст. 187 КК України на 3 роки позбавлення волі. До Оболонського районного суду м. Києва звернувся громадянин Т. М. Прасін із заявою про перегляд вироку суду за нововиявленими обставинами з тих підстав, що під іменем Т. М. Прасіна засуджена інша особа – П. О. Точилін, який на досудовому слідстві та в судовому засіданні назвав анкетні дані Т. М. Прасіна для уникнення кримінальної відповідальності. Таким чином, досудовим слідством та судом не встановлена особа засудженого. Даний факт та мотив своїх дій підтвердив у листі, доданому до заяви, і сам засуджений, вказавши свої справжні анкетні дані.

1. *Хто та в якому порядку має право звертатися із заявою про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?*
2. *Яким має бути рішення суду?*

Задача № 7

13 вересня 2012 року щодо громадянина України Д. М. Тяжчука було порушено кримінальну справу за ст. 118 КК України. 20 жовтня 2012 року слідчий не допустив до провадження як захисника практикуючого і досвідченого юриста Р. Г. Андрієвського, який не мав свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю. Д. М. Тяжчук відмовлявся від всіх інших захисників, яких за своїми постановами призначав слідчий і неодноразово писав клопотання про призначення йому захисником Р. Г. Андрієвського

Протягом кримінального провадження Д. М. Тяжчука захищали різні захисники, призначені слідчим та судом.

27 січня 2013 року вироком Кременчуцького районного суду Полтавської області Тяжчука Д. М. було визнано винним у вчиненні злочину.

10 травня 2013 року Д. М. Тяжчук звернувся до суду касаційної інстанції зі скаргою щодо перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами яке, на його думку, пов'язане із зловживанням слідчого та суду під час кримінального провадження, порушенням його прав, відмовою йому у праві на вільний вибір захисника та несправедливість судового розгляду його справи. Також Д. М. Тяжчук доводив, що рішення Конституційного Суду України від 16 листопада 2000 року № 13-рп/2000 у справі за конституційним зверненням громадянина Г. І. Солдатова закріплювало його право на вільний вибір крім адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом мав право на надання правової допомоги особисто або за дорученням юридичної особи.

1. *У чому полягає суть перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами?*
2. *Оцініть дії слідчого.*
3. *Оцініть дії Д. М. Тяжчука.*
4. *Чи були дотримані строки звернення про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?*
5. *На Вашу думку, чи правомірні вимоги Д. М. Тяжчука?*
6. *Чи дотримано порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?*
7. *Чи були порушення з боку суду першої інстанції?*

8. *На Вашу думку, яке рішення повинен прийняти суд касаційної інстанції?*

Задача № 8

О. І. Макаров відбувши 3 роки позбавлення волі з 9 років призначеного покарання за вчинений злочин, вирішив зустрітись із захисником, який захищав його на суді, і повідомити важливу інформацію, яка стосується даної справи. Захисник погодився на зустріч.

Під час зустрічі із захисником О. І. Макаров розповів йому про таємну домовленість між ним та його старшим братом та про те що він не вчиняв злочин за який його було засуджено, а вчинив цей злочин його старший брат, який мав на той час успішний бізнес, дружину та двох маленьких дітей.

Старший брат одразу після вчинення злочину зустрівся з О. І. Макаровим та розповів йому про всі обставини вчиненого і попросив взяти всю вину за вчинений злочин на себе та обіцяв О. І. Макарову подарувати машину та двокімнатну квартиру у місті після того, як О. І. Макаров звільниться.

В результаті домовленості з братом О. І. Макаров вирішив взяти всю вину на себе і відбути покарання.

О. І. Макаров мотивував своє рішення щодо зустрічі з захисником погіршенням стосунків із місцевими «авторитетами» і, хвилюючись за своє життя, вирішив розповісти всю правду захиснику з надією на перегляд його провадження судом з подальшим звільненням його від відбування покарання.

Захисник погодився представляти інтереси засудженого О. І. Макарова, але в останній момент перед початком судового розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами засуджений О. І. Макаров відмовився від заяви.

1. *Оцініть дії засудженого О. І. Макарова.*
2. *Оцініть дії захисника.*
3. *Чи є підстави для порушення провадження за нововиявленими обставинами?*
4. *На Вашу думку, яке рішення повинен був прийняти суд?*

Задача № 9

Після закінчення судового засідання прокурор В. Ф. Петренко підійшов до захисника обвинуваченого В. А. Батюка і запропонував

йому умовити обвинуваченого Ф. Я. Боченка заплатити 20 тисяч доларів США судді за закриття кримінального провадження. Прокурор запевняв, що він особисто посприяє закриттю цього кримінального провадження зі своєї сторони, але у обвинуваченого не знайшлося необхідної суми і захисник відмовився від такої пропозиції, він був впевнений у невинуватості Ф. Я. Боченка, оскільки мав для цього належні докази.

На наступному судовому засіданні суддя не взяв до уваги обставини, на які звертав увагу захисник, а на наступних судових засіданнях у свідків з'явилися додаткові показання, на підставі яких Ф. Я. Боченка було засуджено за ч. 2 ст. 139 КК України до позбавлення волі.

Захисник Ф. Я. Боченка розумів, що таке ставлення до його підзахисного може бути наслідком відмови від угоди, яку пропонував прокурор, і вирішив повідомити про розмову з прокурором і наслідки відмови від запропонованої угоди Службу безпеки України.

1. *Проаналізуйте ситуацію.*
2. *Змодельуйте подальший розвиток подій.*
3. *Оцініть дії захисника.*
4. *Оцініть дії прокурора.*
5. *Чи є підстави для здійснення кримінального провадження за нововиявленими обставинами?*
6. *Хто може, у даній ситуації, відкрити кримінальне провадження за нововиявленими обставинами та у якій формі?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до теми 22

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Про деякі питання застосування розділу XI «Перехідні положення» Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 1735/0/4–12 від 26.11.2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1735740-12>.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.

Спеціальна література до теми 22

4. *Анашкин Г.З.* Возобновление дел по вновь открывшимся обстоятельствам / Г.З. Анашкин, И.Д. Перлов. – М.: Юрид. лит., 1982. – 80 с.
1. *Маляренко В.Т.* Про перегляд судових рішень у порядку виключного провадження / В.Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – 2001. – № 5. – С. 17–23.
2. *Петренко Ю.* Доцільно передбачити в КПК відповідний механізм провадження розслідування нововиявлених обставин / Ю. Петренко // Закон і бізнес, 2012. – № 7 (1046): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zib.com.ua/ua/print/7954-pereglyad_sudovih_rishen_za_novoviyavle_nimi_obstavinami_za_p.html
3. *Сиза Н.П.* Презумпція невинуватості у стадії перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в Україні / Н.П. Сиза // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 1. – С. 82–90.
4. *Сиза Н.П.* Провадження за нововиявленими обставинами у кримінальному процесі України: проблеми процесуальної форми / Н.П. Сиза // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2012. – Випуск 19. – Том 4. – С. 150–152.
5. *Татаров О.Ю.* Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами: навч. посіб. / О.Ю. Татаров. – К.: КНТ, 2009. – 160 с.

ТЕМА 23. ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Теоретичні заняття

1. Кримінальне провадження на підставі угод.

Поняття та види угод у кримінальному провадженні.

Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. Роз'яснення підозрюваному та потерпілому їхнього права на примирення та механізму його реалізації. Ініціювання та укладання угоди. Зміст угоди про примирення. Наслідки укладення та затвердження угоди про примирення для підозрюваного чи обвинуваченого та потерпілого.

Угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим. Ініціювання та укладення угоди. Заборона укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні, в якому бере участь потерпілий. Зміст угоди про визнання

винуватості. Наслідки укладення та затвердження угоди про визнання винуватості для прокурора і підозрюваного чи обвинуваченого.

Порядок судового провадження на підставі угод. Питання, які має з'ясувати суд перед затвердженням угоди про примирення і угоди про визнання винуватості. Вирок суду на підставі угод. Наслідки невиконання угоди.

2. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення.

Поняття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Кримінальні правопорушення, за якими здійснюється кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Законний привід для початку такого провадження слідчим, прокурором. Особливості провадження під час досудового розслідування і в судовому розгляді.

3. Провадження щодо кримінальних проступків.

Провадження щодо кримінальних проступків як вид спрощеного кримінального провадження.

Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.

Клопотання прокурора про розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні. Додатки до обвинувального акта.

Судовий розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні. Особливості апеляційного оскарження вироку.

4. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх.

Особливості предмету доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Досудове розслідування і судовий розгляд щодо неповнолітніх. Особливості виклику і допиту неповнолітнього підозрюваного і обвинуваченого. Особливості застосування до неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого запобіжних заходів. Призначення комплексної психолого-психіатричної і психологічної експертизи неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого. Порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру.

Особливості кримінального провадження щодо осіб, які на момент вчинення суспільно-небезпечного діяння не досягли віку, з якого можлива кримінальна відповідальність. Підстави та порядок застосування до таких осіб примусових заходів виховного характеру.

5. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

Особливості досудового розслідування у цьому провадженні. Обставини, які підлягають встановленню під час досудового розслідування. Призначення судово-психіатричної експертизи. Права особи, щодо якої здійснюється таке провадження. Участь захисника. Запобіжні заходи. Об'єднання і виділення кримінальних проваджень. Процесуальний порядок закінчення досудового розслідування.

Порядок судового розгляду щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Питання, які має з'ясувати суд під час постановлення ухвали щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Рішення, які може прийняти суд.

Види примусових заходів медичного характеру, які може застосувати суд. Продовження, зміна і скасування примусових заходів медичного характеру. Відновлення кримінального провадження. Оскарження ухвали суду.

6. Інші види особливих порядків провадження.

Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб.

Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.

Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписане до порту, розташованого в Україні.

Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Практичне заняття 23.1.

Кримінальні правопорушення, щодо яких кримінальне провадження здійснюється у формі приватного обвинувачення. Особливості початку, досудового розслідування та судового розгляду в такому провадженні.

Поняття та види угод у кримінальному провадженні. Угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим, її зміст, наслідки укладення та затвердження.

Угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим, її зміст, наслідки укладення та затвердження.

Порядок судового провадження на підставі угод. Питання, які має з'ясувати суд перед затвердженням угоди про примирення і угоди про визнання винуватості. Вирок суду на підставі угод. Наслідки невиконання угоди.

Провадження щодо кримінальних проступків як вид спрощеного кримінального провадження. Особливості досудового розслідування та судового розгляду.

Практичне заняття 23.2.

Особливості предмету доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.

Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Виклик і допит неповнолітнього підозрюваного. Участь захисника, законного представника та інших осіб. Призначення експертиз. Застосування запобіжних заходів.

Особливості судового розгляду та види судових рішень у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Підстави та порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого примусових заходів виховного характеру.

Особливості досудового розслідування та судового розгляду щодо осіб, які не досягли віку, з якого можлива кримінальна відповідальність. Порядок застосування до таких осіб примусових заходів виховного характеру.

Практичне заняття 23.3.

Підстави для кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

Особливості досудового розслідування у цьому провадженні. Обставини, які підлягають встановленню під час досудового розслідування. Призначення судово-психіатричної експертизи. Права особи, щодо якої здійснюється таке провадження. Участь захисника. Запобіжні заходи. Об'єднання і виділення кримінальних проваджень. Процесуальний порядок закінчення досудового розслідування.

Порядок судового розгляду щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Питання, які має з'ясувати суд під час поста-

новлення ухвали щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Рішення, які може прийняти суд.

Види примусових заходів медичного характеру, які може застосувати суд. Продовження, зміна і скасування примусових заходів медичного характеру.

Відновлення кримінального провадження.

Оскарження ухвали суду.

Практичне завдання до теми 23

Особливі порядки кримінального провадження

Задача № 1

За заявою потерпілої М. П. Опанасенко слідчий прокуратури вніс відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та почав досудове розслідування щодо зґвалтування її громадянином Р. О. Кузьмичем. В процесі проведення досудового розслідування було встановлено, що М. П. Опанасенко та К. В. Кузьмич проживають у незареєстрованому шлюбі більше 10 років та ведуть спільне господарство. Між зазначеними особами, зі слів свідка В. Г. Павлика, часто виникали суперечності та сварки. В процесі досудового розслідування було встановлено, що Опанасенко подала заяву про зґвалтування після чергової сварки. Допитаний як підозрюваний К. В. Кузьмич не визнав своєї вини у вчиненні кримінального правопорушення і в своїх показаннях зазначив, що М. П. Опанасенко неодноразово погрожувала йому після сварок подати заяву про зґвалтування. Після 10 днів з моменту повідомлення про підозру до слідчого прокуратури надійшла заява М. П. Опанасенко, в якій вона просила не притягувати до відповідальності К. В. Кузьмича, оскільки вони помирилися та останній дав обіцянку з нею одружитись.

1. *Як повинен в даній ситуації діяти слідчий, прокурор?*
2. *Чи можна в такому випадку закрити кримінальне провадження?*
3. *Чи допускається укладення угоди про примирення в цій ситуації?*

Задача № 2

Вироком Первомайського міськрайонного суду Миколаївської області неповнолітню Д. В. Любарську визнано винною у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 125 КК України, та звільнено від по-

карання із застосуванням примусових заходів виховного характеру, передбачених ст. 105 КК України. Д. В. Любарській оголошено осуд за її дії та роз'яснено правові наслідки продовження протиправної поведінки і вчинення нового злочину, обмежено дозвілля – заборонено відвідувати у вечірній і нічний час розважальні заходи до досягнення повноліття, а також про передачу її під нагляд матері без зазначення строку.

1. *Чи правильні рішення суду щодо застосування до неповнолітньої примусових заходів виховного характеру?*
2. *В чому відмінність звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру від звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням таких самих заходів?*

Задача № 3

Вироком Тисменицького районного суду Івано-Франківської області І. М. Петрова було визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 186 КК України. Під час провадження в суді апеляційної інстанції було встановлено, що І. М. Петров вчинив злочин у віці 17 років 11 місяців. В процесі досудового розслідування після виконання повноліття І. М. Петрова було затримано за підозрою у вчиненні злочину та через 10 днів було здійснено письмове повідомлення про підозру. Захисник підозрюваного брав участь у провадженні з моменту повідомлення про підозру.

1. *Яке рішення повинен винести Апеляційний суд Івано-Франківської області?*

Задача № 4

Центральний районний суд міста Миколаєва вироком від 10 травня 2013 року засудив неповнолітнього О. Т. Царенка, 1996 року народження, за ч. 1 ст. 249 КК України до штрафу в сумі 510 грн. Як встановлено вироком суду, О. Т. Царенко вчинив зазначений злочин до виконання йому 18 років. При провадженні досудового розслідування його інтереси захищав адвокат, якого було призначено в порядку ст. 49 КПК України. У зв'язку з досягненням повноліття під час судового розгляду захисника не було надано.

1. *Яке рішення може бути прийнято у зв'язку з цим?*

Задача № 5

Неповнолітній Н.К. Кравченко був затриманий слідчим Сумського відділу поліції ГУНП в Сумській області 8 квітня 2016 року за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України. Під час його затримання Н.К. Кравченку не були роз'яснені права підозрюваного та не надано захисника. Під час допиту Н.К. Кравченка його було попереджено про кримінальну відповідальність за відмову від дачі показань та за дачу завідомо неправдивих показань. Через дві доби за участю Н.В. Кравченка було проведено слідчий експеримент, при проведенні якого також не було надано захисника.

1. *Які порушення вимог КПК України були допущені при проведенні досудового розслідування?*
2. *В яких процесуальних діях в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх обов'язкова участь захисника?*

Задача № 6

Під час досудового розслідування кримінального провадження про крадіжки, які були вчинені групою з п'яти осіб, слідчий прийняв рішення про виділення в окреме провадження матеріалів щодо неповнолітнього підозрюваного В.В. Дрибаса, який народився 12 лютого 1997 року. Досудовим слідством було встановлено, що неповнолітній позитивно характеризується за місцем навчання, попав під вплив дорослих співучасників і щиро розкаюється у вчиненому. Слідчий виніс постанову про закриття кримінального провадження щодо В.В. Дрибаса та застосування до нього примусових заходів виховного характеру. З метою виконання зазначеної постанови, вона була направлена за місцем навчання неповнолітнього.

1. *Дайте правову оцінку дій слідчого.*
2. *В яких випадках допускається виділення в окреме провадження щодо кримінального правопорушення, вчиненого неповнолітнім?*

Задача № 7

У судовому засіданні захисник неповнолітнього обвинуваченого О.Л. Ширіна, який обвинувачувався в грабежі, заявив клопотання про виклик та допит як свідка батька, який може надати відомості про умови життя та виховання неповнолітнього обвинуваченого.

Прокурор в судовому засіданні висловив заперечення, обґрунтовуючи це тим, що в матеріалах провадження є характеристика неповнолітнього обвинуваченого з місця роботи, а також показання сусідки про умови життя і виховання О.Л. Ширіна. На думку прокурора, присутність батька, який більше року проживає окремо від неповнолітнього, може негативно вплинути на останнього. Крім того, мати неповнолітнього не може брати участь в судовому засіданні, оскільки перебуває на лікуванні.

1. *Вирішіть заявлене клопотання захисника.*
2. *Чи обов'язкова участь у судовому розгляді щодо неповнолітнього обвинуваченого його законного представника?*

Задача № 8

Підозрюваний В.П. Кучменко захворів тимчасовим розладом психічної діяльності в формі реактивного стану. Відповідно до висновку експертів в момент вчинення злочину В.П. Кучменко був здоровий, але під час досудового розслідування він потребує примусового лікування, оскільки є небезпечним для оточуючих. Після проведення усіх можливих процесуальних дій слідчий зупинив провадження та своєю постановою помістив для лікування В.П. Кучменка до психіатричної лікарні з посиленням наглядом.

1. *Оцініть рішення слідчого.*

Задача № 9

Після вручення слідчим письмового повідомлення Р.А. Ткаченку та І.І. Ільченку про підозру у вчиненні умисного знищення майна Р.А. Ткаченко захворів на психічну хворобу. За результатами судового розгляду була постановлена ухвала про застосування до Р.А. Ткаченка примусових заходів медичного характеру та поміщення його до психіатричної лікарні з загальним наглядом. Після двох років лікування родичі Р.А. Ткаченка звернулись до лікаря-психіатра з клопотання про звільнення його з лікарні та передачу пацієнта під їхню опіку. В своєму клопотанні вони зазначили, що Р.А. Ткаченко повністю одужав і відпала необхідність у його ізоляції від суспільства.

1. *Що слід зробити із зазначеним клопотанням родичів?*
2. *Який порядок зміни чи припинення застосування примусових заходів медичного характеру?*

Задача № 10

В. Р. Трухан та А. О. Колосов підозрювались у вчиненні розбою щодо громадян з метою заволодіння їхнім майном. Під час досудового слідства В. Р. Трухан захворів тимчасовою психічною хворобою, внаслідок чого досудове розслідування було зупинене. Після проходження інтенсивного курсу лікування В. Р. Трухан одужав, і обвинувальний акт щодо нього та А. О. Колосова було передано до суду. Внаслідок неадекватної поведінки В. Р. Трухана в судовому засіданні головуючий призначив судово-психіатричну експертизу. У висновку експерта було зазначено, що В. Р. Трухан захворів на хронічну психічну хворобу і до нього слід застосувати примусові заходи медичного характеру.

1. *Яке рішення повинен винести суд?*
2. *Що зміниться, якщо у висновку експерта буде констатовано, що В. Р. Трухан знову захворів на тимчасову психічну хворобу?*

Задача № 11

Перебуваючи у стані неосудності через психічне хронічне захворювання, Д. О. Калмиков завдав тяжкі тілесні ушкодження У. П. Сидорчуку. За результатами досудового розслідування прокурор звернувся до суду з клопотанням про застосування примусових заходів медичного характеру. Ухвалою суду кримінальне провадження стосовно Д. О. Калмикова було закрито, а також постановлено ухвалу про застосування до нього примусових заходів медичного характеру у вигляді поміщення до психіатричної лікарні із загальним наглядом строком на 2 роки.

1. *Оцініть рішення судді.*
2. *Чи можна застосовувати до особи, яка має хронічне психічне захворювання, запобіжні заходи?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Рекомендовані джерела до практичного заняття 23.1.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.

2. Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод: Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 223–1679/0/4–12 від 15.11.2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v1679740-12>
3. Про судову практику у справах про злочини проти статевої недоторканості особи № 5 від 30 травня 2008 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08>
4. Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих у кримінальному судочинстві № 13 від 2 липня 2004 р. / Постанова Пленуму Верховного Суду України // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 271–280.
5. Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод № 13 від 11 грудня 2015 р. / Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0013740-15>

Спеціальна література

до практичного заняття 23.1.

1. *Нестор Н. В.* Спрощене кримінальне провадження щодо кримінальних проступків: вітчизняний та міжнародно-правовий аспекти / Н. В. Нестор // Вісник кримінального судочинства. – 2017. – № 1. – С. 64–70.
2. *Нестор Н. В.* Проблемні питання тлумачення категорії «інтереси суспільства» під час судового провадження на підставі угоди про примирення / Н. В. Нестор // Право і суспільство. – 2017. – № 3. – С. 225–232.
3. *Нестор Н. В.* Запровадження медіації в кримінальному процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / Н. В. Нестор. – К., 2013. – 19 с.
4. *Пушкар П. В.* Угода про визнання вини у сучасному кримінальному процесі: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / П. В. Пушкар. – К., 2005. – 23 с.
5. *Рогатюк І. В.* Обвинувачення у кримінальному процесі України: монографія / І. В. Рогатюк. – К.: Атіка, 2007. – 160 с.
6. *Тітко І. А.* Нормативне забезпечення та практика реалізації приватного інтересу в кримінальному процесі України: монографія / І. А. Тітко. – Х.: Право, 2015. – 448 с.
7. *Шибіко В. П.* Доступ потерпілого до правосуддя у кримінальному провадженні з приватною формою обвинувачення за КПК України 2012 року / В. П. Шибіко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К., 2013. – № 2 (96). – С. 23–27.

Рекомендовані джерела

до практичного заняття 23.2.

1. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ від 20.11.1989 (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995) / Видавничий Дім «Ін Юре». – Офіц. вид. – К.: Зібрання чинних міжнародних договорів України, 1990. – № 1. – Ст. 205.
2. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»). Прийняті на 96-му пленарному засіданні ООН у 1985 році / За відп. ред. В. П. Шибіко // Кримінально-процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – С. 795–814.
3. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – Ст. 35.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх: Закон України від 7 лютого 2007 року / Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 15. – Ст. 194.
5. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 27 лютого 2004 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 251–259.
6. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 16 квітня 2004 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 259–269.
7. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 15 травня 2006 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 377–389.
8. Про деякі питання здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх № 223–1134/0/4–13 від 18.07.2013 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1134740-13>.

Спеціальна література

до практичного заняття 23.2.

1. *Зеленський С. М.* Провадження у справах дітей, які не досягли віку кримінальної відповідальності: навчальний посібник / С. М. Зеленський, С. П. Назаренко, Д. П. Письменний. – К.: КНТ, 2012. – 157 с.

2. *Кашка О. С.* Недопустимість погіршення правового становища обвинуваченого та особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру, при провадженні в суді апеляційної інстанції / О. С. Кашка // Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького ун-ту управлін. та права. – 2013. – № 1 (45). – С. 329–340.
3. *Леоненко В. В.* Судебное производство по делам о преступлениях несовершеннолетних / В. В. Леоненко; Отв. ред. А. Я. Светлов. – Киев: Наукова думка, 1987. – 144 с.
4. *Мельникова Э. Б.* Правосудие по делам несовершеннолетних: история и современность / Э. Б. Мельникова; отв. ред.: Ф. М. Решетников. – М.: Наука, 1990. – 120 с.
5. *Мельникова Э. Б.* Ювенальная юстиция: проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминологии: учебное пособие / Э. Б. Мельникова. – 2-е изд., исп., доп. – М.: Дело, 2001. – 272 с.
6. *Омельяненко Г. М.* Провадження у справах про злочини неповнолітніх як диференціація кримінально-процесуальної форми: навчальний посібник / Г. М. Омельяненко. – К.: Атіка, 2002. – 128 с.
7. *Палюх Л. М.* Провадження у справах про застосування примусових заходів виховного характеру: монографія / Л. М. Палюх. – Львів: ПАІС, 2009. – 196 с.
8. *Перепелиця С. І.* Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення: монографія / С. І. Перепелиця; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. – Харків: Право, 2015. – 178 с.
9. *Татаров О. Ю.* Особливості закінчення досудового провадження направленням справи до суду для вирішення питань про застосування примусових заходів виховного та медичного характеру / О. Ю. Татаров // Форум права. – 2012. – № 1: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12tojtmx.pdf>.
10. *Шевченко Т. В.* Про деякі питання створення ювенальної юстиції та впровадження відновного правосуддя в Україні (кримінально-правовий аспект) / Т. В. Шевченко // Вісник Верховного Суду України. – К., 2006. – № 9. – С. 36–40.

Рекомендовані джерела до практичного заняття 23.3.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р./ Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
4. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року / Верховна Рада України. – К.: Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 19. – Ст. 143.
5. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 року № 7 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011 роки). – Х.: Право, 2011. – С. 301–310.

Спеціальна література до практичного заняття 23.3.

1. *Галаган А. И.* Особенности расследования органами внутренних дел общественно опасных деяний лиц, признаваемых невменяемыми: учебно-практическое пособие / А. И. Галаган; отв. ред.: А. Я. Дубинский. – Киев: НИИРИО КВШ МВД СССР, 1986. – 84 с.
2. *Сенченко Н. М.* Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів ... автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Н. М. Сенченко; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2013. – 20 с.
3. *Татаров О. Ю.* Особливості закінчення досудового провадження направленням справи до суду для вирішення питань про застосування примусових заходів виховного та медичного характеру / О. Ю. Татаров // Форум права. – 2012. – № 1: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12tojtmx.pdf>.
4. *Шаренко С. Л.* Кримінально-процесуальні проблеми застосування примусових заходів медичного характеру: монографія / С. Л. Шаренко. – Харків: Право, 2002. – 208 с.

ТЕМА 24. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Теоретичне заняття

Завдання і значення стадії виконання судових рішень.

Набрання судовим рішенням законної сили.

Порядок виконання судових рішень у кримінальному провадженні.

Порядок і строки звернення судового рішення до виконання.

Процесуальні питання, які вирішуються судом у стадії виконання судових рішень.

Порядок вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням вироку.

Практичне заняття

Набрання вироком та іншими судовими рішеннями законної сили.

Порядок звернення вироку та інших судових рішень до виконання.

Процесуальні питання, які вирішує суд у стадії виконання судових рішень.

Особливості вирішення судом питань, пов'язаних із виконанням вироку.

Практичне завдання до теми 24

Виконання судових рішень

Задача № 1

Р.О. Паненко був засуджений вироком місцевого суду від 20 лютого 2013 року за вчинення злочинів, передбачених ч. 2 ст. 309 та ч. 2 ст. 310 КК України, на п'ять років позбавлення волі. На підставі ст. 75 КК України його було звільнено від відбування покарання з випробуванням і встановлено іспитовий строк – два роки. 14 вересня 2013 року Р.О. Паненко таємно викрав з кімнати гуртожитку, в якій він тимчасово проживав, належне іншим особам майно, загальною вартістю 5 500 грн. Вироком місцевого суду від 27 листопада 2013 року Р.О. Паненка за вчинення даного злочину засуджено за ч. 1 ст. 185 КК України і призначено покарання у вигляді штрафу 1700 грн. 1 грудня 2013 року Р.О. Паненко сплатив зазначену суму штрафу.

6 грудня 2013 року прокурор подав апеляційну скаргу з вимогою скасувати вирок місцевого суду у частині призначеного покарання у зв'язку з неправильним застосуванням закону про кримінальну відповідальність і необхідністю призначення більш суворого покарання за сукупністю вироку.

Р.О. Паненко у запереченні на апеляційну скаргу прокурора зазначив, що оскільки ним сплачена сума штрафу, призначена як покарання за вироком місцевого суду від 27 листопада 2013 року, цей вирок є виконаним і не підлягає апеляційному оскарженню.

1. *Які строки набрання законної сили судовими рішеннями місцевого суду?*
2. *У яких випадках може бути виконаний вирок до набрання ним законної сили?*
3. *Чи може прокурор за даних обставин подавати апеляційну скаргу?*
4. *Чи є обґрунтованими доводи Р.О. Паненка у запереченні на апеляційну скаргу прокурора?*

Задача № 2

М. С. Ковтун був засуджений вироком місцевого суду від 30 листопада 2006 року за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 368 КК України, на чотири роки позбавлення волі з конфіскацією всього майна, яке є його власністю, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані зі здійсненням функцій представника влади строком на три роки. Ухвалою суду апеляційної інстанції вирок місцевого суду залишено без зміни. Засуджений брав участь у засіданні суду апеляційної інстанції і був присутній при оголошенні ухвали 6 лютого 2007 року. Після повернення матеріалів кримінального провадження з суду апеляційної інстанції до місцевого суду 5 березня 2007 року заступником голови місцевого суду було направлено розпорядження про виконання вироку до районного відділу внутрішніх справ за місцем проживання засудженого, оскільки до нього був застосований запобіжний захід – підписка про невиїзд, який він порушив і став ухилятися від відбування призначеного покарання. Органами внутрішніх справ було вжито заходів до оголошення розшуку засудженого М. С. Ковтуна та здійснено необхідні заходи, проте – безрезультатно.

5 грудня 2013 року засуджений М. С. Ковтун подав заяву до місцевого суду про звільнення його від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку на підставі ч. 1 ст. 80 КК України.

1. *Коли набирає законної сили ухвала суду апеляційної інстанції?*
2. *Чи поширює свою дію на засудженого ст. 533 КПК про обов'язковість вироку?*
3. *Яке рішення повинен ухвалити місцевий суд за заявою засудженого?*

Задача № 3

Місцевий суд вироком від 29 листопада 2013 року засудив А. П. Карімова за ч. 2 ст. 190 КК України і призначив покарання – чотири роки позбавлення волі. Попередній вирок місцевого суду від 22 червня 2011 року, яким А. П. Карімов був засуджений за ч. 1 ст. 190 КК України до штрафу в розмірі 510 грн., ухвалено виконувати самостійно. Прокурор подав апеляційну скаргу, у якій вказав на неправильне застосування закону про кримінальну відповідальність. На думку прокурора, на час вчинення нового злочину закінчився строк давності виконання попереднього вироку.

1. *Який порядок виконання покарання у вигляді штрафу?*
2. *Яке рішення повинен ухвалити суд апеляційної інстанції?*

Задача № 4

Вироком місцевого суду від 14 січня 2013 року В. М. Валенко була засуджена за ч. 1 ст. 185 КК України і їй призначено покарання у виді 120 годин громадських робіт. Проте, незважаючи на неодноразові письмові попередження, засуджена В. М. Валенко допустила порушення порядку і умов відбування покарання. За ухилення від відбування громадських робіт В. М. Валенко 2 грудня 2013 року засуджено вироком місцевого суду за ч. 2 ст. 389 КК України до покарання у виді обмеження волі на два роки та на підставі ст. 75 КК України звільнено від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком один рік. Постановлено попередній вирок виконувати самостійно.

У апеляційній скарзі прокурор зазначив про необхідність скасувати вирок та призначити новий розгляд у суді першої інстанції у зв'язку з неправильним застосуванням закону про кримінальну відповідальність. На його думку, суд, всупереч вимогам ст. 71 КК України, не призначив засудженій покарання за сукупністю вироків і порушив вимоги ч. 3 ст. 72 КК України, визначивши самостійне виконання вироків.

1. *Який порядок виконання покарання у виді громадських робіт?*
2. *Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга прокурора? Чому?*

Задача № 5

С. О. Вороненко засуджений вироком місцевого суду від 29 листопада 2010 року за ч. 1 ст. 296 КК України і йому призначене покарання у виді штрафу у розмірі 8500 грн. При примусовому виконанні вироку

було встановлено, що у С. О. Вороненка відсутнє майно та заробіток, на які можна звернути стягнення. Ухвалою місцевого суду від 16 грудня 2013 року засудженому С. О. Вороненку замінено вид покарання з штрафу 8500 грн. на 240 годин громадських робіт.

У апеляційній скарзі С. О. Вороненко порушує питання про скасування постанови та закриття справи і звільнення його від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності на підставі ст. 80 КК України, оскільки він не ухилявся від виконання вироку.

1. *Який порядок вирішення питання про заміну покарання?*
2. *Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга С. О. Вороненка?*

Задача № 6

За поданням адміністрації виправної колонії 16 грудня 2013 року місцевий суд постановив ухвалу про умовно-дострокове звільнення Д. Л. Хоренка, засудженого вироком місцевого суду від 13 червня 2010 року за ч. 1 ст. 121 КК України на п'ять років і один місяць позбавлення волі.

Суд мотивував прийняте рішення тим, що засуджений відбуває призначене вироком суду покарання з 30 вересня 2010 року, є інвалідом III групи, за період відбування покарання в колонії порушень вимог режиму не допускав, до дисциплінарної відповідальності не притягувався, за зразкову поведінку два рази заохочувався начальником відділення та начальником установи, свою провину у вчиненому злочині визнав і висловлює певні позитивні наміри стосовно життя після звільнення з місць позбавлення волі.

У апеляційній скарзі прокурор просить скасувати ухвалу місцевого суду та призначити новий розгляд у суді першої інстанції, у зв'язку з тим, що на його думку, судом неправильно застосовано закон про кримінальну відповідальність, адже, приймаючи рішення про умовно-дострокове звільнення Д. Л. Хоренка від відбування покарання, суд не врахував того, що останній відбуває покарання за вчинення тяжкого злочину, раніше неодноразово притягувався до кримінальної відповідальності, що свідчить про його небажання стати на шлях виправлення і перевиховання, його соціальну небезпеку, наявність підстав вважати про можливість вчинення ним нових злочинів, а те, що засуджений взагалі не працював та є інвалідом III групи не є передбаченою законом підставою для його умовно-дострокового звільнення від відбування покарання.

1. *Які підстави для застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання визначені законом?*
2. *Який порядок вирішення судом питань, пов'язаних з виконанням вироку?*
3. *Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга прокурора?*

Задача № 7

У поданні адміністрації виправної колонії, ставиться питання про заміну Н. Р. Кротенку, засудженому за ч. 4 ст. 185 КК України до п'яти років позбавлення волі, невідбутої частини покарання більш м'яким – виправними роботами, з посиланням на те, що станом на 10 червня 2013 року засуджений відбув 2 роки 8 місяців 22 дні, невідбуте покарання складає 2 роки 3 місяці 8 днів. Як зазначено в поданні, засуджений працює на посаді працівника, сумлінно ставиться до суспільно-корисної праці, у вчиненому злочині розкаявся.

Відмовляючи в задоволенні подання, суд зазначив, що невідбуте покарання засудженого Н. Р. Кротенка у виді позбавлення волі складає 2 роки 3 місяці 8 днів. Проте заміна невідбутого покарання виправними роботами неможлива, оскільки відповідно до вимог ст. 57 КК України покарання у виді виправних робіт встановлюється до 2 років, а згідно ст. 82 КК України невідбута частина покарання може бути замінена більш м'яким покаранням лише у межах строків, установлених для даного виду покарання.

В апеляційній скарзі засуджений Н. Р. Кротенко просить ухвалу місцевого суду скасувати та постановити ухвалу, якою задовольнити подання про заміну йому невідбутої частини покарання більш м'яким – виправними роботами.

1. *Які підстави для заміни невідбутої частини покарання більш м'яким визначені законом?*
2. *Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга засудженого?*

Задача № 8

Вироком місцевого суду від 17 січня 2013 року В. В. Гайову було засуджено до 240 годин громадських робіт. 11 грудня 2013 року до місцевого суду внесено подання кримінально-виконавчої інспекції про звільнення В. В. Гайової від подальшого відбування призначеного покарання, оскільки засуджена на даний час вагітна. Згідно з довідкою районної лікарні В. В. Гайова знаходиться в пологовому

відділенні лікарні, перебуває на 38–39 тижні вагітності. Розглянувши подання, місцевий суд постановив ухвалу про звільнення засудженої В. В. Гайової від відбування призначеного покарання.

1. *До якого суду необхідно звертатися з клопотанням (поданням) про звільнення від відбування покарання вагітних жінок?*
2. *Чи є законним і обґрунтованим рішенням суду про звільнення В. В. Гайової від призначеного покарання?*

Задача № 9

До кримінально-виконавчої інспекції надійшли копія вироку про засудження Хорольського Ігоря Степановича за ч. 3 ст. 185 КК України та розпорядження суду про виконання цього вироку, в якому по батькові засудженого вказано як «Семенович». Відповідні протиріччя щодо написання по батькові засудженого є і між вступною та резолютивною частинами вироку суду.

1. *Яким чином може бути усунуте зазначене протиріччя у вироку щодо написання по батькові засудженого?*

Задача № 10

Вироком місцевого суду від 17 жовтня 2011 року Є. М. Козаченко був засуджений за ч. 3 ст. 286 КК України на п'ять років позбавлення волі з позбавленням права керувати транспортними засобами строком на три роки. Ухвалою місцевого суду за місцем відбування покарання від 8 вересня 2013 року замінено невідбуту частину основного покарання – 3 роки 3 місяці 6 днів у виді позбавлення волі на два роки виправних робіт за місцем роботи з відрахуванням 10% заробітку щомісячно в дохід держави.

4 січня 2014 року засуджений звернувся до суду із клопотанням про зняття судимості, мотивуючи клопотання тим, що він своєю поведінкою довів виправлення, за місцем роботи та проживання зарекомендував себе з позитивної сторони, має на утриманні двох неповнолітніх дітей та батьків-пенсіонерів.

1. *Який порядок вирішення питання про зняття судимості?*
2. *Чи підлягає задоволенню клопотання засудженого Є. М. Козаченка про зняття судимості?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Написати розпорядження суду про виконання судового рішення.

Рекомендовані джерела до теми 24

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року / Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року / Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3. – Ст. 21.
4. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 № 1697-VII / Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.
5. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 30. – Ст. 542.
6. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України щодо діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України: Закон України від 14 квітня 2009 року / Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 36–37. – Ст. 511.
7. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 року № 1403-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 29. – Ст. 535.
8. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 року / Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 409.
9. Про застосування амністії в Україні: Закон України від 1 жовтня 1996 року / Відомості Верховної Ради України. – 1996 – № 48. – Ст. 263.
10. Про затвердження Інструкції з діловодства в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 173 від 17 грудня 2013 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsa.court.gov.ua/userfiles/Nakaz%20173.pdf>.
11. Положення про порядок здійснення помилування: Указ Президента України від 16 вересня 2010 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/902/2010>
12. Про практику застосування судами законодавства про звільнення від відбуття покарання засуджених, які захворіли на тяжку хворобу: Постанова

- Пленуму Верховного Суду України № 8 від 28 вересня 1973 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 3–7.
13. Про практику застосування судами України законодавства при вирішенні питань, пов'язаних з виконанням вироків: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 11 від 21 грудня 1990 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 55–62;
 14. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 16 від 26 грудня 2003 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 246–251.
 15. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 26 квітня 2002 р. // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – С. 144–149.

Спеціальна література до теми 24

1. В'юник М. С. Реалізація права засудженого на лікування в кримінальному судочинстві / М. С. В'юник // Адвокат. – К., 2012. – № 5. – С. 37–40.
2. Габлей Н. Г. Кримінально-процесуальний статус засудженого під час вирішення судом питань, які виникають в стадії виконання вироку / Н. Г. Габлей // Держава і право. Збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 50. – С. 554–559.
3. Казначєєва Д. В. Порядок умовно-дострокового звільнення від відбування покарання / Д. В. Казначєєва // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – Х., 2004. – Вип. 27. – С. 103–108.
4. Камардина А. А. Исполнение приговора как стадия уголовного судопроизводства / А. А. Камардина // Вестник Оренбургского государственного университета. – О., 2010. – № 3 (109). – С. 64–66.
5. Михєєнко М. М. Реформа стадії виконання вироку в кримінальному процесі / М. М. Михєєнко / Проблеми розвитку кримінального процесу в Україні: Вибрані твори. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 208–209.
6. Мичак М. С. Особливості дії принципу змагальності на стадії виконання вироку / М. С. Мичак // Адвокат. – К., 2011. – № 10. – С. 41–44.
7. Пастухов И. В. Производство по рассмотрению и разрешению вопросов, связанных с исполнением приговора: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / И. В. Пастухов. – Омск, 2005. – 23 с.
8. Попелюшко В. А. Стадия исполнения судебных решений в новом УПК Украины / В. А. Попелюшко // Матеріали I Міжнародної науково-прак-

тичної конференції «Малиновські читання», м. Острог, 16–17 листопада 2012 року. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – С. 293–294.

9. Тулянский Д. В. Стадия исполнения приговора в уголовном судопроизводстве: монография / Д. В. Тулянский. – М.: Издательство «Юрлитинформ», 2006. – 192 с.
10. Харченко І. О. Вирішення судом процесуальних питань в стадії виконання вироку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / І. О. Харченко. – Київ, 2010. – 20 с.

ТЕМА 25.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Теоретичні заняття

1. Загальні вимоги щодо надання міжнародної правової допомоги. Порядок передачі запиту про міжнародну правову допомогу. Порядок виконання запиту про правову допомогу на території України. Підстави для відмови в наданні міжнародної правової допомоги. Підстави та порядок створення і діяльності спеціальної слідчої групи. Процесуальні дії, які можуть бути проведені в порядку надання міжнародної правової допомоги. Присутність представника компетентного органу іноземної держави під час виконання запиту. Вручення документів за запитом компетентного органу іноземної держави. Тимчасова передача особи. Виклик особи, яка перебуває за межами України. Допит за запитом компетентного органу іноземної держави шляхом проведення відео- або телефонної конференції. Розшук, арешт і конфіскація майна. Контрольована поставка. Прикордонне переслідування. Оскарження рішення, дій чи бездіяльності органів державної влади, їх посадових чи службових осіб, відшкодування завданої шкоди та витрати, пов'язані з наданням міжнародної правової допомоги на території України.

2. Видача особи (екстрадиція): поняття і значення для виконання завдань кримінального провадження. Загальні умови видачі особи (екстрадиції). Центральні органи, які видають питаннями екстрадиції. Порядок підготовки документів та направлення запитів про екстради-

Тема 25. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

цію. Межі кримінальної відповідальності виданої особи. Тимчасова видача особи. Особливості тримання під вартою. Особливості затримання особи, яка вчинила злочин за межами України.

Тимчасовий арешт особи. Екстрадиційний арешт. Підстави, порядок і строки його застосування. Припинення тимчасового або екстрадиційного арешту.

Екстрадиційна перевірка. Підстави для відмови у видачі особи (екстрадиції).

Рішення за запитом про видачу особи (екстрадицію).

Суб'єкти і порядок оскарження рішення про видачу особи (екстрадицію).

Порядок і строки фактичної передачі особи. Відстрочка передачі особи.

Витрати, пов'язані з вирішенням питання про видачу особи іноземній державі.

3. Кримінальне провадження в порядку перейняття. Порядок і умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав. Неможливість перейняття кримінального провадження. Тримання під вартою особи до отримання запиту про перейняття кримінального провадження. Порядок кримінального провадження, що перейняте від іншої держави. Порядок і умови передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави. Зміст та форма клопотання про передання кримінального провадження іншій державі. Наслідки передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави.

4. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб. Підстави для визнання і виконання вироків судів іноземних держав в Україні. Запит про виконання вироку суду іноземної держави. Розгляд запиту Міністерством юстиції України. Строки і порядок розгляду судом України питання про виконання вироку суду іноземної держави. Порядок звернення вироку іноземного суду до виконання.

Підстави для розгляду питання про передачу засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання. Умови передачі засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання. Порядок і строки вирішення питання про передачу осіб, засуджених судами України, для

відбування покарання в іноземних державах. Порядок розгляду запиту (клопотання) про передачу громадянина України, засудженого судом іноземної держави, для відбування покарання в Україні. Приводи, підстави та порядок розгляду судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України. Обов'язковість повідомлення про зміну або скасування вироку щодо переданої засудженої особи. Покриття витрат, пов'язаних з передачею засудженої особи.

Визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

Практичне заняття 25.1.

Загальні вимоги щодо надання міжнародної правової допомоги.

Порядок передачі запиту про міжнародну правову допомогу.

Порядок виконання запиту про правову допомогу на території України. Підстави для відмови в наданні міжнародної правової допомоги.

Підстави та порядок створення і діяльності спеціальної слідчої групи.

Процесуальні дії, які можуть бути проведені в порядку надання міжнародної правової допомоги.

Присутність представника компетентного органу іноземної держави під час виконання запиту.

Вручення документів за запитом компетентного органу іноземної держави.

Тимчасова передача особи.

Виклик особи, яка перебуває за межами України.

Допит за запитом компетентного органу іноземної держави шляхом проведення відео- або телефонної конференції.

Розшук, арешт і конфіскація майна. Контрольована поставка.

Прикордонне переслідування.

Оскарження рішення, дій чи бездіяльності органів державної влади, їх посадових чи службових осіб, відшкодування завданої шкоди та витрати, пов'язані з наданням міжнародної правової допомоги на території України.

Практичне заняття 25.2.

Видача особи (екстрадиція): поняття і значення для виконання завдань кримінального провадження.

Загальні умови видачі особи (екстрадиції).

Центральні органи, які видають питаннями екстрадиції.

Порядок підготовки документів та направлення запитів про екстрадицію.

Межі кримінальної відповідальності виданої особи.

Тимчасова видача особи.

Особливості тримання під вартою.

Особливості затримання особи, яка вчинила злочин за межами України.

Тимчасовий арешт особи. Екстрадиційний арешт. Підстави, порядок і строки його застосування. Припинення тимчасового або екстрадиційного арешту.

Екстрадиційна перевірка.

Підстави для відмови у видачі особи (екстрадиції).

Рішення за запитом про видачу особи (екстрадицію).

Суб'єкти і порядок оскарження рішення про видачу особи (екстрадицію).

Порядок і строки фактичної передачі особи. Відстрочка передачі особи.

Витрати, пов'язані з вирішенням питання про видачу особи іноземній державі.

Практичне заняття 25.3.

Порядок і умови перейняття кримінального провадження від іноземних держав.

Неможливість перейняття кримінального провадження.

Тримання під вартою особи до отримання запиту про перейняття кримінального провадження.

Порядок кримінального провадження, що перейняте від іншої держави.

Порядок і умови передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави.

Зміст та форма клопотання про передання кримінального провадження іншій державі.

Наслідки передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави.

Практичне заняття 25.4.

Підстави для визнання і виконання вироків судів іноземних держав в Україні. Запит про виконання вироку суду іноземної держави.

Розгляд запиту Міністерством юстиції України. Строки і порядок розгляду судом України питання про виконання вироку суду іноземної держави.

Порядок звернення вироку іноземного суду до виконання.

Підстави для розгляду питання про передачу засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання.

Умови передачі засуджених осіб і їх прийняття для відбування покарання.

Порядок і строки вирішення питання про передачу осіб, засуджених судами України, для відбування покарання в іноземних державах.

Порядок розгляду запиту (клопотання) про передачу громадянина України, засудженого судом іноземної держави, для відбування покарання в Україні.

Приводи, підстави та порядок розгляду судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України.

Обов'язковість повідомлення про зміну або скасування вироку щодо переданої засудженої особи.

Покриття витрат, пов'язаних з передачею засудженої особи.

Визнання та виконання вироків міжнародних судових установ.

Практичне завдання до теми 25.1.

Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій

Задача № 1

Громадянин В. С. Василик спричинив тілесні ушкодження громадянину Д. П. Глушкову, під час конфлікту був присутній громадянин Російської Федерації К. М. Яворський, який наступного дня виїхав з України до Росії, у зв'язку з чим виникла необхідність у направленні міжнародного правового доручення до компетентних органів РФ, з метою допиту як свідка зазначеної особи.

1. *Який міжнародний договір регламентує направлення доручення, зміст та форма доручення?*

Задача № 2

Громадянин України О. О. Фронський скоїв крадіжку особистого майна громадянина України П. М. Карого. Під час розслідування

кримінального провадження встановлено, що викрадені речі підозрюваний передав своїй матері, пояснивши що придбав їх. Мати підозрюваного мешкає на території Російської Федерації, у зв'язку з чим виникла необхідність у допиті її як свідка та при необхідності проведенні обшуку помешкання з метою встановлення місця знаходження викраденого.

1. *Який міжнародний договір регламентує направлення міжнародного правового запиту (доручення) про надання правової допомоги?*
2. *Порядок направлення?*

Задача № 3

Від компетентних органів Великої Британії та Північної Ірландії надійшло доручення про надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні, в якому зазначено прохання щодо надання інформації про наявність у обвинуваченого С. А. Каріна банківських рахунків в ПАБ «Фелікс», розташованому в м. Києві та їх рух у період з 2011 по грудень 2013 року. Запитуваною Стороною зазначено, що відповідно до діючого законодавства Великобританії для отримання подібної інформації не потрібний спеціальний дозвіл, та приєднана постанова слідчого м. Лондона про розкриття надання зазначеної інформації.

1. *Чи можливо виконання доручення відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства України?*

Задача № 4

У потязі Київ-Мінськ у громадянки Республіки Білорусь К. А. Данилової невідомі особи таємно викрали валізу, в якій знаходилися гроші та її особисті речі. Відомості про зазначене правопорушення внесено до ЄРДР, попередня кваліфікація ч. 1 ст. 185 КК України. Під час розслідування кримінального провадження виникла необхідність у направленні міжнародного правового доручення до компетентних органів Республіки Білорусь, з метою допиту як потерпілої К. А. Данилової, допиту як свідків пасажирів купе, в якому перебувала потерпіла.

1. *Відповідно до якої Конвенції потрібно скласти доручення?*
2. *Який орган є Центральним (уповноваженим) органом?*

Задача № 5

В місті Полтава невстановлений чоловік скоїв розбійний напад на громадянку В.Т. Злущьку. Під час розслідування кримінальної справи встановлено, що правопорушення вчинив громадянин Грузії С.П. Мірджи, відносно якого складено повідомлення про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 186 КК України, та його оголошено в міждержавний розшук. Місцезнаходження підозрюваного не встановлено у зв'язку з чим виникла необхідність у допиті його родичів, які мешкають в м. Тбілісі, та зібранні матеріалів, що характеризують його особу.

1. *Чи можливо звернутися до компетентних органів Грузії з клопотанням про надання міжнародної правової допомоги?*
2. *Якщо так, відповідно до якого міжнародного договору та який орган є Центральним (уповноваженим) органом?*

Задача № 6

Невстановлена особа здійснила незаконне втручання в діяльність електронно-обчислювальної машини (комп'ютера), що належить ТОВ «Петренко і Ко». Під час досудового розслідування у кримінальному провадженні встановлено, що ІР-адреса комп'ютера з якого здійснено незаконне втручання знаходиться у м. Токію (Японія), у зв'язку з чим, виникла необхідність у направленні міжнародного правового доручення до компетентних органів зазначеної країни. Потрібна допомога: встановлення власника (користувача) зазначеної ІР-адреси, його (їх) допит, отримання документів на право власності чи користування ІР-адресою та інформації щодо її використання.

1. *Відповідно до якого міжнародного договору потрібно скласти доручення?*
2. *Який орган є Центральним (уповноваженим) органом?*
3. *Які загальні вимоги до змісту та форми запиту про міжнародну правову допомогу?*

Задача № 7

В місті Києві невстановлена особа заволоділа автомобілем марки BMW 525 д/н НО777, який належить громадянину України Ю.А. Лисиці. В подальшому встановлено, що зазначений автомобіль перебуває на території Російської Федерації, який придбав громадянин РФ Б.В. Вернедубов.

1. *Чи може орган досудового слідства звернутися до компетентних органів Росії з метою повернення зазначеного автомобіля?*
2. *Якщо так, яким міжнародним договором передбачено видачу автотранспортних засобів?*

Задача № 8

В місті Одесі громадянин України М. Д. Борисов вчинив хуліганські дії відносно громадянина Федеративної Республіки Німеччина П. В. Мюллера. Відомості про зазначене правопорушення внесено до ЄРДР, попередня кваліфікація за ч. 4 ст. 296 КК України. В подальшому потерпілий повернувся до Німеччини. Під час розслідування кримінального провадження виникла необхідність у проведенні одночасного допиту двох та більше осіб за участю потерпілого громадянина ФРН та підозрюваного громадянина України.

1. *Яким чином запросити потерпілого до України для проведення слідчої (розшукової) дії?*

Задача № 9

Прокуратура м. Вроцлав Республіки Польща звернулася до України з дорученням про надання правової допомоги у кримінальному провадженні. В дорученні зазначено прохання дозволити представникам зазначеної прокуратури бути присутніми під час надання міжнародної правової допомоги на території України.

1. *Яким міжнародним договором регламентована допомога у кримінальному провадженні компетентним органам Польщі?*
2. *Який орган України уповноважений надати дозвіл бути присутнім представникові компетентного органу іноземної держави під час надання міжнародної правової допомоги?*
3. *Строки виконання доручення про надання допомоги у кримінальному провадженні?*

Задача № 10

Під час виконання доручення про надання міжнародної правової допомоги компетентних органів Литовської Республіки органом досудового розслідування встановлено, що його виконання у встановлений КПК України строк неможливо.

1. *Який строк виконання доручення передбачено КПК України?*
2. *Які дії слідчого у разі неможливості виконання доручення у законні строки?*

Практичне завдання до теми 25.2.

Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція)

Задача № 1

Громадянин Російської Федерації П. М. Луцько, перебуваючи в м. Києві, вчинив розбійний напад на громадянку Республіки Казахстан Н. П. Неорадзе. Під час розслідування кримінального провадження складено повідомлення про підозру громадянину РФ П. М. Луцько у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 187 КК України, особу оголошено в міждержавній розшук та обрано запобіжний захід – тримання під вартою. В подальшому встановлено, що підозрюваний перебуває за місцем реєстрації в м. Санкт-Петербург, Росія.

1. *Яким міжнародним правовим договором регламентована видача осіб (екстрадиція) підозрюваних з Росії?*
2. *Порядок підготовки документів та направлення запиту про видачу особи (екстрадиція), строки підготовки та направлення запиту після затримання особи?*

Задача № 2

Громадянин Республіки Узбекистан Д. Л. Джаман вчинив на території України злочин, передбачений ч. 1 ст. 125 КК України, після вчинення злочину переховувався від органів досудового слідства та в подальшому встановлено його місцезнаходження на території Республіки Білорусь.

1. *Чи може орган досудового слідства звернутися до компетентних органів Республіки Білорусь із запитом про видачу (екстрадицію) громадянина Республіки Узбекистан Д. Л. Джаман до України за вчинення зазначеного вище правопорушення?*
2. *Яким міжнародним правовим договором регламентована видача осіб (екстрадиція) підозрюваних з Білорусії?*

Задача № 3

Громадянин України Т. П. Минчик вчинив на території України правопорушення, передбачене ч. 3 ст. 185 КК України, з місця злочину зник та виїхав до Італії. В подальшому компетентними органами Італії його було видано компетентним органам України для притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення зазначеного вище злочину. Під час розслідування кримінального провадження

Тема 25. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження

встановлено, що підозрюваний під час вчинення крадіжки, вчинив правопорушення, передбачене ч. 1 ст. 194 КК України.

1. *Чи є допустимим повідомлення про підозру громадянину України Т.П. Минчик за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 194 КК України?*

Задача № 4

Генеральна прокуратура України звернулася до Генеральної прокуратури Російської Федерації з клопотання про видачу громадянина України С. О. Онського підозрюваного у вчиненні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 309 та ч. 1 ст. 307 КК України.

Клопотання Російською Стороною задоволено частково, а саме відмовлено у видачі С. О. Онського, за вчинення злочину, пробаченого ч. 1 ст. 309 КК України, у зв'язку з тим, що законодавством Запитованої Сторони не передбачено кримінальну відповідальність за вчинення зазначеного злочину.

1. *Як повинен діяти слідчий притягуючи С. О. Онського до кримінальної відповідальності?*

Задача № 5

Під час розслідування кримінального провадження встановлено, що підозрюваний у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 186 КК України, громадянин України Р. А. Ковальський, якого оголошено у міжнародний розшук, мешкає та працює у Французькій Республіці.

1. *Який міжнародний договір регламентує видачу особи (екстрадицію) з Франції?*
2. *Чи необхідно перекладати відповідне клопотання, якщо так на яку мову та чим це передбачено?*

Задача № 6

Під час розслідування кримінального провадження встановлено, що підозрюваний у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 286 КК України, громадянин України М. П. Тичинський, якого оголошено у міжнародний розшук, мешкає та працює в Республіці Литва.

1. *Який міжнародний договір регламентує видачу особи (екстрадицію) з зазначеної країни?*
2. *Які додатки необхідно долучити до клопотання, чи необхідно їх перекладати, якщо так, то на яку мову?*

Задача № 7

Під час розслідування кримінального провадження встановлено, що підозрюваний у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України, громадянин України Д. В. Назарчук відбуває покарання в Республіці Білорусь за вироком суду зазначеної країни, з яким необхідно провести слідчі (розшукові) дії на території України.

1. *З яким клопотанням необхідно звернутися до компетентних органів Білорусії, якими нормами національного та міжнародного законодавства це передбачено?*

Задача № 8

Генеральною прокуратурою Російської Федерації було задоволено клопотання Генеральної прокуратури України про тимчасову видачу, строком на три місяці, громадянина України Л. В. Романенка, який відбуває в РФ покарання, призначеного судом зазначеної країни. Однак слідчий не встиг у встановлений термін провести заплановані слідчі (розшукові) дії з Л. В. Романенком.

1. *Чи може слідчий звернутися з клопотанням про продовження строку тимчасової видачі? Якщо так, який порядок звернення?*

Задача № 9

Компетентним органом Італійської Республіки було задоволено клопотання Генеральної прокуратури України про тимчасову видачу, строком на три місяці, громадянина України М. А. Петренка, який відбуває в Італії покарання, призначеного судом зазначеної країни. Однак слідчий не встиг у встановлений термін провести заплановані слідчі (розшукові) дії з М. А. Петренком та за 15 днів до закінчення строку тимчасової видачі звернувся з клопотанням про продовження строку тимчасової видачі.

1. *Чи правомірні дії слідчого та чим це передбачено?*

Задача № 10

Під час розслідування кримінального провадження встановлено, що підозрюваний у вчиненні злочину, передбаченого ч. 3 ст. 289 КК України, громадянин України Ф. О. Орлов, якого оголошено у міжнародний розшук, мешкає та працює в Сполучених Штатах Америки.

1. *Який міжнародний договір регламентує видачу особи (екстрадицію) із США?*
2. *Як називається центральний орган України щодо видачі особи (екстрадиції)?*

Практичне завдання до теми 25.3.

Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб

Задача № 1

Громадянин України Я. О. Бичков вчинив на території України ряд тяжких злочинів та органом досудового розслідування йому повідомлено про підозру у вчиненні зазначених злочинів і обрано запобіжний захід – тримання під вартою. В подальшому запобіжний захід змінено на заставу, після чого підозрюваний від органів досудового слідства втік. Відносно нього оголошено міжнародний розшук та встановлено місцезнаходження в Чеській Республіці. Однак Чеською Стороною відмовлено в екстрадиції Я. О. Бичкова у зв'язку з тим, що він набув громадянства Чехії.

1. *Який порядок і умови передання кримінального провадження компетентному органу іншої держави?*

Задача № 2

Під час розслідування кримінального провадження по факту вбивства Л. Д. Чеської встановлено, що підозрюваний у вбивстві П. О. Орський громадянин Республіки Білорусь та постійно там мешкає.

1. *Яким міжнародним правовим договором передбачено передавання кримінального провадження компетентному органу іншої держави?*
2. *Зміст та форма клопотання про передавання кримінального провадження іншій державі?*

Задача № 3

Генеральною прокуратурою України підтримано клопотання СВ Печерського РВ ГУМВС України в м. Києві про передавання кримінального переслідування відносно громадянина Російської Федерації Т. К. Бранова та направлено до Генеральної прокуратури Росії кримінальне провадження.

1. *Чи можливе здійснення будь-яких процесуальні дії щодо особи у зв'язку з кримінальним правопорушенням, щодо якого передано кримінальне провадження?*

Задача № 4

Генеральною прокуратурою України підтримано клопотання СВ Печерського РВ ГУМВС України в м. Києві про передання кримінального переслідування відносно громадянина Російської Федерації А. В. Тарасова та направлено до Генеральної прокуратури Росії кримінальне провадження. В подальшому від Російської Сторони надійшло клопотання про надання правової допомоги у зазначеного кримінальному провадженні.

1. *Чи допустимо відповідно до діючого законодавства України виконання будь-яких процесуальних дій на території України в рамках переданого іншій державі кримінального провадження, зокрема під час виконання міжнародного правового доручення?*

Задача № 5

Генеральною прокуратурою України підтримано клопотання СВ Печерського РВ ГУМВС України в м. Києві про передання кримінального переслідування відносно громадянина Російської Федерації В. П. Савчука та направлено до Генеральної прокуратури Росії кримінальне провадження. В подальшому від Російської Сторони надійшло повідомлення про закриття на стадії досудового розслідування зазначеного кримінального провадження у зв'язку з відсутністю в діях В. П. Савчука складу злочину.

1. *Чи перешкоджає закриття компетентним органом іноземної держави переданого кримінального провадження на стадії досудового розслідування, відновленню провадження в Україні та подальшому розслідуванню?*
2. *Якщо не перешкоджає, то за яких умов?*

Задача № 6

Компетентні органи Республіки Польща звернулися до Генеральної прокуратури України з клопотанням про перейняття кримінального переслідування відносно особи без громадянства О. В. Жорової, яка постійно мешкає на території України.

1. *Чи можливе перейняття кримінального переслідування відносно особи без громадянства?*
2. *Якщо так, то які порядок і умови перейняття кримінального провадження від іноземної держави?*

Задача № 7

Компетентні органи Чеської Республіки звернулися до Генеральної прокуратури України з клопотанням про перейняття кримінального переслідування відносно громадянина України У.С. Панського. Генеральною прокуратурою встановлено, що кримінальне провадження направлено з дотриманням вимог ст. 595 КПК України та направлено для проведення досудового розслідування відповідному прокурору, а в подальшому органу досудового розслідування ОВС.

- 1. Чи можуть бути визнані допустимими під час судового розгляду в Україні відомості, які містяться в матеріалах, отриманих до перейняття кримінального провадження відповідним органом іншої держави на її території та згідно з її законодавством? Якщо так, за яких умов?*

Задача № 8

Компетентні органи Словацької Республіки звернулися до Генеральної прокуратури України з клопотанням про перейняття кримінального переслідування відносно громадянина України Т.В. Білозерського.

- 1. У яких випадках Українською Стороною може бути відмовлено іноземній державі у перейнятті кримінального переслідування?*

Задача № 9

На території України проведено досудове розслідування у кримінальному провадженні, яке було перейняте від компетентних органів Республіки Польщі. Після закінчення досудового розслідування кримінальне провадження направлено до суду, яким ухвалено обвинувальний вирок.

- 1. Чи може покарання, що призначається судом, бути суворішим від покарання, передбаченого законом запитуючої держави за таке ж кримінальне правопорушення?*

Задача № 10

На території України проведено досудове розслідування у кримінальному провадженні, яке було перейняте від компетентних органів Республіки Польща. Після закінчення досудового розслідування кримінальне провадження направлено до суду, яким ухвалено обви-

нувальний вирок. Компетентному органу Польської Сторони було надіслано копію вироку суду, який набув законної сили.

1. *Зазначена норма передбачена національним законодавством?*
2. *Чи необхідно повідомляти затитуючу державу у разі закриття кримінального провадження зазначеної категорії?*

Завдання для самостійної роботи

Розв'язати задачі.

Написати рішення про створення міжнародної слідчої групи.

Рекомендовані джерела до теми 25

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року / Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Європейська конвенція про видачу правопорушників: Міжнародний документ від 13 грудня 1957 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_033
3. Додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників: Міжнародний документ від 15 жовтня 1975 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_034
4. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників: Міжнародний документ від 17 березня 1978 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_035
5. Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах: Міжнародний документ від 20 квітня 1959 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_036
6. Додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Міжнародний документ від 17 березня 1978 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_037
7. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Міжнародний документ від 8 листопада 2001 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_518
8. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/997_009
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.

10. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року / Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
11. Про ратифікацію Європейської конвенції про видачу правопорушників, 1957 рік, Додаткового протоколу 1975 року та Другого додаткового протоколу 1978 року до Конвенції: Закон України від 16 січня 1998 року / Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23. – Ст. 129.
12. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року / Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19–20. – Ст. 179.
13. Про деякі питання застосування законодавства, яке регулює порядок і строки затримання (арешту) осіб при вирішенні питань, пов'язаних з їх екстрадицією від 8 жовтня 2004 року № 16 / Постанова Пленуму Верховного Суду України // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ. – Харків: Право, 2011. – С. 276–279.
14. Про організацію роботи органів прокуратури України в галузі міжнародно-правового співробітництва від 11 лютого 2013 року № 8 гн: Наказ Генерального прокурора України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102
15. Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародно-правового співробітництва: Наказ Генерального прокурора України від 11 лютого 2013 року № 8 гн: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102
16. Інструкція про організаційно-протокольне забезпечення заходів міжнародного співробітництва, які здійснюються органами прокуратури України (до наказу № 8 гн): Наказ Генерального прокурора України від 11 лютого 2013 року № 8 гн: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications &_t=rec&id=94102](http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102)

Спеціальна література до теми 25

1. *Ахтырская Н. Н.* Международное сотрудничество в сфере борьбы с кибпреступностью: современные тенденции законодательных инициатив / Н. Н. Ахтырская // «INTERNATIONAL SCIENCE PROJECT». – 2017. – № 5. – С. 42–45.
2. Ахтырська Н. М. Особливості міжнародного співробітництва під час кримінального провадження з тимчасово окупованими територіями / Н. М. Ахтырська // East Turoupean Scietific Journal Wschoednioeuropejskie Czasopismo Naukowe. – 2017. – № 7(23), vol. 2. – Р. 76–79.
3. *Бойцов А. И.* Выдача преступников: монография / А. И. Бойцов. – СПб.: Издательство Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2004. – 795 с.

4. *Быкова Е. В.* Развитие института международного сотрудничества в сфере уголовного судопроизводства в рамках СНГ: монография / Е. В. Быкова, В. С. Выскуб, Г. А. Хайруллина. – М.: Юрлитинформ, 2012. – 296 с.
5. *Васильев Ю. Г.* Институт выдачи преступников (экстрадиции) в современном международном праве: монография / Ю. Г. Васильев. – М.: Современная экономика и право, 2003. – 320 с.
6. *Волеводз А. Г.* Правовое регулирование новых направлений международного сотрудничества в сфере уголовного процесса / А. Г. Волеводз. – М.: Юрлитинформ, 2002. – 528 с.
7. *Гавриш Т. С.* Теорія та практика міжнародної правової допомоги в кримінальних справах (проблеми сучасного співробітництва України): монографія / Т. С. Гавриш. – Х.: Право, 2006. – 192 с.
8. *Зуєв В. В.* Кримінальні процесуальні гарантії прав особи при міжнародному співробітництві під час кримінального провадження: монографія / В. В. Зуєв – Харків: Оберіг, 2017. – 204 с.
9. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження: наук. – практ. посіб. / За заг. ред. Л. О. Фролової. – К.: Алерта, 2013. – 348 с.
10. *Нестеренко С. С.* Міжнародно-правовий захист прав людини при здійсненні екстрадиції: монографія / С. С. Нестеренко. – Одеса: Фенікс, 2011. – 192 с.
11. *Підгородинська А. В.* Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів у кримінальному процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / А. В. Підгородинська. – О., 2012–20 с.
12. *Сафаров Н.* Экстрадиция в международном уголовном праве: проблемы теории и практики: монография / Н. Сафаров. – М.: Волтерс Клувер, 2005. – 416 с.
13. *Смирнов М. І.* Інститут взаємної правової допомоги у кримінальних справах: сучасний стан і перспективи розвитку: монографія / М. І. Смирнов. – Одеса: Фенікс, 2005. – 242 с.
14. *Татаров О. Ю.* Экстрадиция: деякі проблеми теорії і практики / О. Ю. Татаров // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2011. – № 4. – С. 387–400.
15. *Чорноус Ю. М.* Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: монографія / Ю. М. Чорноус. – К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 448 с.
16. *Шибіко В. П.* Видача особи (екстрадиція) і завдання кримінального судочинства України / В. П. Шибіко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – К. – 2010. – № 85. – С. 14–18.

ОСНОВНІ НОРМАТИВНІ АКТИ ДО ВСІХ ТЕМ

1. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Міжнародний документ від 8 листопада 2001 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_518
2. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10 грудня 1948 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
3. Збірка договорів Ради Європи: Українська версія: Офіційне видання. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – 654 с.
4. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 року / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 48. – Ст. 349.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04 листопада 1950 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
7. Кримінальний кодекс України. Кримінально-процесуальний кодекс України. Інструкція про єдиний облік злочинів / Спец. ред. О.Г. Пушенко. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 432 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
9. Международная защита прав и свобод человека. Сборник документов / Сост. Г.М. Мелков. – М.: Юрид. лит., 1990. – 672 с.
10. Міжнародні стандарти незалежності суддів: Збірка документів. – К.: Поліграф-Експрес, 2008. – 184 с.
11. Міжнародні стандарти у сфері судочинства. – К.: Істина, 2010. – 488 с.
12. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») від 29.11.1985 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_211.
13. Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду»: Наказ Міністерства юстиції, Генеральної прокуратури та Міністерства фінансів України № 6/5/3/41 від 04.03.96 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>.

14. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. / Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
15. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3460-17>
16. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.
17. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 7 березня 2002 року / Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 32. – Ст. 225.
18. Про внесення змін до деяких законів України: Закон України від 9 лютого 2006 року / Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 26. – Ст. 210.
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України: Закон України від 13 квітня 2012 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4652-17>
20. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Закон України від 16 червня 2011 року / Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 4. – Ст. 22.
21. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про розвідувальні органи України: Закон України від 7 березня 2002 року / Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 33. – Ст. 236.
22. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 2005 року / Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 12. – Ст. 102.
23. Про внесення змін до Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»: Закон України від 4 квітня 2006 року / Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 21. – Ст. 171.
24. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року / Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65.
25. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року / Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.
26. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22 грудня 2005 року / Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 15. – Ст. 128.
27. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 року / Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 51.

28. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
29. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року / Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376.
30. Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: Указ Президента України № 361/2006 від 10 травня 2006 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>
31. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року / Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
32. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 № 580-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.
33. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 березня 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
34. Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх: Закон України від 24 січня 1995 року / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – Ст. 35.
35. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
36. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 року / Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 360.
37. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 1. – Ст. 1.
38. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року / Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19–20. – Ст. 179.
39. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII / Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.
40. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17.07.1997 / Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.
41. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: Указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>

42. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.
43. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 року / Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 40. – Ст. 290.
44. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 3. – Ст. 17.
45. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року / Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232.
46. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 № 1402-VIII / Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
47. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
48. Прокуратура України. Збірник нормативно-правових актів. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 576 с.

РЕКОМЕНДОВАНА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВСІХ ТЕМ

1. Актуальні питання кримінального процесу України: навчальний посібник / Є.М. Блажівський, І.М. Козьяков, О.М. Толочко, С.С. Мірошниченко, Г.П. Власова та ін.; за заг. ред. Є.М. Блажівського. – К.: Національна академія прокуратури України; Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.
2. *Грошевий Ю. М.* Вибрані праці / Ю.М. Грошевий; упорядники: О.В. Капліна, В.І. Маринів. – Х.: Право, 2011. – 656 с.
3. *Дженіс М.* Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування / М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі; пер. з англ. – К.: «Артек», 1997. – 624 с.
4. *Лобойко Л. М.* Кримінальний процес: підручник / Л.М. Лобойко. – К.: «Істина», 2014. – 432 с.
5. Кримінальний процес: підручник / за заг. ред. В.В. Коваленко, Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 544 с.
6. Кримінальний процес: підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін.; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Харків: Право, 2013. – 824 с.
7. Кримінальне процесуальне право України: навч. посіб. / К.В. Беляєва та ін.; за ред. проф. В.Г. Гончаренка та В.А. Колесника. – К.: Юстініан, 2014. – 573 с.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. проф. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – Т. 1. – 768 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – Т. 2. – 664 с.
11. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / відп. ред. В. С. Ковальський. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 406 с.
12. *Макбрайд Д.* Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес: посібник / Д. Макбрайд; пер. Д. Шкрюба. – К.: К.І.С., 2010. – 576 с.
13. *Михеєнко М. М.* Проблеми розвитку кримінального процесу в Україні. Вибрані твори / М. М. Михеєнко. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 240 с.
14. *Де Сальвіа М.* Прецеденты Европейского суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002 г. / М. Де Сальвіа; пер. с фр. А. А. Жуковой, Г. А. Пашковской. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 1072 с.
15. *Стахівський С. М.* Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства. Вибрані твори / С. М. Стахівський. – К.: Бізнес Медіа Консалтинг, 2010. – 276 с.
16. Уголовный процесс. Проблемные лекции: учеб. для магистров / под ред. В. Т. Томина, И. А. Зинченко. – М.: Издательство Юрайт, 2013. – 799 с.
17. *Шевчук С.* Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – К.: Реферат, 2006. – 829 с.

ЗМІСТ

Передмова	4
Плани теоретичних та практичних занять, задачі і завдання	8
Тема 1. Поняття, завдання і система кримінального процесу	8
Тема 2. Кримінальне процесуальне законодавство України	8
Тема 3. Засади кримінального провадження України	14
Тема 4. Суб'єкти кримінального провадження	23
Тема 5. Докази і доказування в кримінальному провадженні	35
Тема 6. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення, строки, витрати	45
Тема 7. Заходи забезпечення кримінального провадження	50
Тема 8. Загальні положення досудового розслідування	64
Тема 9. Слідчі (розшукові) дії	70
Тема 10. Негласні слідчі (розшукові) дії	79
Тема 11. Повідомлення про підозру. Допит підозрюваного	85
Тема 12. Зупинення і закінчення досудового розслідування	91
Тема 13. Підсудність. Підготовче провадження	102
Тема 14. Загальні положення судового розгляду	105
Тема 15. Судовий розгляд	115
Тема 16. Судові рішення	120
Тема 17. Судовий розгляд: навчальне судове засідання	125
Тема 18. Особливості провадження в суді присяжних	152
Тема 19. Апеляційне провадження	156
Тема 20. Касаційне провадження	166
Тема 21. Провадження у Верховному Суді України	175
Тема 22. Провадження за нововиявленими обставинами	180
Тема 23. Особливі порядки кримінального провадження	187
Тема 24. Виконання судових рішень	199
Тема 25. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження	208
Основні нормативні акти до всіх тем	225
Рекомендована спеціальна література до всіх тем	228

Навчальне видання

ПРАКТИКУМ З КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

2-ге видання, доповнене і перероблене

За ред. професора М. А. Погорецького та доцента Н. П. Сизої

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
В. С. Жиборовський

Підписано до друку 21.09.2017. Формат 60x84^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 13,49

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223–15–25, 223–15–30.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: www.alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002